Adolygiad Cwricwlwm 11-19 Sir Gaerfyrddin

Copi Ymgynghoriad - Mawrth 2016

Awdur yr Adroddiad: Matt Morden, Rheolwr Trawsnewid Dysgu, Cyngor Sir Caerfyrddin

“O ystyried yr heriau a wynebwn, y ffaith yw nad angen diwygio addysg sydd – mae angen ei thrawsnewid.

Yr allwedd i’r trawsnewid hwn yw peidio â safoni addysg, ond ei gwneud yn bersonol, adeiladu ar ddarganfod doniau unigol pob plentyn, rhoi myfyrwyr mewn amgylchedd lle maent eisiau dysgu a lle gallant ddarganfod yn naturiol yr hyn y mae ganddynt wir angerdd tuag ato.”

Ken Robinson, wedi’i gyfieithu o
The Element: How Finding Your Passion Changes Everything.

Adolygiad Cwricwlwm 11-19 Sir Gaerfyrddin

Cynnwys

Pennod / Adran	**Rhif Tudalen**
1.0 Cyd-destun a Diben	6
2.0 Methodoleg	7
2.1 Gwaith Ymchwil Cefndirol	7
2.2 Sefydlu Cyd	7
2.3 Y Broses Ymgynghori	8
2.4 Datblygu'r Weledigaeth	8
2.5 Argymhellion	8
3.0 Crynodeb Gweithredol	8
4.0 Cefndir Adolygiad 11-19	9
4.1 Yr achos dros newid	9
5.0 Cyd-destun Strategol – Cyflwyniad	10
6.0 Cyd-destun Polisi Cenedlaethol	10
6.1 Llwybrau Dysgu 14-19	10
6.2 Trawsnewid Addysg a Hyfforddiant – Cyflenwi Sgiliau sy'n Gweithio i Gymru	11
6.3 Mesur Dysgu a Sgiliau	13
6.4 Cwricwlwm i Bob Dysgwr	13
6.5 Rhaglen Gyfalaf i Sicrhau Addysg ac Ysgolion ar gyfer yr 21ain Ganrif	13
6.6 Cynllun Strategol y Gymraeg mewn Addysg	14
6.7 Creu Cymunedau Cryf – Cynllun Gweithredu ar gyfer Trechu Tlodi	15
6.8 Teuluoedd yn Gyntaf	15
6.9 Y System Gynllunio ac Ariannu Genedlaethol ar gyfer Addysg Ôl-16	16
6.10 Adolygiad Cymwysterau 14-19	17
6.11 Fframwaith Ymgysylltu a Datblygu Ieuenctid	18

6.12 Y Fargen Newydd ar gyfer y Gweithlu Addysg 18
6.13 Cymwys am Oes 19
6.14 Cynllun Gweithredu Sgiliau 19
6.15 Bagloriaeth Cymru ddiwygiedig 2015 20
6.16 System Genedlaethol ar gyfer Categoreiddio Ysgolion 21
6.17 Dyfodol Llwyddiannus – Adroddiad Donaldson 22
6.18 Ysgolion Creadigol Arweiniol 23
6.19 Blaenoriaethau Gweinidogol Blynyddol Addysg Bellach ac Awdurdodau Lleol 24
6.20 Rhwydwaith Seren 24
6.21 Adroddiad Blynyddol Estyn 2015 25
6.22 Strategaethau Cenedlaethol - Crynodeb 25
7.0 Y Cyd-destun Rhanbarthol 26
7.1 Y Bartneriaeth Dysgu Rhanbarthol 26
7.2 Dinas-Ranbarth Bae Abertawe 28
7.3 Gwasanaeth Gwella Ysgolion Rhanbarthol Consortiwm ERW 29
7.4 Ceisiadau Rhanbarthol Cynnydd a Cham Nesa i Gronfa Gymdeithasol Ewrop 29
7.5 Y Cyd-destun Rhanbarthol – Casgliadau 30
8.0 Y Cyd-destun Lleol – Trosolwg o Sir Gaerfyrddin 30
8.1 Bwrdd Gwasanaethau Lleol Sir Gaerfyrddin 32
8.2 Strategaeth Gorfforaethol Sir Gaerfyrddin 2015-2020 32
8.3 Strategaeth Gorfforaethol Coleg Sir Gâr 2014-2017 33
8.4 Y Ddarpariaeth Addysgol a Gwaith Partneriaeth Presennol 34
8.5 Gweithredu Mesur Dysgu a Sgiliau (Cymru) 2009 i Ddysgwyr 14-19 yn Sir Gaerfyrddin 35
8.6 Data Cyrchfannau Disgyblion – Cyd-destun Sir Gaerfyrddin 36
9.0 Sail Resymegol ar gyfer Trawsnewid Cwricwlwm 11-19 39

10.0 Ffactorau sy'n cyfarwyddo'r gwaith o ddatblygu Cwricwlwm Sir Gaerfyrddin 40

10.1 Polisi Llywodraeth Cymru 40

10.2 Profiadau Ehangach 42

10.3 Fframwaith Gyrfaoedd a'r Byd Gwaith 42

10.4 Cymorth wedi'i Dargedu 43

10.5 Symud Ymlaen i Addysg Uwch a Chyflogaeth 43

10.6 Cyfranogiad Pobl Ifanc 44

11.0 Cwricwlwm Sir Gaerfyrddin ar gyfer 2020 44

12.0 Y Manteision i Ddysgwyr 47

13.0 Y Manteision i'r Economi yn Sir Gaerfyrddin 48

14.0 Casgliadau Adolygiad 11-19 48

15.0 Argymhellion Adolygiad 11-19 49

16.0 Cyfeirnodau 52

17.0 Rhestr o acronymau a ddefnyddiwyd yn yr adroddiad 54

18.0 Atodiadau 1-5 56

1.0 Cyd-destun a Diben

Mae addysg yng Nghymru mewn cyfnod o drawsnewid mawr. Dros y pum mlynedd nesaf, bydd y cwricwlwm a gynigir i blant a phobl ifanc yn newid yn sylweddol. Caiff cymwysterau newydd eu gweithredu ynghyd ag argymhellion Adroddiad Donaldson, *Dyfodol Llwyddiannus*. Cred Llywodraeth Cymru y bydd y newidiadau hyn yn galluogi i bobl ifanc gael eu haddysgu'n dda mewn ysgolion a cholegau ac wedi'u paratoi'n dda at y gweithle modern. Ond bydd y newidiadau hyn yn digwydd mewn cyfnod o ostyngiadau yng nghyllid Llywodraeth Cymru ar gyfer addysg ar bob lefel a phan fo'r model ar gyfer llywodraeth leol yng Nghymru i'r dyfodol yn ansicr.

Mae Llywodraeth Cymru yn cynnig bod nifer yr awdurdodau lleol yng Nghymru yn gostwng yn sylweddol. Mae gwasanaethau awdurdodau lleol yn cael eu troi i fod yn rhanbarthol, gyda swyddogaethau gwella ysgolion eisoes yn cael eu cyflawni drwy bedwar consortiwm rhanbarthol. Caiff holl sefydliadau'r sector cyhoeddus eu herio i gydweithio mewn ffyrdd mwy arloesol, gyda'r disgwyl y bydd eu cyllidebau yn gostwng flwyddyn wrth flwyddyn hyd y gellir rhagweld.

I'r rhai sy'n gweithio ym myd addysg yn Sir Gaerfyrddin, nid peth newydd yw'r dulliau hyn o gydweithio. Bu'r Cyngor Sir (yr Awdurdod Lleol), yr ysgolion uwchradd a Choleg Sir Gâr (y Coleg) yn cydweithio mewn partneriaeth ers 2000 i ddatblygu a gweithredu amrywiaeth o fentrau addysgol strategol a fu'n diwallu gofynion polisïau olynol Llywodraeth Cymru, polisïau sydd yn aml yn gymhleth. Sicrhaodd y datblygiadau partneriaeth hyn fanteision sylweddol i bobl ifanc, drwy raglenni cyfalaf mawr a darpariaeth well o ansawdd uchel i ddysgwyr. Ceir cydnabyddiaeth eang i gryfder gwaith partneriaeth addysgol Sir Gaerfyrddin ac ystyrir bod y gwaith hwn yn arwain yn y sector, gan gyferbynnu'n fawr â'r gystadleuaeth agored am ddysgwyr ôl-16 sy'n bodoli yn rhai rhannau o Gymru a ledled Lloegr.

Bu cydweithio agos yn ganolog i'r newid addysgol strategol a welwyd dros y 15 mlynedd diwethaf. Mae'r cydweithio hwn wedi cynnwys Rhaglen Moderneiddio Addysg lwyddiannus yr awdurdod lleol a'r camau hanesyddol a dorrai dir newydd wrth uno Coleg Sir Gâr yn rhan o strwythur Grŵp Prifysgol Cymru y Drindod Dewi Sant. Mae'r ddau ddatblygiad yn enghreifftiau o'r newidiadau arloesol a wnaed i wella cyfleoedd i ddysgwyr ar bob lefel ar draws Sir Gaerfyrddin.

Bu'r gwaith o gydgynllunio a chydgomisiynu dulliau i gyflawni Llwybrau Dysgu 14-19 ledled Sir Gaerfyrddin yn weithredol ers 2005. Caiff y ddarpariaeth hon ei rheoli drwy bedwar clwstwr-bartneriaeth o ysgolion, y coleg, darparwyr hyfforddiant a sefydliadau cysylltiedig. Mae'r bartneriaeth yn cynnig cyrsiau ar y cyd yn Gymraeg, Saesneg a dwyieithog i ragor na 900 o ddisgyblion bob blwyddyn. Bu datblygu llwybrau hyfforddiant galwedigaethol yng Nghyfnod Allweddol 4 yn ffocws penodol yn y gwaith hwn.

Ond mae'r Awdurdod Lleol a'r Coleg yn cydnabod bod angen cynllun sydd â mwy o weledigaeth ar gyfer addysg a hyfforddiant er mwyn wynebu'r heriau ariannol, cymdeithasol ac economaidd sydd i ddod. Bydd y cynllun hwn yn nodi'r camau fydd angen eu cymryd i gyflenwi cwricwlwm arloesol a chynaliadwy i'r holl bobl ifanc 11-19 oed yn Sir Gaerfyrddin yn y cyfnod hyd at 2020 a thu hwnt. Caiff y cwricwlwm hwn ei gyfarwyddo gan ofynion Llywodraeth Cymru a'r economi rhanbarthol a lleol. Caiff hefyd ei gyfarwyddo gan anghenion pobl ifanc, p'un a ydynt yn dymuno gweithio'n lleol neu ddatblygu eu gyrfaoedd rywle arall ym Mhrydain neu dramor.

Yn dilyn trafodaethau rhwng Cyfarwyddwr Addysg a Phlant yr Awdurdod Lleol a Phrifathro Coleg Sir Gâr, ac yn unol ag Agenda Drawsnewid barhaus Llywodraeth Cymru, cytunwyd y dylid cynnal adolygiad strategol ar y cyd i ddatblygu ymhellach a chyflenwi addysg a hyfforddiant 11-19 yn Sir Gaerfyrddin.

Bydd yr adolygiad hwn yn cynnig tystiolaeth i gyfarwyddo gweledigaeth strategol o ddyfodol addysg yn y sir. Bydd yn nodi'r newidiadau sydd eu hangen i sicrhau y gall pob plentyn a pherson ifanc gael mynediad i gwricwlwm hygyrch a deniadol mewn cyfleusterau sy'n addas i'r 21ain. Bydd y gwaith hwn yn sylfaenol i gyflawni un o amcanion strategol allweddol strategaeth "Cymwys am Oes", Llywodraeth Cymru, sef sicrhau bod *"arweinwyr addysg yn cydweithio ar bob lefel o fewn system hunanwella, lle mae pawb yn helpu ac yn herio ei gilydd er mwyn codi safonau yn ein holl ysgolion (a cholegau)."*

Bydd canfyddiadau'r adolygiad yn:

- Darparu tystiolaeth i gyfarwyddo 'cydweddiad strategol' addysg a hyfforddiant i'r dyfodol;
- Nodi a gweithredu cwricwlwm Sir Gaerfyrddin a fydd yn gwella safonau addysgol;
- Sicrhau gwelliannau i ddysgwyr;
- Rhoi i bobl ifanc yr offer sydd eu hangen arnynt ar gyfer astudio pellach a gwaith;
- Cynorthwyo cyflogwyr a'r economi lleol.

Ym mis Mawrth 2014, cytunwyd y byddai Rheolwr Trawsnewid Gydol Oes y Cyngor Sir yn cynnal yr adolygiad. Mae'r gwaith hwn yn gysylltiedig yn agos ag adolygiad strategol perthnasol sy'n cael ei gynnal gan yr awdurdod lleol o gwricwlwm 3-19 yn Sir Gaerfyrddin, ac a chamau i weithredu argymhellion Adroddiad Donaldson.

2.0 Y Fethodoleg

Mae'r adolygiad hwn yn seiliedig ar bum elfen a ddatblygwyd i nodi sut ddylai'r cwricwlwm gael ei ddatblygu yn Sir Gaerfyrddin.

2.1 Gwaith Ymchwil Cefndirol

Cynhaliwyd y gwaith ymchwil i bolisïau perthnasol Llywodraeth Cymru sy'n gosod y cyd-destun ar gyfer gweledigaeth strategol i addysg 11-19 Sir Gaerfyrddin. Roedd y gwaith hwn yn cynnwys dadansoddi amrywiaeth o bolisïau a strategaethau sy'n effeithio ar addysg uwchradd a thrydyddol dros gyfnod 2000-2015, i ba raddau y gweithredwyd y datblygiadau hyn yn Sir Gaerfyrddin a chyd-destun cymdeithasol ac economaidd y sir gan gyfeirio'n benodol at y sectorau cyflogaeth allweddol yn awr ac yn y dyfodol.

2.2 Sefydlu Cydweithgor

Goruchwyliwyd yr Adolygiad gan Gydweithgor a sefydlwyf fel rhan o'r broses i lywio'r Adolygiad ac arwain ar ddatblygu'r canlyniadau. Roedd y Cydweithgor yn cynnwys Prif Swyddog Addysg a Phennaeth Rhaglenni Dysgwyr yr Awdurdod Lleol, y Prifathro Cynorthwyol o Goleg Sir Gâr a chynrychiolwyr ysgolion.

2.3 Y Broses Ymgynghori

Ymgysylltwyd ag amrywiaeth o randdeiliaid drwy gyfarfodydd un-i-un ac ymgynghoriadau grŵp. Ceisiwyd eu barn ar agweddau ar gryfderau a gwendidau presennol y system addysg a hyfforddiant 11-19 yn Sir Gaerfyrddin a gofynnwyd iddynt awgrymu sut gallai'r hyn sydd gan gwricwlwm Sir Gaerfyrddin i'w gynnig gael ei ddatblygu.

Drwy ymgysylltu â'r rhanddeiliaid allweddol, fe'n galluogwyd i gasglu eu barn a'u safbwyntiau, asesu anghenion dysgwyr, cyflogwyr a chymunedau i'r dyfodol, a sicrhau y rhoddir ystyriaeth i'r dewis ehangaf posibl ar gyfer addysg a hyfforddiant 11-19 yn Sir Gaerfyrddin.

2.4 Datblygu'r Weledigaeth

Yn dilyn gwaith ymchwil ac ymgynghori gyda rhanddeiliaid, tynnodd y Rheolwr Trawsnewid Gydol Oes yr amryw elfennau at ei gilydd, gan grynhoi'r safbwyntiau a darparu modelau o'r opsiynau posibl i ddatblygu'r cwricwlwm.

Cysylltodd y Rheolwr Trawsnewid Gydol Oes gydag aelodau'r Cydweithgor i ddiffinio'r weledigaeth i'r dyfodol, nodi'r blaenoriaethau strategol a'r anghenion i'r dyfodol i sicrhau y gall y newidiadau a nodwyd gael eu cyflawni'n lleol.

2.5 Argymhellion

Yn dilyn datblygu modelau'r cwricwlwm, nodwyd amrywiaeth o argymhellion cysylltiedig. Gwerthuswyd yr opsiynau hyn yn erbyn y meini prawf a osodwyd yn 'Trawsnewid y Ddarpariaeth Addysg a Hyfforddiant yng Nghymru: Darparu Sgiliau sy'n Gweithio i Gymru' (2008) a llythyr Blaenoriaethau Gweinidogol 2015-2016, i asesu i ba raddau y maent bellach yn ateb gofynion Llywodraeth Cymru ar gyfer newid. Bydd yr adroddiad drafft yn destun ymgynghoriad pellach yn y cyfnod Ionawr-Mawrth 2016 i sicrhau bod y newidiadau a'r argymhellion a nodwyd yn realistig ac yn diwallu anghenion pobl ifanc Sir Gaerfyrddin, yr economi a'r gymuned ehangach.

3.0 Crynodeb Gweithredol

Cydgomisiynwyd yr Adolygiad o Addysg a Hyfforddiant 11-19 yn Sir Gaerfyrddin gan yr Awdurdod Lleol a'r Coleg. Ystyria'r ddau sefydliad bod angen dull strategol cyffredin i gyflenwi addysg a hyfforddiant 11-19 yn Sir Gaerfyrddin yn y dyfodol. Y dull hwn sy'n cyfarwyddo'r cynllun i gyflawni'r cwricwlwm yn y sir yn y dyfodol.

Yng nghyd-destun Sir Gaerfyrddin, nid yw'r newidiadau sydd eu hangen yn awr yn ymwneud â 'brics a morter', boed hynny drwy leihau nifer yr ysgolion neu drwy adeiladu rhagor o gyfleusterau. Y newid sydd ei angen yw llunio a chyflawni cwricwlwm arloesol o ansawdd uchel yn Sir Gaerfyrddin i holl bobl ifanc y sir yn Gymraeg a Saesneg, lle bynnag y cânt eu haddysgu. Er y caiff y cwricwlwm hwn ei gyfarwyddo gan amrywiaeth o bolisïau Llywodraeth Cymru, bydd yn dwyn ynghyd yr anghenion cenedlaethol, rhanbarthol a lleol er mwyn gosod allan yr addysg a'r hyfforddiant sydd ar gael i bob person ifanc yn y sir. Bydd hyn yn galluogi pob dysgwr i wneud eu haddysg yn bersonol fel ei bod yn diwallu eu hanghenion eu hunain o ran datblygu gyrfa, ac wedi'i chyfarwyddo gan gefndir cymdeithasol ac economaidd y sir.

Mae'r cwricwlwm hefyd wedi'i gyfarwyddo gan anghenion yr economi lleol, gan flaenoriaethu llwybrau hyfforddiant galwedigaethol sy'n diwallu anghenion y sectorau twf allweddol ynghyd â chynorthwyo'r disgyblion mwyaf galluog i fynd ymlaen i brifysgol. Mae'r argymhellion yn yr adroddiad hwn yn nodi'r camau sydd angen eu cymryd er mwyn gweithredu'r cwricwlwm newydd a sicrhau y caiff pobl ifanc addysg dda a'u bod yn briodol o barod at y cyfnod nesaf yn eu bywydau.

4.0 Cefndir Adolygiad 11-19

Mae'r ysgolion uwchradd, Coleg Sir Gâr, yr awdurdod lleol, darparwyr hyfforddiant a Gyrfa Cymru eisoes yn cydweithio'n agos ar draws y sir drwy gyfrwng pedwar clwstwr, ac mae i bob un ei strwythur llywodraethu cyffredin i'w gynorthwyo. Mae'r clystyrau hyn yn goruchwylio'r gwaith o gynllunio a chyfenwi cyd-ddarpariaeth 14-19. Ond mae pob un sydd ynghlwm wrth hyn yn cydnabod bod angen dull mwy strategol o weithredu ar draws Sir Gaerfyrddin er mwyn cael effaith gadarnhaol ar ddysgwyr, cyflogwyr a chymunedau lleol. Bydd datblygu'r dull strategol hwn hefyd yn cynorthwyo i wneud defnydd effeithiol o adnoddau ar adeg pan fo'r cyllidebau sydd ar gael i ysgolion, colegau a'r awdurdod lleol yn lleihau.

Dros y blynyddoedd diwethaf, ceisiodd polisi Llywodraeth Cymru drawsnewid addysg ôl-16 drwy gyfrwng cydweithio. Nod hyn oedd sicrhau y caiff adnoddau eu canolbwyntio fwy ar y dysgwr yn ogystal â lleihau dyblygu gwaith a chystadleuaeth ddi-fudd rhwng darparwyr. Anogwyd awdurdodau lleol i fynd i'r afael â gostyngiad mewn niferoedd disgyblion drwy resymoli nifer y lleoedd ysgol sydd ar gael, yn aml drwy gau ysgolion bach.

Ers 2009, bu gofyn i ysgolion uwchradd a cholegau gydymffurfio â Mesur Dysgu a Sgiliau (Cymru) i sicrhau bod gan bob person ifanc yng Nghymru lefel sylfaenol o ddewis eang o bynciau academaidd a galwedigaethol yng Nghyfnod Allweddol 4 ac yn y cyfnod ôl-16. Cyflwynodd y cyfeiriadau polisi a'r bwriadau hyn gyfres unigryw o heriau i awdurdodau lleol a cholegau dros y degawd diwethaf. Hyd yma, ymatebodd y sefydliadau a'r ysgolion uwchradd yn rhagweithiol i'r newidiadau hyn a gellir dangos tystiolaeth o fanteision go iawn a ddaeth i ran dysgwyr yn sgil y gwaith hwn. Ond yn awr mae gofyn gweithredu ymhellach er mwyn i'r awdurdod lleol, ysgolion a Choleg Sir Gâr ymateb yn rhagweithiol i'r heriau presennol sy'n eu hwynebu yn sgil polisïau Llywodraeth Cymru, gostyngiadau cyllido, blaenoriaethau economaidd lleol ac anghenion pobl ifanc.

4.1 Yr Achos dros Newid

Mae angen adolygu system bresennol addysg a hyfforddiant 11-19 yn Sir Gaerfyrddin i sicrhau bod anghenion newidiol dysgwyr, cymunedau a chyflogwyr yn cael eu diwallu. Mae strategaethau datblygu economaidd lleol a chenedlaethol yn canolbwyntio ar yr angen i ddatblygu sgiliau lefel uwch er mwyn manteisio'n llawn ar gyfleodd swyddi. Caiff sefydliadau Addysg Bellach ac Addysg Uwch eu herio gan Lywodraeth Cymru i gynnig hyfforddiant a chymorth hyblyg sy'n diwallu anghenion cyflogwyr a'r sectorau twf allweddol yn yr economi lleol.

Ar hyn o bryd, mae'r 12 o ysgolion uwchradd yn cynnig cyrsiau galwedigaethol yng Nghyfnod Allweddol 4 mewn partneriaeth â Choleg Sir Gâr a darparwyr hyfforddiant. Mae chweched dosbarth mewn wyth o'r ysgolion uwchradd sy'n cynnig cyrsiau Safon Uwch a

chyrsiau galwedigaethol. Mae tair o'r ysgolion hyn yn cyflwyno'r cyrsiau yn bennaf drwy gyfrwng y Gymraeg, gyda rhywfaint o ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg yn y pum ysgol arall. Ceir system drydyddol yn ardal Llanelli, gyda darpariaeth Safon Uwch cyfrwng Saesneg yn cael ei chyflenwi gan Goleg Sir Gâr ar Gampws y Graig. Mae'r coleg hefyd yn cynnig rhaglen eang o gyrsiau addysg bellach ac uwch ar gampysau yn Llanelli, Caerfyrddin, Rhydaman a Gelli Aur. Mae gan sectorau'r ysgolion uwchradd ac addysg bellach yn Sir Gaerfyrddin hanes llwyddiannus o baratoi pobl ifanc at symud ymlaen i brifysgol, er nad yw llawer o'r rhai sy'n symud ymlaen i addysg uwch y tu allan i Sir Gaerfyrddin yn dychwelyd i weithio.

Yn ychwanegol, mae daearyddiaeth a natur wasgar y boblogaeth mewn rhai ardaloedd o Sir Gaerfyrddin yn heriol i gyflenwi cwricwlwm teg yn llwyddiannus i bob person ifanc sydd mewn addysg 11-19 yn y sir. Er ei bod yn amlwg bod angen model cynaliadwy ar gyfer addysg 11-19 yn Sir Gaerfyrddin, bydd cyflawni hyn ar adeg o ostyngiad mewn adnoddau ariannol yn galw am fwy o ymddiriedaeth a gwaith partneriaeth arloesol rhwng pob un o'r partïon perthnasol.

5.0 Cyd-destun Strategol – Cyflwyniad

Mae adran y cyd-destun strategol yn nodi sut mae'r adolygiad yn cydweddu â pholisi cenedlaethol a rhanbarthol presennol. Mae'n rhoi trosolwg o Sir Gaerfyrddin a chyd-destunau lleol. Mae'n diffinio'r trefniadau presennol ar gyfer cyflenwi addysg 11-19 ac yn pwysleisio'r arferion gorau presennol a'r meysydd sydd i'w datblygu ymhellach.

6.0 Cyd-destun Polisi Cenedlaethol

Mae amrywiaeth eang o fentrau polisi Llywodraeth Cymru wedi ffurfio'r cwricwlwm lleol ac adnoddau cysylltiedig yn ymwneud â chyflenwi addysg yn ysgolion Sir Gaerfyrddin, Coleg Sir Gâr darparwyr hyfforddiant dros y deng mlynedd diwethaf. Mae'r mentrau hyn yn aml yn gymhleth, ac mewn rhai achosion heb fod yn ategu'i gilydd. Ond mae gan ddarparwyr addysg yn Sir Gaerfyrddin brofiad da o ymateb ac addasu i'r newidiadau sy'n ofynnol gan y polisïau hyn, ac mae hynny i'w weld yn y gwell cyfleoedd dysgu a ddatblygwyd yn y sir. Isod rhoddir y polisïau allweddol a luniodd y polisi presennol dros y deng mlynedd diwethaf ac sy'n cyfarwyddo datblygiadau i'r dyfodol.

6.1 Llwybr Dysgu 14-19 (2006)

Mae cryfder presennol gwaith partneriaeth addysgol yn Sir Gaerfyrddin yn seiliedig ar weithredu rhaglen Llwybrau Dysgu 14-19 Llywodraeth Cymru. Llwybrau Dysgu 14-19 oedd y dull nodedig a ddefnyddiwyd yng Nghymru i drawsnewid y ffordd y caiff pobl ifanc eu haddysgu**.** Hyrwyddwyd y dull arloesol hwn gan Jane Davidson, y Gweinidog Addysg ar y pryd. Canolbwyntiai ar anghenion dysgwyr unigol, eu profiad dysgu mewn addysg ffurfiol, heb fod yn ffurfiol ac anffurfiol, a datblygu sgiliau sy'n eu helpu i gyflawni eu potensial.

Chwe elfen sydd i fframwaith llwybrau dysgu, a'r rheiny mewn dau gategori penodol: darpariaeth i ddysgwyr a chymorth i ddysgwyr. Tair elfen darpariaeth i ddysgwyr yw:

- llwybr dysgu unigol – i ddiwallu anghenion pob unigolyn, gan gynnwys ffurfiol, heb fod yn ffurfiol ac anffurfiol;

- dewis ehangach o gyrsiau a'u hyblygrwydd – yn arwain at gymwysterau o gwricwlwm lleol;
- dysgu ehangach o'r craidd dysgu – gan gynnwys sgiliau, gwybodaeth, agweddau, gwerthoedd a phrofiadau y bydd eu hangen ar bob un 14-19 oed waeth beth fydd eu llwybr.

Tair elfen cymorth i ddysgwyr yw:

- mynediad at hyfforddwr dysgu – cymorth dysgu ar gael yn fwy dwys i'r rhai sydd â'r angen mwyaf;
- mynediad at gymorth personol – i helpu i oresgyn rhwystrau personol i ddysgu;
- cyngor ac arweiniad diduedd ar yrfaoedd.

Cafodd addysg a hyfforddiant ei drawsnewid yn Sir Gaerfyrddin yn sgil gweithredu rhaglen Llwybrau Dysgu 14-19. Roedd y trawsnewid hwn yn cynnwys mwy o ffocws ar lwybrau hyfforddi galwedigaethol yn gysylltiedig â blaenoriaethau economaidd lleol a gwell cymorth personol i ddysgwyr i'w helpu i lwyddo. Roedd yr arferion cydweithio rhwng ysgolion uwchradd, Coleg Sir Gâr a darparwyr hyfforddiant yn canolbwyntio ar wella'r dewisiadau galwedigaethol sydd ar gael i ddysgwyr, ynghyd ag asesu ansawdd cyflenwi'r ddarpariaeth ar y cyd. Yn sgil y gwaith hwn, sefydlwyd diwylliant cadarn o ymddiriedaeth rhwng darparwyr addysg nad yw'n bodoli unrhyw le arall yng Nghymru. Mae'r diwylliant hwn yn galluogi i anghenion y dysgwyr gael eu blaenoriaethu yn y broses o gynllunio'r cwricwlwm.

Er bod polisi Llywodraeth Cymru bellach wedi symud ymlaen o fodel Llwybrau Dysgu 14-19, y mae'n hanfodol bod Sir Gaerfyrddin yn cadw'r ethos o ganolbwyntio ar y dysgwr a'r llwybrau dysgu lleol sydd wedi ennill eu plwyf drwy'r ysgolion a Choleg Sir Gâr ac i mewn i'r sectorau cyflogaeth allweddol fel adeiladu a gofal. Mae'r egwyddorion hyn yn sylfaen i ddatblygu cwricwlwm Sir Gaerfyrddin i'r dyfodol.

6.2 Trawsnewid Addysg a Hyfforddiant yng Nghymru – Cyflenwi Sgiliau sy'n Gweithio i Gymru (2009)

Prif flaenoriaeth y strategaeth hon gan Lywodraeth Cymru oedd sicrhau gweithlu sydd â'r sgiliau angenrheidiol i fanteisio ar gyfleoedd swyddi lefel uchel yn y dyfodol. Nodai'r adroddiad yr angen i integreiddio gwaith ysgolion, sefydliadau addysg bellach, sefydliadau addysg uwch a darparwyr ôl-16 eraill er mwyn trawsnewid y ffyrdd y caiff addysg a hyfforddiant eu cyflenwi ledled y rhanbarth daearyddol.

O ganlyniad, roedd disgwyl i ddarparwyr addysg ffurfio partneriaethau dysgu sectorol. Byddai gofyn i'r partneriaethau hyn gynllunio a gweithredu'r gwelliannau a amlinellwyd ym mholisi Llywodraeth Cymru. Roedd gofyn trawsnewid y ddarpariaeth addysg a hyfforddiant er mwyn ehangu'r opsiynau sydd ar gael i rai 14-19 oed, lleihau achosion diangen o ddyblygu darpariaeth, a symud tuag at ragoriaeth ar draws rhwydweithiau o ddarparwyr. Roedd gofyn i bob awdurdod lleol gyflwyno Achos Deilliant Strategol i amlinellu sut byddai'r newidiadau angenrheidiol yn cael eu gweithredu.

Nododd yr adroddiad amrywiaeth o opsiynau posibl i ddarparwyr gydweithio. Byddai gofyn ystyried yr opsiynau hyn i sicrhau gwelliannau sylweddol o ran cyflenwi addysg a hyfforddiant i ddysgwyr ôl-16, a gallent gynnwys cydweithio anffurfiol, cydlywodraethu partneriaethau dysgu lleol, cyfuno'r hyn a gyflenwir gan ysgolion a cholegau, a gwaredu achosion o drosglwyddo darpariaeth bresennol am resymau dyblygu neu aneffeithlonrwydd ariannol.

Disgwyliad Llywodraeth Cymru oedd y byddai'r partneriaethau dysgu lleol yn canolbwyntio ar feysydd i'w datblygu lle mae'r angen mwyaf o welliant yn neilliannau'r dysgwyr.

Bwriad Llywodraeth Cymru oedd y dylai pawb sy'n ymwneud â darparu addysg a hyfforddiant ôl-14 gydweithio i fynd i'r afael â'r dangosyddion perfformiad allweddol canlynol:

- gwelliant mewn lefelau sgiliau sylfaenol;
- cynnydd yng nghyfradd y rhai 16-18 ac 19-24 sydd mewn addysg, hyfforddiant neu gyflogaeth;
- cynnydd yng nghyfraddau llwyddiant dysgwyr yn gyffredinol, gan adlewyrchu lefelau uwch o gwblhau ymhlith dysgwyr yn ogystal â chyrraedd nodau cymwysterau;
- cynnydd mewn cymwysterau Lefel 2, 3 a 4;
- cynnydd yn y gyfradd sy'n symud ymlaen i ddysgu lefel uwch neu gyflogaeth lefel uwch.

Disgwyliad Llywodraeth Cymru oedd y byddai cynigion i gydweithio yn rhoi ystyriaeth i achosion o aneffeithlonrwydd perthnasol mewn darpariaeth ôl-16. Credai Llywodraeth Cymru fod aneffeithlonrwydd yn fwy tebygol pan fo ysgol chweched dosbarth yn gweithredu â llai na 150 o fyfyrwyr (ar sail ymchwil y Comisiwn Archwilio) ond yr oedd hefyd yn cydnabod bod angen rhoi ystyriaeth i ardaloedd gwledig a darpariaeth cyfrwng Cymraeg.

Roedd ymateb Sir Gaerfyrddin i'r agenda drawsnewid yn seiliedig ar gryfderau presennol gwaith partneriaeth yn gysylltiedig â gweithredu rhaglen Llwybrau Dysgu 14-19. Ers 2009, gall y bartneriaeth gynnig tystiolaeth o amrywiaeth o ganlyniadau cadarnhaol yn gysylltiedig â'r rhaglen hon, gan gynnwys gwell perfformiad disgyblion yng Nghyfnod Allweddol 4, gwell cyfraddau aros ymlaen, a gostyngiad yn nifer y bobl ifanc nad ydynt mewn addysg, cyflogaeth na hyfforddiant (NEET). Mae'r gwaith hwn yn parhau yn Sir Gaerfyrddin a bydd yn parhau i fod yn egwyddor sylfaenol wrth ddatblygu cwricwlwm lleol a amlinellir yn argymhellion yr adroddiad hwn.

Fel ymateb i'r Agenda Drawsnewid ehangach, lansiodd Llywodraeth Cymru amrywiaeth o adolygiadau, strategaethau a pholisïau gan gynnwys:

- Strwythur Gwasanaethau Addysg yng Nghymru (Thomas 2011) a oedd yn argymell rhesymoli Sefydliadau Addysg Bellach o 19, i sefydlu rhwng 8 a 12 endid corfforaethol Addysg Bellach erbyn Awst 2013, a daethpwyd i'r casgliad mai'r farn oedd y byddai datblygu consortia rhanbarthol yn ffordd gadarnhaol ymlaen. Nodwyd bod angen cydweithio a gwaith partneriaeth pellach i sicrhau y caiff dysgwyr yn ystodau oedran 14-16 ac 16-19 gynnig cyfleoedd a dewis go iawn.
- Yn adolygiad Darparu Gwasanaethau Addysg yng Nghymru yn y Dyfodol (Hill 2013), pwysleisiwyd canfyddiad Estyn o ddiffygion yng ngwaith awdurdodau addysg lleol. Canolbwyntiai'r Adolygiad ar effeithiolrwydd dulliau cyflenwi presennol awdurdodau lleol ac ystyriai beth ddylid gwneud ar lefel leol, rhanbarthol a chenedlaethol.

Arweiniodd Adolygiad Hill at sefydlu pedwar consortia gwella ysgolion rhanbarthol gan ganolbwyntio ar:

- godi safonau a gwella deilliannau i ddysgwyr o bob oed;
- gwell cymorth a her i ysgolion i wella safonau;
- datblygu a chryfhau arweinyddiaeth ysgolion ac ansawdd y dysgu a'r addysgu;

- sicrhau gwerth am arian a defnydd effeithiol o adnoddau;
- sicrhau cydlyniad a chysylltiadau cryf rhwng holl feysydd y system addysg, gan gynnwys darpariaeth ôl-16 ac agenda ehangach gwasanaethau plant.

Mae manylion gwaith consortiwm gwella ysgolion rhanbarthol De-orllewin a Chanolbarth Cymru (*ERW*) wedi'u cynnwys yn adran ranbarthol yr adolygiad hwn.

6.3 Mesur Dysgu a Sgiliau (2009)

Roedd Mesur Dysgu a Sgiliau Llywodraeth (Cymru) 2009 yn sylfaen statudol i raglen Llwybrau Dysgu 14-19. Trawsnewidiwyd darpariaeth cwricwla a chymorth i ddysgwyr gan bolisi Llwybrau Dysgu 14-19, gan helpu i wella cyrhaeddiad a chyflawniad, a pharatoi pobl ifanc at gyflogaeth sgiliau uchel neu addysg uwch. Bwriad y polisi hwn oedd galluogi Cymru i gystadlu'n economaidd yn Ewrop yr 21ain Ganrif. Credai Llywodraeth Cymru y byddai cynnwys egwyddorion sylfaenol y polisi hwn mewn fframwaith cyfreithiol yn sicrhau y câi'r polisi ei weithredu mewn ffordd gyson er budd dysgwyr 14-19 oed ledled Cymru.

Mae'r Mesur yn rhoi dyletswydd ar holl awdurdodau lleol Cymru i ffurfio cwricwla lleol i ddysgwyr yng Nghyfnod Allweddol 4 ac mewn addysg a hyfforddiant ôl-16. Y mae hefyd yn darparu pwerau llunio rheoliadau i Weinidogion Cymru i bennu isafswm nifer y cyrsiau astudio i'w cynnwys mewn cwricwlwm lleol, ac isafswm nifer y cyrsiau astudio galwedigaethol i sicrhau bod cwricwla ardaloedd lleol yn cynnwys amrywiaeth eang o opsiynau astudio sy'n academaidd a galwedigaethol eu natur.

Roedd y Mesur yn cefnogi'r gwaith o weithredu Llwybrau Dysgu 14-19. Roedd yn sicrhau bod pob dysgwr yng Nghyfnod Allweddol 4 yng Nghymru yn gallu dewis o blith lleiafswm o 25 o gyrsiau a bod yn rhaid i dri ohonynt fod yn alwedigaethol, a bod 30 o opsiynau ar gael i ddysgwyr 16-18 oed, a bod yn rhaid i 5 ohonynt fod yn alwedigaethol. Mae pob ysgol uwchradd yn Sir Gaerfyrddin a Choleg Sir Gâr yn cyflawni gofynion y Mesur Dysgu a Sgiliau ar hyn o bryd. Ond gallai toriadau i'r gyllideb a llai o arian i gefnogi cydweithio ym maes addysg 14-19 olygu na fyddai'n bosibl cynnal y cwricwlwm a gynigir ar hyn o bryd, yn arbennig mewn ysgolion llai mewn ardaloedd gwledig.

6.4 Cwricwlwm i Bob Dysgwr (2010)

Darparai'r ddogfen hon ganllawiau i athrawon/ymarferwyr dysgwyr sydd ag amrywiaeth o anghenion dysgu ychwanegol mewn lleoliadau/ysgolion prif ffrwd ac arbennig. Mae'n cefnogi addysgu a dysgu yn erbyn cwricwlwm ysgol 2008. Mae'r canllawiau'n canolbwyntio'n benodol ar Gyfnod Allweddol 2 a 3, ond byddant yn ddefnyddiol i staff sy'n gweithio yn y Cyfnod Sylfaen a chyda dysgwyr 14-19 oed mewn amrywiaeth o leoliadau. Y mae'n seiliedig ar Gonfensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn ac mae iddo saith o nodau craidd sy'n ceisio sicrhau bod pob plentyn a pherson ifanc yn datblygu i'w botensial llawn. Mae'r ddogfen hon bellach wedi'i disodli gan y Cwricwlwm am Oes (2015) ac argymhellion Adroddiad Donaldson.

6.5 Rhaglen Gyfalaf Llywodraeth Cymru i Sicrhau Addysg ac Ysgolion ar gyfer yr 21ain Ganrif (2010-presennol)

Mae'r Rhaglen Gyfalaf i Sicrhau Addysg ac Ysgolion ar gyfer yr 21ain Ganrif yn rhaglen allweddol, strategol a hirdymor ar gyfer buddsoddi cyfalaf. Nod y rhaglen yw creu cymunedau addysgol sy'n addas ar gyfer yr 21ain Ganrif yng Nghymru sy'n darparu:

- Amgylcheddau dysgu a fydd yn ei gwneud yn haws gweithredu strategaethau gwella a gwell deilliannau addysgol
- Amgylcheddau dysgu sy'n ddarbodus ac effeithlon drwy ddefnyddio adnoddau yn well
- System addysg gynaliadwy sy'n cyrraedd safonau adeiladu cenedlaethol a lleihau costau rheolaidd ac ôl troed carbon adeiladu addysg.

Ym mis Rhagfyr 2011, cyhoeddodd y Gweinidog Addysg a Sgiliau fuddsoddiad o £1.4 biliwn ar gyfer y cyfnod cyntaf o brosiectau Addysg ac Ysgolion ar gyfer yr 21ain Ganrif. Caiff yr arian ei roi ar sail arian cyfatebol 50:50 gydag awdurdodau lleol ledled Cymru. Diben y cyllid hwn yw creu amgylcheddau ysgol sy'n diwallu anghenion y gymuned a chynnig y ddarpariaeth ddysgu orau i'r ardal.

Ar hyn o bryd, mae Llywodraeth Cymru yn cydweithio ag awdurdodau lleol i gyflawni'r cyfnod cyntaf o brosiectau Ysgolion yr 21ain Ganrif erbyn 2019. Ond awdurdodau lleol sy'n pennu ar ba gyflymder y caiff eu prosiectau unigol eu cyflawni. Cafwyd amserlen o 7 mlynedd ar gyfer y cyfnod cyntaf hwn o brosiectau. Mae gweithredu Menter Benthyca Llywodraeth Leol fel rhan o raglen yr 21ain Ganrif yn galluogi awdurdodau lleol i gyflymu gwariant ar eu rhaglenni a chyflawni eu prosiectau mewn 5 mlynedd yn hytrach na 7 mlynedd.

Mae Sir Gaerfyrddin ar flaen y gad yng Nghymru o ran datblygiadau ysgolion fel rhan o Raglen Moderneiddio Addysg. Mae cyllid y rhaglen hon wedi trawsnewid addysg yn ardal Dinefwr, gyda gwaith sylweddol wedi'i wneud i uwchraddio safleoedd Dyffryn Aman a Maes y Gwendraeth, ac adeilad ysgol newydd Sbon yn Ffairfach (Ysgol Bro Dinefwr). Galluogodd y datblygiadau hyn i nifer fawr o leoedd ysgol gwag i gael eu gwaredu, a chaniatáu i bobl ifanc gael eu haddysgu mewn cyfleusterau o'r radd flaenaf. Gwnaed gwaith adnewyddu sylweddol hefyd yn Ysgol y Strade, Coedcae a Bryngwyn, ac mewn amrywiaeth eang o leoliadau ysgolion cynradd ledled y sir.

6.6 Cynlluniau Strategol y Gymraeg mewn Addysg (2011 hyd y presennol)

Ar lefel awdurdod lleol, caiff deilliannau a thargedau Strategaeth Addysg Cyfrwng Cymraeg Llywodraeth Cymru eu cyflawni drwy Gynllun Strategol y Gymraeg mewn Addysg. Mae'r Strategaeth Addysg Cyfrwng Cymraeg yn nodi gweledigaeth Llywodraeth Cymru o system addysg a hyfforddiant sy'n ymateb mewn ffordd wedi'i chynllunio i'r galw cynyddol am addysg cyfrwng Cymraeg. Y nod yw hwyluso cynnydd yn nifer y bobl o bob oed sy'n gallu defnyddio'r Gymraeg gyda'u teuluoedd, yn eu cymunedau ac yn y gweithle. Mae Cynlluniau Strategol y Gymraeg mewn Addysg yn gyfrwng allweddol i greu gwell system gynllunio ar gyfer addysg cyfrwng Cymraeg.

Mae Cynlluniau Strategol y Gymraeg mewn Addysg, Sir Gaerfyrddin, yn rhoi'r modd i Lywodraeth Cymru fonitro'r ffordd y mae awdurdodau lleol yn ymateb ac yn cyfrannu at weithredu amcanion y Strategaeth Addysg Cyfrwng Cymraeg drwy:

- Sicrhau bod pob cam yn mhrosesau addysg awdurdod lleol yn cynnwys ystyriaeth lawn i addysg cyfrwng Cymraeg;
- Ymestyn y ddarpariaeth pan fo angen wedi'i nodi ar sail gwell cynllunio;
- Symud gwasanaethau cymorth cyfrwng Cymraeg yn raddol oddi wrth rolau traddodiadol *Athrawon Bro* a thuag at wasanaeth hyfforddiant a mentora newydd;
- Sicrhau cyflenwi gwasanaethau cymorth cyfrwng Cymraeg ar sail consortia yn y dyfodol agos;
- Gwella safonau a chynyddu'r defnydd o'r Gymraeg gan blant a phobl ifanc;

- Dangos cynnydd tuag at dargedau penodol yng Nghynlluniau Strategol y Gymraeg mewn Addysg.

Mae datblygu addysg cyfrwng Cymraeg yn y sir, gan gynnwys darpariaeth alwedigaethol, yn sylfaenol i'r adolygiad hwn. Mae manylion yr argymhellion hyn wedi'u cynnwys yn adran cwricwlwm yr adroddiad hwn.

6.7 Creu Cymunedau Cryf: Cynllun Gweithredu ar gyfer Trechu Tlodi (2013 hyd y presennol)

Mae'r fenter hon gan Lywodraeth Cymru yn gosod nifer o dargedau mewn perthynas â thlodi a chyrhaeddiad addysgol. Nod y targedau yw:

- Lleihau'r bwlch cyrhaeddiad ar ddiwedd y Cyfnod Sylfaen gan 10 y cant erbyn 2017.
- Gwella cyfradd y disgyblion 15 oed sy'n gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim sy'n cyrraedd Lefel 2 gan gynnwys Saesneg / Cymraeg Iaith Gyntaf a Mathemateg i 37 y cant erbyn 2017.
- Lleihau nifer y bobl ifanc 16 i 18 oed nad ydynt mewn cyflogaeth, addysg na hyfforddiant i 9 y cant erbyn 2017. Ar ddiwedd 2012, y ffigwr oedd 10.2.
- Lleihau cyfran y bobl ifanc 19-24 oed nad ydynt mewn cyflogaeth, addysg na hyfforddiant yng Nghymru o gymharu â'r Deyrnas Unedig gyfan erbyn 2017.

Mae ***Strategaeth Tlodi Plant*** Llywodraeth Cymru a dogfen gysylltiedig ***Ailysgrifennu'r Dyfodol*** (2015) yn pwysleisio pwysigrwydd tri amcan strategol:

- Lleihau nifer y teuluoedd sy'n byw mewn aelwydydd lle nad oes neb yn gweithio, gan fod plant sy'n byw mewn aelwydydd lle nad oes neb yn gweithio mewn risg penodol o fod yn byw mewn tlodi.
- Cynyddu sgiliau rhieni a phobl ifanc sy'n byw mewn aelwydydd incwm isel fel y gallant gael cyflogaeth sy'n talu cyflog da a symud ymlaen yn eu gwaith gan fod tlodi mewn gwaith yn fater sydd ar gynnydd.
- Lleihau'r anghydraddoldeb sy'n bodoli yng nghanlyniadau iechyd, addysg ac economaidd plant a theuluoedd drwy wella canlyniadau'r tlotaf.

Mae atal tlodi yn sylfaenol i weledigaeth Llywodraeth Cymru o gynorthwyo aelwydydd incwm isel. O'r herwydd, mae mentrau Llywodraeth Cymru i fynd i'r afael â thlodi wedi'u cysylltu'n agos â strategaethau'r llywodraeth i wella cyrhaeddiad addysgol ar lefel awdurdodau lleol a chonsortia rhanbarthol. Mae'r gwaith i fynd i'r afael â thlodi plant yn Sir Gaerfyrddin wedi'i gysylltu'n agos â'r adolygiad hwn o'r cwricwlwm. Mae gweithgareddau wedi'u targedu a ariennir gan grantiau Teuluoedd yn Gyntaf ac Amddifadedd Disgyblion yn chwarae rôl bwysig wrth gynorthwyo plant, pobl ifanc a theuluoedd sy'n dioddef o dlodi. Mae lleihau effeithiau tlodi hefyd yn nodwedd bwysig ar y cylch nesaf o arian Cronfa Gymdeithasol Ewrop, gan ganolbwyntio'n bennaf ar leihau nifer y bobl ifanc nad ydynt mewn addysg, cyflogaeth na hyfforddiant (NEET). Caiff y gweithgareddau hyn eu hymgorffori yn yr amrywiaeth o gymorth sy'n ategu datblygiadau Sir Gaerfyrddin mewn perthynas â'r cwricwlwm.

6.8 Teuluoedd yn Gyntaf (2012)

Yn 2012, lluniodd Llywodraeth Cymru ddull integredig, ar sail y teulu cyfan, i gynorthwyo teuluoedd yng Nghymru. Nod Teuluoedd yn Gyntaf yw gwella'r ffordd y mae

asiantaethau'n cydweithio, ac mae'n rhoi pwyslais clir ar ymyrraeth gynnar i deuluoedd, yn arbennig i'r rhai sy'n byw mewn tlodi, i helpu i atal problemau rhag datblygu i fod yn argyfwng. Fel rhan o Deuluoedd yn Gyntaf, Cymru yw'r unig wlad lle mae gofyn i bob awdurdod lleol weithredu model "tîm o amgylch y teulu", sy'n annog sefydliadau i gydweithio i gynorthwyo teuluoedd a'u helpu i fynd i'r afael â'r ystod eang o heriau y gallant wynebu.

Cred Llywodraeth Cymru bod y problemau y mae teuluoedd yn eu hwynebu yn gynyddol heriol ac mae gwasanaethau yn wynebu dewisiadau anodd wrth i ymwybyddiaeth o wasanaethau a'r galw amdanynt gynyddu. Yr egwyddor sy'n arwain drwy gydol y gwaith hwn yw gwasanaethau cyhoeddus yn cydweithio i ddiwallu anghenion pobl yn effeithiol, yn gynaliadwy ac ar y cyfle cyntaf posibl. Mae Teuluoedd yn Gyntaf yn dwyn sefydliadau ynghyd i gydweithio â'r teulu cyfan, nid â'r unigolyn yn unig. Golyga hyn fod asiantaethau yn addasu'r ffordd y maent yn gweithio er mwyn diwallu anghenion y teulu yn well. Mae'n golygu adeiladu ar gryfderau craidd yr uned deuluol ac adeiladu dull 'tîm o amgylch y teulu' sy'n dwyn asiantaethau a gwasanaethau ynghyd mewn ffordd gydlynol, gan ei gwneud yn llai cymhleth i deuluoedd gael gafael ar y cymorth sydd ei angen arnynt.

Yn Sir Gaerfyrddin, mae dull Teuluoedd yn Gyntaf wedi'i ymwreiddio yng ngwaith yr Adran Addysg a Phlant drwy gyfuniad o wasanaethau cymorth i deuluoedd wedi'u creu a'u comisiynu. Mae'r gwasanaethau hyn yn rhoi cymorth wedi'i dargedu i bobl ifanc sydd wedi'u nodi gan y Proffil Asesu Bregusrwydd yn rhai sydd mewn risg o beidio â llwyddo yn yr ysgol. Mae'r cymorth ychwanegol hwn yn hanfodol i sicrhau goresgyn amrywiaeth o rwystrau sy'n atal pobl ifanc rhag cyflawni'u llawn botensial, a'u bod yn cael eu cynnal fel rhan o fodel datblygol Cwricwlwm Sir Gaerfyrddin.

6.9 Fframwaith Cynllunio ac Ariannu Ôl-16 (2014)

Ym mis Medi 2014, rhoddodd Llywodraeth Cymru system gynllunio ac ariannu newydd yn ei lle ar gyfer addysg ôl-16 yn chweched dosbarth ysgolion gan ddisodli'r fethodoleg ariannu reolaidd a ddefnyddiwyd yn flaenorol. Mae'r system newydd yn dod â dyraniadau ariannu newydd i chweched dosbarth mewn ysgolion yn unol â'r trefniadau ar gyfer colegau addysg bellach a dysgu seiliedig ar waith.

Mae'r trefniadau cynllunio ac adrodd ôl-16 ar gyfer awdurdodau lleol yn ceisio:

- gwella pa mor effeithlon, effeithiol a thryloyw yw dulliau cynllunio ac ariannu ôl-16 er mwyn canolbwyntio ar well canlyniadau a dilyniant i ddysgwyr;
- safoni'r gwaith o gynllunio darpariaeth ar draws sectorau'r ysgolion a cholegau i wella gwybodaeth er mwyn gallu gwneud penderfyniadau gwell a chytbwys;
- canolbwyntio'r sylw ar y canlyniadau ehangach i ddysgwyr unigol.

O fis Medi 2016, mae Llywodraeth Cymru wedi cynnig y bydd cyllid yn seiliedig ar raglenni dysgu yn hytrach na chymwysterau, a bydd gan bob rhaglen ddiben wedi'i diffinio a chanlyniad er mwyn monitro yn ei erbyn.

Mae rôl gynllunio'r awdurdod lleol wedi'i chryfhau'n sylweddol yn y system newydd, gyda chyfrifoldeb ychwanegol am gydlynu'r gwaith o gyflenwi darpariaeth chweched dosbarth. Mae hyn yn cynnwys sicrhau bod achosion o ddyblygu darpariaeth yn cael eu hosgoi a bod y cyrsiau a gynigir yn cyflawni blaenoriaethau economaidd lleol a rhanbarthol. Mewn sefydliadau addysg bellach, mae'r system newydd wedi arwain at gwricwlwm sy'n cael ei arwain i raddau llawer mwy gan fyfyrwyr, a gwaredwyd y rhaglenni hynny a oedd yn cael eu cynnal yn bennaf i ddenu cyllid ychwanegol. Canlyniad hyn yw cwricwlwm sydd yn

seiliedig i raddau mwy ar gyflogadwyedd ac anghenion cyflogwyr, gyda'r agweddau cynllunio wedi'u cysylltu'n agos â gwybodaeth ac anghenion y farchnad lafur yn lleol.

Braenarwyd y tir er mwyn paratoi ysgolion uwchradd at y system ariannu ôl-16 newydd. Fel rhan o'r gwaith hwn, casglwyd data ynglŷn â nifer bresennol y disgyblion sydd yn astudio ar bob un o'r rhaglenni dysgu a ariennir fel rhan o'r fethodoleg ariannu newydd. Yn ystod y cyfnod pontio, mae'r awdurdod yn defnyddio model ariannu sy'n seiliedig ar nifer y disgyblion ac ymgodiadau cyllido ar gyfer darpariaeth cyfrwng Cymraeg, teneurwydd poblogaeth a natur wledig yr ardal, a gytunwyd gyda phenaethiaid yr ysgolion uwchradd.

Bydd gofyn i Gynllun Awdurdod Lleol Sir Gaerfyrddin gael ei gyflwyno i Lywodraeth Cymru ym mis Ebrill bob blwyddyn a bydd yn seiliedig ar yr egwyddorion canlynol:

- Darparu addysg o ansawdd uchel i bob dysgwr;
- Sicrhau ansawdd ac amrywiaeth;
- Sicrhau'r defnydd gorau o adnoddau drwy ddatblygu modelau cydweithio a rhannu;
- Sicrhau bod y ddarpariaeth yn fforddiadwy a chynaliadwy;
- Hyrwyddo'r arfer o gyflenwi a datblygu darpariaeth cyfrwng Cymraeg.

Yn gysylltiedig â'r ddarpariaeth uchod, y mae disgwyliad gan Lywodraeth Cymru bod gan yr awdurdod lleol lawer mwy o rôl i'w chwarae wrth roi arweiniad i gyflenwi darpariaeth ôl-16 mewn ysgolion. I gefnogi'r rôl hon yn Sir Gaerfyrddin, mae potensial sylweddol i ddatblygu model comisiynu ar gyfer ariannu chweched dosbarth. Gallai hyn fod yn gysylltiedig â strwythur llywodraethu presennol y clystyrau, a chynnwys arian yn cael ei ddyrannu i gyrsiau a gyflenwir gan ysgolion gyda'i gilydd a/neu gyda Choleg Sir Gâr mewn cydweithrediad. Byddai angen i fodel comisiynu newydd fod wedi'i gysylltu'n agos â blaenoriaethau'r economi a'r sectorau lleol a dylai gynnwys cyfleoedd i ehangu darpariaeth galwedigaethol cyfrwng Cymraeg.

6.10 Adolygiad Cymwysterau 14–19 (2012)

Lansiwyd Adolygiad Cymwysterau 14-19 oed yng Nghymru (Llywodraeth Cymru, Tachwedd 2012) ym mis Medi 2011, gan osod gweledigaeth o "gymwysterau gwerthfawr a dealladwy sy'n bodloni anghenion ein pobl ifanc ac economi Cymru." Argymhelliad yr adolygiad oedd bod angen datblygu system gymwysterau genedlaethol o ansawdd uchel sy'n gadarn a nodedig ar gyfer pobl ifanc 14 i 19 oed yng Nghymru. Ystyrir bod rhoi cydnabyddiaeth briodol i werth cymwysterau galwedigaethol yn golygu sicrhau bod dysgwyr yn meithrin y sgiliau sydd eu hangen ar gyflogwyr ac economi modern Cymru. Yn ogystal a'u gwerth cynhenid, ystyrir bod cymwysterau galwedigaethol yn ysgogol a deniadol i'r dysgwyr hynny a allai golli diddordeb mewn addysg fel arall.

Daeth yr adolygiad i'r casgliad y dylai cymwysterau galwedigaethol i rai 14-16 oed anelu at ddarparu cyflwyniad cyffredinol i sector o ddiwydiant yn hytrach nag arwain at gymhwysedd galwedigaethol, a ffurfio rhan o gwricwlwm cyffredinol eang a chytbwys. Dylai'r rhain fod yn gymwysterau Addysg a Hyfforddiant Galwedigaethol Cychwynnol (IVET), nad ydynt yn arwain at gymhwysedd galwedigaethol a dylent fod ar gael i ddysgwyr 14 oed yn unig; neu'n gymwysterau Addysg a Hyfforddiant Galwedigaethol Parhaus (CVET) lefel 2 sy'n arwain at gymhwysedd galwedigaethol. Dylai'r naill gategori neu'r llall fod ar gael i rai ôl-16. Dylai'r newid hwn wella cydlyniad llwybrau'r cwricwlwm.

Os yw cymwysterau yn canolbwyntio ar ddiwallu anghenion cyflogwyr a bod iddynt sail alwedigaethol, bydd galw cynyddol ar iddynt gael eu cyflenwi gan ymarferwyr

galwedigaethol sydd â phrofiad priodol, boed mewn ysgol, coleg neu leoliad darparwr hyfforddiant.

6.11 Fframwaith Ymgysylltu a Datblygu Ieuenctid (2013)

Mae Fframwaith Ymgysylltu a Datblygu Ieuenctid yn canolbwyntio ar leihau nifer y bobl ifanc 11 i 25 oed nad ydynt mewn addysg, cyflogaeth na hyfforddiant (NEET) yng Nghymru. Mae'r cynllun anstatudol hwn yn nodi cyfrifoldebau'r awdurdod lleol i ddwyn partneriaeth ynghyd i oruchwylio'r gwaith o gyflenwi'r fframwaith yn lleol.

Mae'r strategaeth yn nodi chwe elfen allweddol sy'n cyfuno i alluogi gostyngiad yn nifer y bobl ifanc sy'n datblygu i fod yn NEET mewn ardal leol:

- Nodi pobl ifanc sydd â'r risg mwyaf o ymddieithrio drwy gyfrwng Proffil Asesu Bregusrwydd;
- Broceru a chydlynu cymorth i bobl ifanc yn well;
- Dulliau cryfach ar gyfer dilyn trywydd pobl ifanc wrth iddynt bontio o un cam i'r nesaf drwy'r system;
- Sicrhau bod y ddarpariaeth yn diwallu anghenion pobl ifanc;
- Cryfhau sgiliau cyflogadwyedd a chyfleoedd i gael swydd;
- Mwy o atebolrwydd am well deilliannau i bobl ifanc.

Mae'r gwaith hwn yn gysylltiedig â gweithredu'r System Gynllunio ac Ariannu Ôl-16 yn 2014, argymhellion Adolygiad Cymwysterau 14-19 yng Nghymru 2012 yn ogystal â gwaith ehangach Llywodraeth Cymru i hybu cyflogaeth ieuenctid drwy Dwf Swyddi Cymru, hyfforddiaethau a phrentisiaethau.

Datblygodd Sir Gaerfyrddin ddull ar y cyd o weithredu'r Fframwaith hwn, gan gydweithio'n agos â Sir Benfro, gyda Grŵp Gweithredol ar y cyd rhwng y ddwy sir yn goruchwylio. Mae'r Proffil Asesu Bregusrwydd bellach yn weithredol ym mhob ysgol. Mae'r offeryn hwn yn nodi'r bobl ifanc hynny sydd arnynt angen cymorth ychwanegol, sydd wedyn yn cael ei ddarparu drwy gyfuniad o wasanaethau prif ffrwd ac ymyriadau Teuluoedd yn Gyntaf, dan oruchwyliaeth dull gweithredu Tîm o Amgylch y Teulu. Bydd y Proffil Asesu Bregusrwydd yn cael ei ddefnyddio i dargedu ymyriadau a ariennir gan gynnig rhanbarthol Cynnydd i Gronfa Gymdeithasol Ewrop. Mae arian o'r cynnig hwn yn debygol o fod ar gael yn gynnar yn 2016 a chaiff ei oruchwylio gan gyd-grŵp rheoli sy'n cynnwys staff o'r awdurdod lleol a Choleg Sir Gâr.

6.12 Y Fargen Newydd ar gyfer y Gweithlu Addysg (2014)

Dyma fargen newydd, a gyhoeddwyd gan y Gweinidog Addysg ym mis Mehefin 2014, i gynorthwyo athrawon, arweinwyr a staff cymorth gyda'i datblygiad proffesiynol drwy gydol eu gyrfaoedd, yn ogystal â chynyddu'r parch i'r proffesiwn. Mae'r fargen newydd yn rhoi cyfleoedd i ymarferwyr gael mynediad at ddysgu proffesiynol o ansawdd uchel ar bob cam yn eu gyrfa. Nod y datblygiad hwn yw gwella perfformiad cyffredinol yn yr ystafell ddosbarth a gwella lefelau cyrhaeddiad dysgwyr Cymru.

Caiff y fargen newydd ei chefnogi gan Fodel Dysgu Proffesiynol Cenedlaethol, a luniwyd i wella ansawdd ymarfer proffesiynol tra'n cynyddu'r parch sydd at y gweithlu. Yn gyfnewid am y gefnogaeth hon, bydd Llywodraeth Cymru yn disgwyl i athrawon, arweinwyr a staff cymorth gymryd cyfrifoldeb am eu dysgu proffesiynol eu hunain a rhannu eu gwybodaeth ac arferion da gydag eraill, sy'n nodwedd o unrhyw broffesiwn uchel ei statws.

Bydd y fenter hon hefyd yn golygu y bydd consortia gwella ysgolion rhanbarthol, drwy'r Model Cenedlaethol o Weithio Rhanbarthol, yn cydweithio i ddarparu rhaglen genedlaethol o gyfleoedd datblygu proffesiynol i staff byd addysg. Mae'r gwaith o lunio'r rhaglen hyfforddiant leol lawn sy'n gysylltiedig â'r Fargen Newydd yn tynnu at ei derfyn yn awr.

6.13 Cymwys am Oes (2014 hyd y presennol)

Cymwys am Oes yw cynllun Llywodraeth Cymru i wella addysg. Nod y cynllun 5 mlynedd (2015-2020) yw gwella cyrhaeddiad addysgol dysgwyr 3 i 19 oed. Mae gweithgareddau allweddol y cynllun wedi'u gosod o dan 4 amcan strategol:

- Datblygu gweithlu proffesiynol rhagorol ac iddo addysgeg gref sy'n seiliedig ar ddealltwriaeth o'r hyn sy'n gweithio yn ymarferol (gan gysylltu'n gryf â'r Fargen Newydd, fel a ddisgrifir uchod).
- Darparu cwricwlwm diddorol a deniadol i blant a phobl ifanc, sy'n meithrin eu gallu i fynd ati'n annibynnol i gymhwyso gwybodaeth a sgiliau.
- Sicrhau bod y cymwysterau mae pobl ifanc yn eu hennill yn cael eu parchu yn genedlaethol ac yn rhyngwladol, a'u bod yn basbort i ddysgu pellach a chyflogaeth yn y dyfodol.
- Sicrhau bod arweinwyr addysg yn cydweithio ar bob lefel o fewn system hunanwella, lle mae pawb yn helpu ac yn herio ei gilydd er mwyn codi safonau ein holl ysgolion.

Yn rhannol, ymateb Sir Gaerfyrddin i gynllun Cymwys am Oes yw Adolygiad 11-19 Sir Gaerfyrddin, o ystyried y ffocws a nodwyd ar ddatblygu staff, datblygu cwricwlwm, cymwysterau buddiol ac arweinwyr yn cydweithio ar draws sectorau mewn system o hunanwella. Bydd y camau a nodir yn yr adolygiad hwn yn mynd i'r afael â'r themâu hyn ac yn darparu amrywiaeth o strategaethau i sicrhau y caiff Cymwys am Oes ei weithredu'n effeithiol yn y sir.

6.14 Cynllun Gweithredu Sgiliau (2014)

Diben y cynllun hwn oedd pennu sut i weithredu blaenoriaethau lefel uchel yn natganiadau polisi Llywodraeth Cymru. Mae'r cynllun yn nodi camau polisi allweddol a gâi eu cymryd yn y cyfnod hyd at 2016-17. Mae'r camau hyn yn rhoi'r sylfaen ar gyfer ymyriadau polisi cyflogaeth a sgiliau dros y degawd nesaf.

Mae cwmpas y cynllun hwn yn cydweddu â'r datganiad polisi ar sgiliau ac yn canolbwyntio ar bolisi cyflogaeth a sgiliau ôl-19 yng Nghymru. Ond mae Llywodraeth Cymru yn pwysleisio'r angen am gysylltiadau agos â'r system addysg orfodol ac ôl-orfodol. Diben hyn yw sicrhau bod y gweithlu yn y dyfodol yn adlewyrchu uchelgeisiau'r llywodraeth i sicrhau cymdeithas fedrus iawn. Mae hyn yn cynnwys datblygu staff sydd â Lefel 3 yn y meysydd sgiliau hynny y mae cyflogwyr yn eu gwerthfawrogi ac sy'n bwysig yn rhanbarthol fel meincnod allweddol.

Caiff y targed hwn o gyrhaeddiad ei osod ochr yn ochr â'r angen i wella sgiliau llythrennedd, rhifedd a TGCh ymysg oedolion sy'n gweithio i o leiaf Lefel 2 lle bynnag y bo'n bosibl. Mae Llywodraeth Cymru hefyd yn ystyried yr angen i ddarparu sgiliau ôl-19 cyfrwng Cymraeg yn unol ag anghenion cyflogwyr. Yn sail i'r cynllun y mae cyfres o Fesurau Perfformiad Sgiliau i'w defnyddio fel pwynt cyfeirio parhaus wrth werthuso polisïau a rhaglenni i sicrhau eu bod yn parhau ar y trywydd cywir i gyflawni uchelgais Llywodraeth Cymru i'r dyfodol.

Maent yn canolbwyntio ar y pedwar maes allweddol canlynol:

- Swyddi a thwf – Gwelliannau mewn lefelau cyflogaeth a chynhyrchiant.
- Cynaliadwyedd ariannol – Sicrhau bod cydbwysedd priodol a chynaliadwy o arian ar gael i gynorthwyo'r system sgiliau drwy gyllid llywodraeth, cyflogaeth, unigolion a ffynonellau Ewropeaidd.
- Cydraddoldeb a thegwch – Darparu cyfleoedd cyfartal i unigolion wrth dderbyn cymorth cyflogaeth a sgiliau ôl-19.
- Meincnodi sgiliau yn rhyngwladol – gwella'r proffil sgiliau i sicrhau bod Cymru yn parhau'n gystadleuol fel cenedl.

Dyma'r pedwar maes sydd yn ganolbwynt i Lythyron Gweinidogol 2015-2016 i awdurdodau lleol a cholegau addysg bellach. O ystyried hyn, mae'r camau a nodir yn yr adolygiad hwn yn cysylltu'n agos â disgwyliadau Llywodraeth Cymru ar gyfer sefydliadau dysgu fel a nodwyd yn y llythyron hyn.

6.15 Bagloriaeth Cymru ddiwygiedig (2015)

Caiff Bagloriaeth Cymru ei chyflwyno gan ysgolion a cholegau ledled Cymru. Mae'r Fagloriaeth yn rhoi profiadau ehangach na rhaglenni dysgu traddodiadol, sy'n addas i anghenion amrywiol pobl ifanc. Yn adroddiad Estyn ar Fagloriaeth Cymru, 2012, barnwyd bod mwyafrif y myfyrwyr sy'n astudio craidd y Fagloriaeth yn cael eu cyflwyno i amrywiaeth eang o bynciau a chyfleoedd sy'n eu helpu i wella eu gwybodaeth, eu dealltwriaeth a'u sgiliau rhyngbersonol. Cred Llywodraeth Cymru bod myfyrwyr sy'n astudio'r Fagloriaeth yn datblygu i fod yn fwy hyderus, yn gwella eu sgiliau hanfodol a chymdeithasol ac yn meithrin gwell dealltwriaeth o amrywiaeth o bynciau, o fenter i wleidyddiaeth a materion cyfoes.

Ar bob lefel, caiff y craidd ei astudio yn ogystal ag amrywiaeth o gymwysterau dewisol academaidd a/neu alwedigaethol. Caiff Diploma Sylfaenol, Canolradd neu Uwch Bagloriaeth Cymru ei ddyfarnu, fel sy'n briodol, i'r ymgeiswyr hynny sy'n cyflawni gofynion y Craidd a'r Dewisiadau sy'n berthnasol i bob lefel o'r cymhwyster.

O fis Medi 2015, bydd y Fagloriaeth yn cychwyn ar gyfnod o gyflwyno'r cymhwyster dros gyfnod o 4 blynedd (2015-2020). Bwriad y cyflwyno fesul cam hwn yw galluogi ysgolion a cholegau i reoli'r newid, datblygu staff a sicrhau y caiff y cymhwyster ei gyflwyno ag ansawdd uchel. Mae Llywodraeth Cymru wedi gosod targedau fesul cam dros y cyfnod hwn, gyda'r bwriad bod y Fagloriaeth yn llwyr weithredol erbyn 2020.

Mae'r Fagloriaeth ddiwygiedig yn seiliedig ar Dystysgrif Her Sgiliau graddedig a chymwysterau ategol (gan gynnwys TGAU, Safon Uwch a dyfarniadau galwedigaethol). Y nod pennaf yw galluogi dysgwyr i ddatblygu a dangos dealltwriaeth o sgiliau hanfodol a chyflogadwyedd, a hyfedredd ynddynt; sef sgiliau cyfathrebu, rhifedd, llythrennedd digidol, cynllunio a threfnu, creadigrwydd ac arloesi, meddwl yn feirniadol a datrys problemau, ac effeithiolrwydd personol. Mae'r pwyslais ar ddysgu cymhwysol a phwrpasol ac ar ddarparu cyfleoedd asesu mewn amrywiaeth o gyd-destunau go iawn drwy dair her (Cymuned, Dinasyddiaeth Fyd-eang, Cyflogaeth ac Entrepreneuriaeth) a phrosiect unigol estynedig.

Mae goblygiadau staffio sylweddol i ysgolion Cymru yn sgil y Fagloriaeth ddiwygiedig, o gyfuno hynny â chyflwyno rhaglen 9 TGAU wedi'u capio erbyn mis Medi 2017. Bydd y cyfuniad hwn o newidiadau yn golygu y bydd staff addysgu mewn pynciau anstatudol ar

wahân i'r 9 pwnc wedi'u capio yn treulio llai o amser ar eu pwnc arbenigol o ddewis, a mwy o amser yn addysgu cwricwlwm yn gysylltiedig â'r Fagloriaeth. Mae'r newidiadau hyn eisoes yn effeithio ar ysgolion uwchradd Sir Gaerfyrddin a Choleg Sir Gâr a byddant yn effeithio ymhellach ar staff pwnc arbenigol dros y blynyddoedd sydd i ddod wrth i'r Fagloriaeth gael ei chyflwyno i'r holl ddisgyblion yng Nghyfnod Allweddol 4 ac Ôl-16.

Mae rhoi'r Fagloriaeth ddiwygiedig ar waith eisoes wedi bod yn heriol yn ystod blwyddyn academaidd 2015-2016. Mae'r ffaith i fanylebau diwygiedig y cyrsiau gyrraedd yn hwyr, a'r ffaith bod gofynion newydd yn gysylltiedig â'r e-bortffolio, yn golygu bod disgyblion, myfyrwyr a staff wedi'i chael yn anodd ymgymryd â'r cymhwyster yn gadarnhaol. Bydd Llywodraeth Cymru yn cynnal adolygiad pellach o'r materion sy'n gysylltiedig â Bagloriaeth Cymru yn gynnar yn 2016. Y gobaith yw y bydd yr adolygiad hwn yn mynd i'r afael â'r problemau presennol y mae ysgolion a cholegau yn eu hwynebu.

Yn cyd-redeg â'r newidiadau i Fagloriaeth Cymru, mae bellach gofyn i bob person ifanc mewn chweched dosbarth ac mewn addysg bellach nad ydynt wedi llwyddo i ennill cymhwyster TGAU Mathemateg a Saesneg ailsefyll y cymwysterau hyn fel rhan o'u rhaglen astudio ôl-16. Nid oes arian ychwanegol wedi'i ddyrannu i gyflawni hyn, gan roi pwysau ariannol a phwysau o ran amserlennu a staffio ar ysgolion a cholegau.

Ni fydd yn orfodol cyflwyno'r Fagloriaeth i bob disgybl mewn ysgolion a cholegau hyd at fis Medi 2020. Ond cred yr awdurdod lleol a Choleg Sir Gâr bod y Fagloriaeth yn rhan hanfodol o gwricwlwm datblygol Sir Gaerfyrddin gan fod y cymhwyster yn datblygu'r sgiliau sydd eu hangen ar bobl ifanc i lwyddo mewn bywyd, y sgiliau sydd eu hangen ar gyflogwyr, a'r sgiliau hynny sy'n eu galluogi i symud ymlaen yn effeithiol i addysg uwch.

6.16 System Genedlaethol ar gyfer Categoreiddio Ysgolion (2015)

Ym mis Medi 2014, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru ganllawiau System Genedlaethol ar gyfer Categoreiddio Ysgolion i ysgolion, awdurdodau lleol a chonsortia rhanbarthol. Diben y system yw nodi'r ysgolion hynny sydd angen y cymorth mwyaf, a gwneud yn siŵr bod cymorth ac adnoddau yn cael eu cyfeirio yn y modd mwyaf effeithiol, er mwyn sicrhau'r gwelliannau sydd eu hangen yn y system ysgol.

Mae'r canllawiau hyn yn rhoi esboniad manwl o dri cham y System Genedlaethol ar gyfer Categoreiddio Ysgolion:

- Perfformiad a safonau
- Hunanwerthuso a'r gallu i hunanwella mewn perthynas ag arwain ac addysgu;
- Gwella ysgolion drwy gonsortia addysg rhanbarthol a chategoreiddio dysgu, a lefel o gymorth, her ac ymyrraeth.

Datblygodd Llywodraeth Cymru'r canllawiau hyn gyda'r consortia rhanbarthol cyn eu cyhoeddi ac roedd y wybodaeth hon ar gael i gynghorwyr her y consortia wrth gategoreiddio'r ysgolion ym mlwyddyn 2014-2015. Ym mis Chwefror 2015, roedd 4 o ysgolion uwchradd Sir Gaerfyrddin (33%) yn y categori Gwyrdd (rhagorol), 6 (50%) yn Felyn (da) a 2 (17%) yn Ambr (boddhaol). Ni chafodd yr un ysgol uwchradd yn Sir Gaerfyrddin ei rhoi yn y categori Coch (angen cymorth dwys). Dyma sefyllfa sy'n newid cadarnhaol o gymharu â blwyddyn 2014-2015, gydag 83% o'r ysgolion yng nghategorïau Gwyrdd neu Felyn, o gymharu â 65% ar draws rhanbarth ERW.

6.17 Dyfodol Llwyddiannus – Adolygiad Donaldson (2015 hyd y presennol)

Ym mis Chwefror 2015, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru yr adolygiad o'r cwricwlwm a'r trefniadau asesu a gynhaliwyd gan yr Athro Graham Donaldson, ac yntau wedi gwneud gwaith tebyg yn yr Alban yn flaenorol. Nod yr adolygiad oedd darganfod cryfderau a gwendidau'r cwricwlwm presennol.

Dyma'r cryfderau a nodwyd:

- Tegwch a chynhwysiant;
- Cymorth i Anghenion Addysgol Arbennig drwy Ar Drywydd Dysgu;
- Y Cyfnod Sylfaen;
- Y pwyslais ar lythrennedd, rhifedd a sgiliau ehangach;
- Diwylliant Cymru a'r Gymraeg;
- Bagloriaeth Cymru ddiwygiedig.

Dyma'r gwendidau a nodwyd yn yr adolygiad:

- Gormodedd, afreidrwydd a chymhlethdod addasiadau olynol;
- Y cwricwlwm presennol heb fod yn galluogi pobl ifanc i gyrraedd safonau a nodir;
- Asesu ac atebolrwydd wedi'u cydblethu mewn ffordd ddi-fudd.

Hefyd, meddai athrawon wrth yr Athro Donaldson yr hoffent allu penderfynu beth byddent yn dysgu yn eu pynciau a sut. Meddai plant a phobl ifanc wrth yr arolwg eu bod eisiau mwy o ffocws ar sgiliau bywyd, hyder personol, sgiliau sylfaenol, sgiliau gwaith, cyngor ar yrfaoedd a lles.

O feddu ar yr adborth hwn, cynigodd Donaldson i gwricwlwm newydd gael ei ddatblygu, gyda phedwar diben clir o ddatblygu pobl ifanc i fod yn:

- Ddysgwyr uchelgeisiol, galluog, sy'n barod i ddysgu drwy gydol eu bywydau;
- Cyfranwyr mentrus, creadigol, sy'n barod i chwarae eu rhan yn llawn mewn bywyd a gwaith;
- Dinasyddion Cymru a'r byd sy'n foesegol a deallus;
- Unigolion iach a hyderus, sy'n barod i fyw bywydau boddhaol fel aelodau gwerthfawr o gymdeithas;

Yn ôl Donaldson, mae strwythur y cwricwlwm presennol yn rhy gymhleth ac mae angen ei symleiddio a'i wneud yn fwy cydlynol. Mae'r strwythur presennol yn rhwystro llif a dilyniant mewn dysgu ac yn atal y cwricwlwm rhag bod yn ymatebol i anghenion lleol. Cred Donaldson y dylid datblygu dull gweithredu mwy cyson sy'n cwmpasu'r cyfnodau Cynradd ac Uwchradd hyd at Gyfnod Allweddol 3 o leiaf. Pwysleisia'r angen am ddefnydd mwy dychmygus o amser, ac estyniad i ddull y Cyfnod Sylfaen o weithredu, lle caiff meysydd dysgu eu defnyddio yn hytrach na phynciau. Argymhellir hefyd bod pob athro yn gyfrifol am lythrennedd, rhifedd a chymhwysedd digidol.

Cynghora'r adolygiad bod angen i'r iaith Gymraeg gael ei chryfhau oddi mewn i'r cwricwlwm gan gynnig y dylai pob plentyn a pherson ifanc barhau i ddysgu'r Gymraeg hyd nes eu bod yn 16 oed. Nodir yr angen i wella ansawdd a pherthnasedd addysgu'r Gymraeg mewn ysgolion cyfrwng Saesneg.

Awgryma'r adolygiad fod ysgolion cyfrwng Cymraeg yn dod yn ganolfannau iaith Gymraeg i roi cymorth i ysgolion cyfrwng Saesneg.

Dylid defnyddio gwaith ymchwil ar ddilyniant dysgu plant wrth ddatblygu disgrifiadau o gyrhaeddiad disgwyliedig. Dylent fod yn heriol a hygyrch, a chynnig cyfleoedd i wyro fel eu bod yn addas i fyfyrwyr sy'n rhagori a rhai sy'n gwneud cynnydd yn arafach.

Awgryma'r adolygiad bod gweithdrefnau asesu yn cael eu symleiddio ac y dylai Llywodraeth Cymru ddatblygu fframwaith asesu a gwerthuso cyffredinol fel a argymhellir gan y Sefydliad ar gyfer Cydweithrediad a Datblygiad Economaidd. Awgryma'r adroddiad ddefnyddio asesiadau athro ynghyd â phrofion allanol i asesu.

Mae i'r argymhellion oblygiadau sylweddol i ddatblygiad proffesiynol athrawon ac ymarferwyr eraill ledled Cymru ac yn Sir Gaerfyrddin, gan gynnwys:

- yr angen i ymestyn gallu athrawon ym meysydd yr iaith Gymraeg, iechyd a lles;
- cymhwysedd digidol, cyfrifiadureg a chodio;
- cynllunio'r cwricwlwm ac asesu.

Ar ôl cyhoeddi Dyfodol Llwyddiannus, bu i Lywodraeth Cymru annog pawb sy'n ymwneud ag addysg i gymryd rhan yn "Y Ddadl Fawr" i ffurfio datblygiad y polisi hwn. Erbyn mis Rhagfyr 2015, nid yw goblygiadau llawn Adroddiad Donaldson i'r cwricwlwm yng Nghymru a Sir Gaerfyrddin eto'n glir, er bod yr ysgolion arloesi yn Sir Gaerfyrddin ar gyfer rhaglen Dyfodol Llwyddiannus bellach wedi'u nodi. Mae gweithredu diwygiadau Donaldson ar y cwricwlwm 3-19 yn destun adroddiad pwysig gan yr awdurdod lleol (*Palmantu'r Ffordd* / Paving the Way) sy'n ategu'r adolygiad hwn a'r argymhellion cysylltiedig.

6.18 Ysgolion Creadigol Arweiniol (2015)

Nod Ysgolion Creadigol Arweiniol Cyngor Celfyddydau Cymru yw hybu ffyrdd newydd i weithio, ac mae rhaglenni arloesol a phwrpasol wedi'u llunio i wella ansawdd y dysgu a'r addysgu. Lluniwyd Cynllun yr Ysgolion Creadigol Arweiniol i gydweithio ag ysgolion a darparu'r bobl, y sgiliau a'r adnodau creadigol sydd eu hangen i helpu ysgolion i fynd i'r afael â'r heriau hyn.

Bydd y cynllun yn datblygu technegau dysgu ac addysgu sydd wedi'u datblygu'n dda ac sydd wedi'u llunio'n benodol i fod yn ymarferol a pherthnasol i alwadau bywyd go iawn y cwricwlwm. Caiff y technegau hyn eu cyfarwyddo gan waith ymchwil helaeth o bob rhan o'r byd i'r hyn sy'n gwneud ysgolion sy'n perfformio ar lefel uchel. Nod yr Ysgolion Creadigol Arweiniol yw meithrin a datblygu creadigrwydd dysgwyr fel eu bod yn cyflawni'u potensial, yn tyfu i fod yn unigolion cyflawn ac wedi'u paratoi â sgiliau am oes.

Mae Cynllun yr Ysgolion Creadigol Arweiniol yn caniatáu i ysgolion fod yn rhan o raglen hirdymor sydd â'r nod o'u cynorthwyo i:

- weithio gydag Ymarferwyr Creadigol yn eu hystafelloedd dosbarth i drawsnewid y dysgu a'r addysgu;
- dyfeisio a gweithredu prosiect neu raglen o waith yn gysylltiedig â blaenoriaethau datblygu unigol yr ysgolion;
- darganfod dulliau creadigol i fynd i'r afael â llythrennedd, rhifedd a lleihau'r bwlch rhwng dysgwyr sy'n gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim a'u cyfoedion;
- ymwreiddio newidiadau yn yr arferion addysgu gan arwain at effaith gynaliadwy;
- rhoi lle canolog i'r celfyddydau a chreadigrwydd ym mywyd yr ysgol;

- derbyn cydnabyddiaeth am eu hymroddiad i wella drwy ddysgu ac addysgu creadigol a'r celfyddydau.

Daw'r arian ar gyfer yr Ysgolion Creadigol Arweiniol o gyllideb o £20 miliwn a ddyrannwyd i weithredu Dysgu Creadigol drwy'r Celfyddydau rhwng 2015 a 2020. Bydd yr ysgolion yn dechrau elwa o'r cynllun yn ystod blwyddyn academaidd 2015/16. Yn ystod oes y cynllun, rhagwelir y bydd traean yr ysgolion yng Nghymru wedi cael y cyfle i fod yn rhan o Gynllun yr Ysgolion Creadigol Arweiniol. Mae Ysgolion Creadigol Arweiniol Sir Gaerfyrddin bellach wedi'u nodi a bydd y gwaith i weithredu'r rhaglen hon yn cychwyn yn gynnar yn 2016.

6.19 Blaenoriaethau Gweinidogol Blynyddol ar gyfer Colegau Addysg Bellach ac Awdurdodau Lleol (2015)

Mae'r Gweinidog Addysg a Sgiliau yn nodi'r blaenoriaethau blynyddol ar gyfer sectorau Addysg Bellach ac ysgolion ôl-16 Awdurdodau Lleol ym mis Mai bob blwyddyn er mwyn paratoi at y flwyddyn academaidd sydd i ddod. Ar gyfer blwyddyn 2016-2017, y blaenoriaethau hyn yw:

- **Swyddi a thwf** gan gynnwys dulliau o gydweithio i ddatblygu prosiectau Cronfa Gymdeithasol Ewrop, mesurau perfformiad sgiliau, datblygiad y Partneriaethau Sgiliau Rhanbarthol ac ymgysylltu â chyflogwyr a mentergarwch;
- **Cynaliadwyedd ariannol** gan gynnwys cyd-fuddsoddi mewn sgiliau;
- **Cydraddoldeb a thegwch** gan gynnwys Strategaeth Tlodi Plant a Chynllun Gweithredu ar gyfer Trechu Tlodi, Fframwaith Ymgysylltu a Datblygu Ieuenctid, datblygu Rhwydwaith Seren i'r bobl ifanc mwyaf galluog, llythrennedd a rhifedd, yr iaith Gymraeg, safonau, dysgwyr sydd ag anawsterau dysgu a/neu anableddau:
- **Meincnodi sgiliau rhyngwladol** gan gynnwys ansawdd, safonau a dilyn trywydd cyrchfannau dysgwyr, fframweithiau prentisiaethau, Bagloriaeth Cymru, corff newydd Cymwysterau Cymru, cofrestru addysg gweithlu.

Roedd y Gweinidog hefyd yn gofyn i sefydliadau addysg bellach ac awdurdodau lleol barhau i ddarparu Dysgu Oedolion yn y Gymuned, datblygu ymhellach y defnydd o e-ddysgu, a chydweithio'n agos â'r consortia gwella ysgolion rhanbarthol wrth ddatblygu darpariaeth yn strategol. Roedd disgwyl hefyd y byddai pawb sy'n ymwneud ag addysg a hyfforddiant ôl-16 yn parhau i ddatblygu diwylliant o dryloywder a chydweithio, a sicrhau arbedion effeithlonrwydd a'r defnydd gorau o adnoddau drwy'r cydweithio hwn. Tra bo gwaith partneriaeth yn y sir yn mynd i'r afael â'r materion hyn a godwyd gan y Gweinidog, mae argymhellion yr adolygiad hwn yn dwyn ynghyd nifer o themâu pellach i fodloni'r blaenoriaethau a nodwyd.

6.20 Rhwydwaith Seren (2015)

Yn 2015, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru adroddiad gan Paul Murphy AS a nodai'r ffactorau sy'n cyfrannu at y niferoedd isel o bobl ifanc o Gymru sy'n mynd ymlaen i brifysgolion Rhydychen a Chaergrawnt. Roedd yr adroddiad yn argymell sefydlu rhwydwaith o hybiau lleol i gynnig gweithgarwch cyfoethogi i ddisgyblion ysgol a choleg ym Mlwyddyn 12 a fyddai'n eu paratoi i ymgeisio am leoedd yn 30 prifysgol mwyaf cystadleuol Prydain, Ymddiriedolaeth Sutton. Yn dilyn gwaith datblygu yn 2015, lansiwyd Hwb Seren Sir Gaerfyrddin/Sir Benfro ym mis Chwefror 2016, gyda 330 o bobl ifanc galluog a dawnus o bob rhan o'r ddwy sir wedi'u nodi yn gyfranogwyr posibl. Mae rhaglen o weithgareddau cyfoethogi wedi'i chynllunio i'r grŵp hwn o bobl ifanc yn 2016-2017, gyda grŵp gweithredol

ar y cyd o staff ysgolion, colegau addysg bellach a staff awdurdod lleol yn goruchwylio'r gwaith.

6.21 Adroddiad Blynyddol Estyn 2015

Mae Adroddiad Blynyddol Estyn 2015 yn cyfeirio at nifer o themâu sy'n berthnasol iawn i'r adroddiad hwn. Caiff newidiadau i'r cwricwlwm yng Nghymru eu trafod yn fanwl. Nodir bod cryfderau'r cwricwlwm mewn ysgolion uwchradd da i'w gweld pan fo ysgolion yn gweithio mewn partneriaeth ag ysgolion eraill a cholegau i ehangu'r dewisiadau sydd ar gael i bobl ifanc yng Nghyfnod Allweddol 4. Mae ehangu'r cwricwlwm fel hyn yn cynnwys llwybrau galwedigaethol yn gysylltiedig â'r economi lleol a rôl Bagloriaeth Cymru wrth ehangu dealltwriaeth o fenter, dinasyddiaeth a byd gwaith. Pwysleisir ymrwymiad ysgolion sy'n perfformio ar lefel uchel i ddatblygu ymwybyddiaeth gymdeithasol a moesol ehangach y disgyblion a hybu ffyrdd iach o fyw. Caiff amrywiaeth eang o weithgareddau diwylliannol, artistig, cerddorol a chwaraeon hefyd eu nodi yn elfennau creiddiol i ddatblygu dysgwyr hyderus sydd wedi'u paratoi'n dda at astudio pellach a chyflogaeth.

Er mwyn cyflawni'r cwricwlwm eang a diddorol hwn, noda Estyn bwysigrwydd cynllunio dychmygus gan uwch reolwyr sy'n eu galluogi i arloesi a datblygu arferion dysgu ymreolus trawsgwricwlaidd. Pwysleisir rôl ysgolion, colegau ac awdurdodau lleol wrth gydweithio i ddatblygu cwricwlwm sy'n berthnasol i ddysgwyr a sectorau allweddol yr economi lleol, yn ogystal â rhannu gwybodaeth am bobl ifanc er mwyn gallu dilyn trywydd eu cynnydd yn well. Gan gysylltu'n agos â gweithredu pedwar diben craidd Dyfodol Llwyddiannus, noda Estyn y dylai ysgolion fod yn paratoi at weithredu'r cwricwlwm newydd drwy adeiladu ar yr arferion da presennol sydd wedi'u nodi yn y gwaith o ddylunio a datblygu cwricwlwm. Fel y bydd adrannau diweddarach yn yr adolygiad hwn yn nodi, mae llawer o'r ymarfer da hwn eisoes yn bodoli yn Sir Gaerfyrddin, sy'n golygu bod y sir mewn sefyllfa dda i ddatblygu dull arloesol o ddatblygu cwricwlwm lleol.

6.22 Strategaethau Cenedlaethol – Crynodeb

Yn ystod y 15 mlynedd diwethaf, cafwyd cyfres o geisiadau gan Lywodraeth Cymru i drawsnewid dulliau cyflenwi a darparu addysg a hyfforddiant 11-19 drwy bolisïau, strategaethau a deddfwriaeth newydd. Yn ystod y cyfnod hwn, ceisiodd mentrau Llywodraeth Cymru:

- gynorthwyo a herio ysgolion a cholegau i wella safonau a chanlyniadau dysgwyr;
- mynd i'r afael â ffactorau sy'n achosi tlodi a'i effaith ar blant a theuluoedd;
- datblygu a chryfhau arweinyddiaeth mewn ysgolion a cholegau;
- sicrhau gwerth am arian a defnydd effeithiol o adnoddau;
- sicrhau cydlyniant a chysylltiadau cryf rhwng holl feysydd y ddarpariaeth ôl-16;
- hwyluso proses o uno a chydweithio;
- cynyddu darpariaeth cyfrwng Cymraeg;
- mynd i'r afael â gostyngiadau yn nifer y disgyblion sydd mewn ysgolion drwy resymoli lleoedd ysgol;
- dwyn dulliau cyflenwi darpariaeth ôl-16 addysg bellach ac ysgolion ynghyd o dan yr un trefniant cyllido.

Tra bo'r nodau hyn i'w canmol, mae natur amrywiol ac weithiau datgysylltiedig polisi Llywodraeth Cymru yn cyflwyno heriau sylweddol i weithredu'r polisïau hyn yn

llwyddiannus ar lefel sir. Mae gweithredu'r newidiadau hyn yn rhanbarthol ac ar draws ffiniau awdurdodau lleol hyd yn oed yn fwy heriol.

Cafodd llawer o'r gwaith hwn ei ariannu gan grantiau unigol Llywodraeth Cymru yn gysylltiedig â meini prawf cyllido llym, ac yn parhau i gael ei ariannu felly. Yn y blynyddoedd diwethaf, gweinyddwyd rhai o'r grantiau hyn ar sail ranbarthol, gan alw am fiwrocratiaeth ychwanegol i reoli adnoddau yn effeithiol. Gall dulliau gwahanol o weithredu ar lefel awdurdod lleol hefyd olygu mai anodd yw datblygu dull cyson o fynd i'r afael â blaenoriaethau Llywodraeth Cymru ar lefel rhanbarth. Ond o ystyried yr arferion cydgysylltiedig o ddatblygu cwricwlwm 11-19 sydd eisoes yn eu lle yn Sir Gaerfyrddin, bydd yr adolygiad hwn yn nodi sut gall yr heriau hyn barhau i gael eu goresgyn er mwyn diwallu anghenion plant, pobl ifanc, teuluoedd, cymunedau a'r economi lleol yn Sir Gaerfyrddin.

7.0 Y Cyd-destun Rhanbarthol

Mae Cyngor Sir Caerfyrddin a Choleg Sir Gâr yn ymrwymedig i weithio'n rhanbarthol ac i ddatblygu strategaeth gydlynol er mwyn cyflwyno addysg a hyfforddiant yn well i bobl ifanc. Mae'r ffaith bod amser ac ymdrech sylweddol y staff yn cael ei ymroi i weithgarwch rhanbarthol, fel rhan o waith dydd i ddydd uwch staff y ddau sefydliad, yn tystio i'r ymrwymiad hwn. Mae tri phrif grŵp presennol yn hwyluso'r arfer o weithio'n rhanbarthol.

7.1 Y Bartneriaeth Dysgu Rhanbarthol

Mae'r Bartneriaeth Dysgu Rhanbarthol yn bartneriaeth strategol o bartneriaid addysg ac adfywio yn ne-orllewin a chanolbarth Cymru sy'n gweithio i gyflawni: sgiliau ar gyfer swyddi a thwf, sgiliau sy'n ymateb i anghenion lleol, sgiliau y mae cyflogwyr yn eu gwerthfawrogi, a sgiliau ar gyfer cyflogaeth. Y mae'n bartneriaeth o gynrychiolwyr allweddol llywodraeth leol, addysg uwch, addysg bellach, y trydydd sector a'r sector preifat ar draws Sir Gaerfyrddin, Ceredigion, Castell-nedd Port Talbot, Sir Benfro, Powys ac Abertawe.

7.1.1 Y Cynllun Cyflawni Lleol ar gyfer Cyflogaeth a Sgiliau yn Ne-orllewin a Chanolbarth Cymru

Mae Adran Addysg a Sgiliau Llywodraeth Cymru wedi datblygu dull strategol o ddarparu cymorth cyflogaeth a sgiliau i unigolion a busnesau, a fydd yn sylfaen i ddefnyddio Cronfeydd Strwythurol Ewropeaidd a ffynonellau arian eraill. Mewn ymateb i'r agenda gyflogaeth a sgiliau hon, mae'r Bartneriaeth Dysgu Rhanbarthol wedi helpu i ddatblygu Cynllun Cyflawni Lleol ar gyfer Cyflogaeth a Sgiliau yn Ne-orllewin a Chanolbarth Cymru sy'n cydweddu'n strategol â'r hyn sydd wedi'i amlinellu yn y Datganiad Polisi Cenedlaethol ar Sgiliau (a gyhoeddwyd ym mis Ionawr 2014) a'r Cynllun Gweithredu dilynol (a gyhoeddwyd ym mis Gorffennaf 2014).

Mae'r cynllun hefyd yn ceisio cydweddu â blaenoriaethau Dinas-Ranbarth Bae Abertawe a datblygiad Tyfu Canolbarth Cymru, er mwyn galluogi i ddarpariaeth sgiliau a dysgu ddiwallu anghenion economaidd y rhanbarth a'r farchnad lafur dros y degawd nesaf a thu hwnt.

Ym mis Hydref 2014, bu i'r Dirprwy Weinidog Sgiliau a Thechnoleg, Julie James AC, gyhoeddi'n ffurfiol strwythurau'r partneriaethau sgiliau rhanbarthol a fydd yn datblygu a chyhoeddi cynlluniau cyflogaeth a sgiliau rhanbarthol blynyddol. Bydd y rhain yn nodi blaenoriaethau buddsoddi yn ogystal â'r galw a'r cyfleoedd yn lleol. Cyflwynwyd pedwerydd fersiwn y cynllun i Lywodraeth Cymru ym mis Mawrth 2015, a bydd gofyn cyflwyno cynllun blynyddol diwygiedig erbyn mis Mawrth 2016.

Mae'r Bartneriaeth Dysgu Rhanbarthol yn datblygu ymyriadau rhanbarthol drwy bedwar grŵp fframwaith – Pobl Ifanc Rhanbarthol, Cyflogadwyedd Oedolion Rhanbarthol, Sgiliau ar gyfer Twf Rhanbarthol ac Entrepreneuriaeth Rhanbarthol. Mae'r ymyriadau yn seiliedig ar dystiolaeth anghenion sgiliau a chyflogaeth rhanbarthol, ac yn ategu'r cynlluniau cenedlaethol. Mae hyn yn cynnwys amrywiaeth o ddarpariaeth i uwchsgilio'r gweithlu, a chymorth i gael mynediad i'r gweithle a symud ymlaen oddi mewn i'r gweithle, ac ymateb i amodau a blaenoriaethau economaidd rhanbarthol penodol. Y mae hefyd yn cynnwys gweithgarwch ieuenctid sy'n canolbwyntio ar y rhanbarth.

Datblygwyd y fframweithiau gan y Bartneriaeth Dysgu Rhanbarthol i sefydlu dull cydlynol o weithredu, lleihau achosion o brosiectau'n dyblygu gwaith ei gilydd, a sefydlu gweithdrefnau atgyfeirio. Mae pob fframwaith yn ddull strategol i fynd i'r afael â thema benodol neu garfan benodol o gyfranogwyr, gyda nifer o brosiectau cenedlaethol, rhanbarthol a lleol wedi'u neilltuo i bob un.

Er mwyn osgoi achosion o ddyblygu gwaith a nodi bylchau mewn gweithgarwch, caiff prosiectau a weithredir gan sefydliadau cenedlaethol, e.e. Llywodraeth Cymru, eu cynnwys yn y fframweithiau. Wrth i geisiadau am gyllid allanol gael eu cymeradwyo yn y dyfodol, caiff y fframweithiau eu defnyddio yn offeryn i nodi'r galw sy'n codi, y ddarpariaeth bresennol a'r bylchau o ran sgiliau. Gofynnodd Llywodraeth Cymru i bob partneriaeth sgiliau rhanbarthol ddatblygu Asesiadau Galw a Chyflenwi i gynorthwyo'r gwaith o weithredu'r Cynllunio Cyflawni Rhanbarthol erbyn mis Medi 2015.

Mae Cynllun Gweithredu Sgiliau Llywodraeth Cymru yn nodi rôl allweddol i bartneriaethau sgiliau rhanbarthol drwy fod yn fodd i gynghori Llywodraeth Cymru ar flaenoriaethau rhanbarthol yn y dyfodol o ran ariannu sgiliau yn unol ag anghenion cyflogaeth a sgiliau. Yr Asesiad Galw a Chyflenwi ym mhob rhanbarth yw'r dull i bartneriaethau ddarparu'r sylfaen dystiolaeth hon i Lywodraeth Cymru. Y mae hefyd yn cynnig cyfle i ddylanwadu ar flaenoriaethu arian mewn meysydd allweddol.

Bydd yr Asesiadau Galw a Chyflenwi yn y flwyddyn gyntaf yn canolbwyntio ar Ddyraniadau Dysgu Seiliedig ar Waith gan gynnwys Prentisiaethau 2016-17 ac Adleoli Cyllid Addysg Bellach 2016 – 17 (ôl-16). Bydd yr Asesiadau yn canolbwyntio ar 3-4 blaenoriaeth allweddol i ddylanwadu ar ddyraniad Prentisiaethau ac adleoli cyllid addysg bellach. Bydd Llywodraeth Cymru wedyn yn adrodd yn ôl i'r partneriaethau sgiliau rhanbarthol erbyn mis Gorffennaf 2016 ar sut y dylanwadwyd ar ddyraniadau cyllid o ganlyniad i broses yr Asesiadau Galw a Chyflenwi yn ogystal â ffyrdd i wella'r broses sy'n cael ei pheilota ar gyfer dyraniadau 2016-17 yn y dyfodol.

Bydd grŵp gorchwyl a gorffen yn cael ei sefydlu, a bydd yn cynnwys cynrychiolaeth o sefydliadau addysg bellach a deiliaid contractau dysgu seiliedig ar waith. Caiff yr asesiad ei rannu'n ddwy i adlewyrchu ardaloedd daearyddol Tyfu Canolbarth Cymru a Bwrdd Dinas-Ranbarth Bae Abertawe.

7.2 Dinas-Ranbarth Bae Abertawe

Lansiwyd Dinas-Ranbarth Bae Abertawe ym mis Gorffennaf 2013 ac mae'n cwmpasu pedair ardal awdurdod lleol, sef Castell-nedd Port Talbot, Abertawe, Sir Gaerfyrddin a Sir Benfro. Mae cydweithio fel Dinas-Ranbarth yn rhoi cyfle i'r awdurdodau lleol hyn fynd i'r afael ag adfywio economaidd mewn ffyrdd newydd, gan gynnwys:

- Marchnadoedd llafur mwy o faint a mwy effeithlon ac felly gwell rhagolygon i greu swyddi;
- Cyfleoedd i gynllunio'n well ar gyfer tai, trafnidiaeth, cymorth i fusnesau a gwasanaethau eraill y tu hwnt i ffiniau gweinyddol presennol;
- Gwell rhagolygon i ddenu buddsoddiad, arloesedd a gweithgarwch economaidd gwerth ychwanegol.

Nod Dinas-Ranbarth Bae Abertawe yw i dde-orllewin Cymru fod yn Ddinas-Ranbarth Ewropeaidd erbyn 2013 sy'n hyderus, uchelgeisiol a chysylltiedig, ac sydd â chydnabyddiaeth ryngwladol am ei heconomi ddatblygol ym maes gwybodaeth ac arloesi. Targed allweddol lefel uchel y Strategaeth yw bod lefelau cynhyrchiant yn Ninas-Ranbarth Bae Abertawe erbyn 2030 unwaith eto ar 90% o lefelau cynhyrchiant y Deyrnas Unedig.

Mae'r strategaeth gysylltiedig, Strategaeth Adfywio Economaidd Dinas-Ranbarth Bae Abertawe 2013-2020, yn pwysleisio pryderon ynglŷn â lefelau sgiliau yn y rhanbarth, gan ddweud: "*Mae diffygion [sgiliau] sylweddol ar draws ein Dinas-Ranbarth. Mae gennym brinder pobl sydd â chymwysterau lefel uwch a gormod o bobl heb gymwysterau o gwbl".* Yn Sir Gaerfyrddin, mae gan 23.9% o'r boblogaeth gymwysterau lefel 4 ac uwch o gymharu â chyfartaledd o 30.3% yng Nghymru, ac mae 26.8% o'r boblogaeth heb gymhwyster o gwbl, o gymharu ag 11.4% yn genedlaethol (Cyfrifiad 2011, Y Swyddfa Ystadegau Gwladol).

Bydd y Cynllun Datblygu Rhanbarthol yn gweithredu Nod Strategol 2 (cynorthwyo i ddatblygu gweithlu medrus ac uchelgeisiol ar draws de-orllewin Cymru) Strategaeth Adfywio Economaidd Dinas-Ranbarth Bae Abertawe (t23). Blaenoriaethau allweddol y nod hwn yw:

- Adeiladu sgiliau mewn addysg;
- Symud i mewn i waith;
- Cynyddu'r galw a gwella sgiliau.

Mae strategaeth Dinas-Ranbarth Bae Abertawe yn nodi mai un o'r amcanion ddylai fod "sicrhau bod darpariaeth addysg bellach ac uwch yn y ddinas-ranbarth yn cynnig cymorth hyblyg sy'n cydweddu'n llwyr ag anghenion cyflogwyr a'r sectorau twf ym maes gwybodaeth yn yr economi lleol, a bod y ddarpariaeth yn cael ei ffurfio gan yr anghenion hynny."

Mae'r Strategaeth hefyd yn galw am ffocws ar "wella cyrhaeddiad ac uchelgais yn ein hysgolion sy'n perfformio isaf i sicrhau bod gan bobl ifanc, pan fyddant yn gadael y system addysg, y sgiliau a'r cymwysterau a fydd yn caniatáu iddynt symud ymlaen i swyddi o ansawdd uchel". Caiff sectorau uwch-weithgynhyrchu, creadigol, ynni a'r amgylchedd, bwyd (gan gynnwys amaethyddiaeth), TGCh, gwasanaethau ariannol a phroffesiynol, gwyddorau bywyd a thwristiaeth eu nodi yn allweddol i ffyniant y ddinas-ranbarth. Mae'r strategaeth hefyd yn cydweddu â blaenoriaethau strategaethau adfywio Ceredigion a Phowys sy'n ffinio â'r ddinas-ranbarth.

Mae datblygiadau cyfalaf posibl i'r dyfodol yng Ngholeg Sir Gâr eisoes wedi'u cydweddu â blaenoriaethau Dinas-Ranbarth Bae Abertawe. Rhaid i'r gwaith cyffredinol o ddatblygu addysg a hyfforddiant 11-19 yn Sir Gaerfyrddin gael ei ystyried yn y cyd-destun rhanbarthol ehangach hwn a chaiff ei gyfarwyddo gan waith Dinas-Ranbarth Bae Abertawe hyd yma ac yn y dyfodol.

7.3 Gwasanaeth Gwella Ysgolion Rhanbarthol Consortiwm ERW

Ym mis Chwefror 2014, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru ei Fodel Cenedlaethol ar gyfer Gweithio'n Rhanbarthol. Roedd y model cenedlaethol hwn yn amlinellu'r weledigaeth o gonsortia gwella ysgolion rhanbarthol yn ogystal â pha rôl fyddai i bob haen (ysgolion, awdurdodau lleol, consortia rhanbarthol a Llywodraeth Cymru) yn y system addysg (Llywodraeth Cymru, 2014a).

Mae'r model cenedlaethol yn cwmpasu'r elfennau canlynol mewn pum adran allweddol:

1. cenhadaeth, gwerthoedd ac egwyddorion gwella ysgolion;
2. cwmpas consortia rhanbarthol;
3. cyflawni swyddogaethau consortia rhanbarthol ac awdurdodau lleol;
4. llywodraethu ac atebolrwydd;
5. trefniadaeth a gweithrediad y consortia.

Yn dilyn cyhoeddi'r Model Cenedlaethol ar gyfer Gwella Ysgolion, diwygiwyd Consortiwm ERW ym mis Ebrill 2014. Mae'r Consortiwm yn cynnwys chwe Awdurdod Lleol; Sir Gaerfyrddin, Ceredigion, Sir Benfro, Powys, Bwrdeistref Sirol Castell-nedd Port Talbot a Dinas a Sir Abertawe. Diben ERW yw cyflawni un gwasanaeth gwella ysgolion sy'n gyson, proffesiynol ac integredig, i blant a phobl ifanc mewn amrywiaeth o leoliadau yn y chwe awdurdod lleol. Blaenoriaethau ERW yn 2015-2018 yw Arwain Dysgu, Dysgu ac Addysgu a Chymorth i Ddysgu. Caiff y rhain eu cynorthwyo gan ffrydiau gwaith trawsbynciol i'w diwygio'n flynyddol yn dibynnu ar anghenion a newidiadau gweithredol.

Caiff gwasanaethau gwella ysgolion eu cyflawni drwy strwythur model 'hwb'. Yn lleol, mae awdurdodau lleol Sir Gaerfyrddin a Sir Benfro yn cydweithio i herio perfformiad ysgolion a gwella dysgu ac addysgu. Mae hwb y consortiwm yn darparu gwasanaeth gwella ysgolion i 192 o ysgolion, a chaiff y gwaith ei oruchwylio gan rôl Pennaeth Gwasanaeth ar y cyd. Mae timau'n cyflenwi her ac ymyrraeth cychwynnol oddi mewn i feysydd penodol ac yn gweithio gydag arbenigwyr amlddisgyblaethol. Mae gwella arweinyddiaeth ysgolion yn dasg allweddol ar draws yr hwb, ac felly hefyd waith y Cynghorwyr Herio wrth gyd-drefnu cymorth amrywiol a symud yr agenda ysgol-i-ysgol yn ei blaen. Mae cynghorwyr herio'r hwb hefyd yn gweithio ar draws y rhanbarth yn unol â chytundeb y Gwasanaeth Gwella Ysgolion lntegredig Rhanbarthol y mae'r ddau awdurdod yn rhan ohono.

7.4 Cynnydd a Cham Nesa, Prosiectau Rhanbarthol Cronfa Gymdeithasol Ewrop

Ers i Ymgysylltu ddod i ben yn 2014 – prosiect Cronfa Gymdeithasol Ewrop i leihau nifer y rhai nad ydynt mewn addysg, cyflogaeth na hyfforddiant (NEET) – bu partneriaid ledled de-orllewin Cymru yn gweithio ar gais am brosiect olynol oddi mewn i raglen yr Undeb Ewropeaidd ar gyfer Gorllewin Cymru a'r Cymoedd 2016-2020. Cyngor Sir Penfro a fu'n arwain ar y broses o ymgeisio am y prosiect newydd (Cynnydd) sy'n cynnwys Sir Gaerfyrddin, Castell-nedd Port Talbot, Abertawe a Cheredigion, ynghyd â'r colegau addysg bellach ym mhob un o'r ardaloedd hyn, a Gyrfa Cymru. Er i'r oedi cyn cymeradwyo'r rhaglen olygu bod y dyddiad cychwyn a fwriadwyd yn 2015 bellach wedi

mynd heibio, bydd cais am £18M yn cael ei gyflwyno i Swyddfa Cyllid Ewropeaidd Cymru ym mis Mawrth 2016, gyda'r disgwyl y caiff y prosiect ei lansio ym mis Ebrill 2016. Yn Sir Gaerfyrddin, mae cais Cynnydd yn debygol o ddenu cyllid ychwanegol o £2M o Gronfa Gymdeithasol Ewrop i'w ddefnyddio ar gyfer systemau cymorth ieuenctid i atal pobl ifanc 11-19 yn yr ysgolion ac yng Ngholeg Sir Gâr rhag mynd ymlaen i fod yn NEET.

Yn ychwanegol at brosiect Cynnydd, mae cais rhanbarthol pellach (Cam Nesa) ar y gweill, sef cais am adnoddau ychwanegol gan Gronfa Gymdeithasol Ewrop i gefnogi pobl ifanc 16-25 oed sydd ar hyn o bryd yn NEET yn Sir Gaerfyrddin. Y disgwyl yw y caiff y cais hwn ei gyflwyno i Swyddfa Cyllid Ewropeaidd Cymru yn haf 2016.

7.5 Cyd-destun Rhanbarthol – Casgliadau

Mae gweithio ar lefel ranbarthol i wella addysg a datblygu economaidd yn dangos sut caiff blaenoriaethau cenedlaethol eu cyflawni, a hynny drwy amrywiaeth eang o drefniadau cydweithio. Mae'r trefniadau hyn yn ceisio gwella ansawdd, creu arbedion effeithlonrwydd, a chynnig un trywydd er mwyn rhoi ffocws i gyflawni'r gwaith. Yn cwmpasu'r agenda ranbarthol y mae Strategaeth Adfywio Economaidd Dinas-Ranbarth Bae Abertawe 2013-2030. Canolbwynt y strategaeth hon yw datblygu sgiliau, manteisio i'r eithaf ar gyfleodd swyddi a darparu continwwm dysgu o'r ysgolion ymlaen i addysg bellach ac uwch er mwyn hybu ymwybyddiaeth o werth uwchsgilio a'r cyfleoedd datblygu sydd ynghlwm wrth hyfforddiant pellach. Mae'r datblygiadau rhanbarthol hyn yn cysylltu'n agos â mentrau partneriaeth ar lefel awdurdod lleol sy'n ceisio gwella ansawdd bywyd a gwaith yn Sir Gaerfyrddin.

8.0 Y Cyd-destun Lleol: Trosolwg o Sir Gaerfyrddin

O ran arwynebedd, Sir Gaerfyrddin yw'r trydedd sir fwyaf yng Nghymru (2365 cilomedr sgwâr) a'r bedwaredd sir fwyaf o ran poblogaeth (184,681). Er mai sir wledig yw Sir Gaerfyrddin ar y cyfan, gyda dwysedd poblogaeth yn 2012 o 76.7 o bobl i bob cilomedr sgwâr (y 19eg yng Nghymru), Llanelli yw pumed ardal drefol fwyaf Cymru ac mae poblogaethau sylweddol wedi'u lleoli yn nhrefi Caerfyrddin, Rhydaman a Phorth Tywyn.

Mae gan Sir Gaerfyrddin dreftadaeth ddiwylliannol gyfoethog a'i hunaniaeth ei hun sy'n gwneud y sir yn nodedig. Dyma'r sir sydd â'r nifer fwyaf o siaradwyr Cymraeg yng Nghymru, a datblygodd ei Strategaeth Iaith Gymraeg ei hun mewn partneriaeth â llawer o sefydliadau er mwyn sicrhau dyfodol cynaliadwy i'r iaith. Mae rôl allweddol i'r Gymraeg ym mywyd Sir Gaerfyrddin, gyda 43.9% o'r boblogaeth dros 3 oed yn siarad yr iaith, a chan 58.1% o'r boblogaeth un neu ragor o sgiliau yn y Gymraeg.

Mae Ystadegau Cymru yn rhagweld y bydd nifer y bobl yn Sir Gaerfyrddin yn cynyddu tua 14,000 (7.7%) i 198,000 yn 2026, er bod llawer o'r cynnydd hwn yn ganlyniad i boblogaeth sy'n heneiddio. Ar hyn o bryd, pobl ifanc (0-18 oed) yw 21% o gyfanswm y boblogaeth, mae 57% o'r bobl rhwng 19 a 64 oed ac mae 22% dros 65 oed. Bu twf Gwerth Ychwanegol Gros (GVA) yn ne-orllewin Cymru yn gyson is na'r twf yn y Deyrnas Unedig ac yng Nghymru dros y ddau ddegawd diwethaf, ac ystyrir bod 38% o'r aelwydydd yn Sir Gaerfyrddin yn byw mewn tlodi. Ym mis Mawrth 2011 roedd 8,430 o unedau busnes wedi'u cofrestru yn Sir Gaerfyrddin. O'r rhain, roedd 76% yn fusnesau bach a chanddynt 4 neu lai o gyflogeion, sy'n uwch na chyfradd Cymru gyfan o 66.4%.

Yn ôl amcanestyniadau Llywodraeth Cymru, bydd gostyngiad bach (1.7%) yn y boblogaeth 0-15 oed rhwng 2008 (22,187) a 2023 (21,799). O ran y rhai 16-64 oed, mae gostyngiad o 1.5% rhwng 2008 (70,871) a 2023 (69,818). Rhagwelir y bydd poblogaeth yr ysgolion uwchradd yn cynyddu 337 o fis Ionawr 2015 (11,278) i fis Ionawr 2021 (11,615). Amcanestynnir y bydd poblogaeth chweched dosbarth yn gostwng gan 1716 o Ionawr 2014 hyd Ionawr 2020 (13,331 o ddisgyblion i 13187 o ddisgyblion).

Mae yn Sir Gaerfyrddin ardaloedd sydd â lefelau sylweddol o amddifadedd. Yn ôl Mynegai Amddifadedd Lluosog Cymru yn 2014, mae yn y sir 25 o ardaloedd sydd ymhlith y 30% o wardiau o amddifadedd mwyaf yng Nghymru. Mae'r rhan fwyaf o'r ardaloedd hyn (60%) wedi'u lleoli yn ardal Llanelli (15), gydag 20% yn ardal Rhydaman (5), 12% yn ardal Gwendraeth (3) ac 8% yn ardal Caerfyrddin (2). Oddi mewn i Sir Gaerfyrddin, mae 18% o'r disgyblion rhwng 5 a 15 oed yn gymwys i dderbyn prydau ysgol am ddim o gymharu â ffigwr Cymru gyfan o 19.7%.

Yn 2012, prif sectorau cyflogaeth yn Sir Gaerfyrddin yn ôl niferoedd staff amser llawn a rhan-amser oedd iechyd (12,500 o gyflogeion), manwerthu (8,500), amaethyddiaeth, coedwigaeth a physgota (7,391), addysg (6,400), gweithgynhyrchu (6,100) a gweinyddiaeth gyhoeddus (4,700).

Y prif sectorau busnes yn Sir Gaerfyrddin yn 2013 oedd amaethyddiaeth, coedwigaeth a physgota (2,140 o unedau busnes), manwerthu (850), adeiladu (770), proffesiynol, gwyddonol a thechnegol (525), a llety a gwasanaethau bwyd (520). Microfusnesau a busnesau bach a chanolig yw mwyafrif y busnesau yn Sir Gaerfyrddin. Felly hanfodol yw'r angen i hyrwyddo a chynorthwyo menter, arloesedd ac entrepreneuriaeth. Yn 2012, roedd 70% o gyflogaeth yn Sir Gaerfyrddin yn y sector preifat. Sector blaenoriaeth Llywodraeth Cymru sydd â'r nifer fwyaf o unedau yn lleol yn 2012 oedd bwyd a ffermio (2,170).

Amcanestynnir y bydd cyfanswm y nifer sy'n gyflogedig yn amrywio yn ystod cyfnod 2013 i 2030, gydag isafbwynt y cyfnod o 72,700 yn 2015, cyn cynyddu hyd at uchafbwynt o 78,400 yn 2030. Amcanestynnir cyfanswm o gynnydd o 5,600 mewn cyflogaeth rhwng 2013 a 2030. Y prif sectorau yr amcanestynnir twf swyddi ynddynt erbyn 2030 yw iechyd (8,900), masnach fanwerthu (8,600), addysg (7,100), adeiladu (6,700), a phreswyl a chymdeithasol (6,600). Mae cyfanswm nifer y bobl sy'n hawlio budd-daliadau allan o waith yn is na chyfartaledd Cymru: 1.6% yn Sir Gaerfyrddin yn erbyn 1.9% yng Nghymru. O'r rhai sy'n hawlio lwfans ceisio gwaith, mae 2.8% ohonynt yn y garfan 18-24 oed, o gymharu â chyfartaledd Cymru o 2.7%.

Yn ôl data 2014-2015, bu gostyngiad o *-9.6%* (-194) yn nifer hawlwyr lwfans ceisio gwaith, o 2,019 ym mis Tachwedd 2014 i 1,825 ym mis Tachwedd 2015. Mae ffigurau Cymru yn yr un cyfnod yn dangos gostyngiad o -22%. Sir Gaerfyrddin bellach yw'r 6^{ed} awdurdod isaf yng Nghymru o ran hawlwyr lwfans ceisio gwaith (ffigurau wedi'u cyfrifo ar sail y boblogaeth 16-64 oed).

Yn ôl amcanestyniadau Llywodraeth Cymru, bydd nifer yr aelwydydd yn y sir yn cynyddu o 81,102 yn 2015 i 85,408 erbyn 2023. Y mae'n debygol y bydd y cynnydd hwn yn y boblogaeth yn cael ei achosi'n bennaf gan gynnydd yn nifer y bobl o oedran pensiwn (65+ oed). Er y rhagwelir y bydd poblogaeth Sir Gaerfyrddin yn tyfu, pobl o oedran ymddeol a rhai sydd yn economaidd anweithgar yw llawer o'r twf hwn. Felly er mwyn sicrhau bod Sir Gaerfyrddin yn ffynnu yn y dyfodol, y mae rheidrwydd i addysgu a hyfforddi pobl ifanc i ddiwallu anghenion economaidd a chymdeithasol y dyfodol. Er gwaethaf y camau

presennol i gadw pobl ifanc yn y sir, mae nifer sylweddol yn gadael yr ardal i dderbyn addysg uwch a/neu i fanteisio ar gyfleodd swyddi. Mae anawsterau hefyd o ran y ffaith nad oes gan rai pobl ifanc y sgiliau neu'r diddordeb i ymgymryd â'r swyddi sydd ar gael mewn rhai sectorau allweddol yn lleol.

8.1 Bwrdd Gwasanaethau Lleol Sir Gaerfyrddin

Trefniant gwirfoddol yw'r **Bwrdd Gwasanaethau Lleol** sy'n dwyn ynghyd arweinwyr a phrif weithredwyr sefydliadau allweddol, cynrychiolwyr y sectorau gwirfoddol a chymunedol, ac uwch was sifil yn Llywodraeth Cymru. Ei ddiben yw cynllunio gwasanaethau i oresgyn rhwystrau er wyn sicrhau bod pob sefydliad sy'n darparu gwasanaethau yn Sir Gaerfyrddin yn gwneud hynny mewn ffordd sy'n rhoi'r cwsmer yn gyntaf. Mae cynrychiolwyr y sector gwirfoddol yn sicrhau bod gan gymunedau lleol lais, ac mae'r uwch was sifil yn Llywodraeth Cymru yn cynnig cyswllt rhwng buddiannau lleol, rhanbarthol a chenedlaethol.

Mae'r bwrdd yn cyfarfod bob 2 fis a chaiff ei gadeirio gan Barry Liles, Prifathro Coleg Sir Gâr. Mae'r Bwrdd Gwasanaethau Lleol yn rhan o rwydwaith ehangach o bartneriaethau sydd, gyda'i gilydd, yn cael eu galw'n Bartneriaeth Sir Gaerfyrddin. Mae'n goruchwylio'r gwaith o ddatblygu a chyflawni'r Strategaeth Gymunedol Integredig i Sir Gaerfyrddin 2011-2016 ac mae'n adrodd ar gynnydd i Fforwm Blynyddol. Mae Canlyniad 2 y Strategaeth Gymunedol Integredig yn pwysleisio'r angen hwn: "Mae pobl yn Sir Gaerfyrddin yn cyflawni eu potensial o ran dysgu". Mae partneriaid y Bwrdd Gwasanaethau Lleol yn bwriadu cyflawni'r deilliant hwn drwy:

- gwella sgiliau dysgwyr o bob oed ym meysydd llythrennedd, rhifedd, TG, dwyieithrwydd a chyfathrebu;
- sicrhau bod y modd yr asesir dysgwyr yn gyson ac yn drylwyr;
- datblygu arweinwyr ysgolion sydd â'r sgiliau i weithio'n gydweithredol;
- buddsoddi yn y Rhaglen Ysgolion ar gyfer yr 21ain Ganrif;
- codi lefel dyheadau pob plentyn, ac yn benodol plant sy'n derbyn gofal;
- cyflenwi cwricwlwm amrywiol, sy'n cynnwys opsiynau galwedigaethol;
- meithrin pobl ifanc sy'n siarad Cymraeg i ddod yn arweinwyr cymunedol;
- darparu addysg llythrennedd ariannol mewn ysgolion.

Caiff llawer o'r amcanion hyn eisoes eu cwmpasu gan waith partneriaeth a byddant hefyd yn rhan sylweddol o argymhellion yr adolygiad hwn. O fis Mawrth 2016, bydd Bwrdd Gwasanaethau Lleol Sir Gaerfyrddin yn cael ei ailstrwythuro, gyda 3 grŵp thematig diwygiedig (Cymunedau Ffyniannus a Chadarn, Cymunedau Iachach, Cymunedau Teg a Diogel) a'u cyfrifoldeb fydd cyflawni blaenoriaethau'r bwrdd. Bydd datblygu cwricwlwm 11-19 Sir Gaerfyrddin yn rhan greiddiol o elfen ffyniant economaidd yng ngwaith y Bwrdd Gwasanaethau Lleol yn y dyfodol.

8.2 Strategaeth Gorfforaethol Sir Gaerfyrddin 2015-2020

Mae'r Strategaeth Gorfforaethol yn nodi blaenoriaethau strategol y Cyngor a dyhead o weledigaeth o ddyfodol y sir. Mae'r blaenoriaethau strategol a'r dyheadau hyn yn cydweddu â'r canlyniadau amlasiantaethol ar gyfer y sir gyfan a nodwyd yn Strategaeth Gymunedol Integredig y Bwrdd Gwasanaethau Lleol, ac yn canolbwyntio ar wella lles economaidd, cymdeithasol ac amgylcheddol pobl Sir Gaerfyrddin.

Mae dwy o'r blaenoriaethau strategol yn y Strategaeth Gorfforaethol yn arbennig o berthnasol i'r adroddiad hwn. Maent yn cysylltu'n agos â'r ffactorau economaidd a demograffig y cyfeirir atynt uchod. Er mwyn sicrhau bod *pobl yn Sir Gaerfyrddin yn cyflawni eu potensial o ran dysgu*, bydd gofyn canolbwyntio ar:

- Gwelliannau parhaus mewn canlyniadau addysg i bob plentyn a pherson ifanc ar draws y cyfnodau dysgu;
- Llwyddo i gyflwyno a throsi'r cwricwlwm cenedlaethol newydd a'r cymwysterau i fod yn gwricwlwm lleol sy'n ddeniadol ac yn ysbrydoli;
- Datblygu system ysgol hunanwella ar draws y sir gan wneud pob ysgol yn ysgol dda sy'n gwella;
- Parhau i wella lefelau presenoldeb ysgol;
- Sicrhau amrywiaeth o wasanaethau cymorth i ieuenctid i feithrin yr arfer ymysg pobl ifanc o ymwneud ag addysg, gwaith a bywyd cymunedol;
- Parhau i wella cyflwr, addasrwydd a effeithlonrwydd adnoddau'r rhwydwaith o ysgolion drwy'r Cynllun Moderneiddio Addysg drwy fuddsoddi £170m yn ychwanegol i wella adeiladau ysgol drwy'r Rhaglen Ysgolion ar gyfer yr 12ain Ganrif;
- Datblygu gwasanaeth *Un Sir Gâr - Yr Hwb* drwy symleiddio mynediad at wasanaethau cymorth dysgu a chyflogaeth i bobl ifanc a phobl o oedran gweithio.

Mae'r ffocws ar sicrhau bod gan Sir Gaerfyrddin *economi cryfach a mwy ffyniannus* yn cynnwys:

- Creu swyddi a thwf ledled y sir;
- Datblygu cyfleoedd hyfforddiant a dysgu i bobl leol;
- Gwella'r seilwaith briffyrdd a'r rhwydwaith cyfathrebu i gynorthwyo datblygiad economaidd a chysylltedd pellach;
- Sicrhau manteision economaidd a chymdeithasol hirdymor i Sir Gaerfyrddin drwy Ddinas-Ranbarth Bae Abertawe a llwybrau cyllido Ewropeaidd ac allanol.

Mae'r datblygiadau cwricwlwm sy'n cael eu cynnig yn yr adolygiad hwn wedi'u cysylltu'n agos â'r canlyniadau hyn ac felly maent yn gamau allweddol i'r Adran Addysg a Phlant. Nodir y camau hyn yng Nghynllun Busnes yr Adran 2015-2016. Mae'r adran hefyd yn cydweithio'n agos ag adrannau Adfywio a Hamdden y Cyngor Sir, partneriaid y Bwrdd Gwasanaethau Lleol (gan gynnwys Coleg Sir Gâr, Prifysgol Cymru y Drindod Dewi Sant a Bwrdd Iechyd Hywel Dda) a Chyngor Sir Penfro i gyfrannu at gyrraedd y nodau hyn. Mae cryfder y gwaith partneriaeth presennol yn y sir yn sylfaen ragorol i'r gwaith hwn.

8.3 Strategaeth Gorfforaethol Coleg Sir Gâr 2014-2017

Mae'r ddogfen hon yn nodi blaenoriaethau strategol Coleg Sir Gâr yn ystod y cyfnod a nodir. Cenhadaeth gyffredinol y coleg yw "bod yn rhagorol – y coleg dewisol" ac mae'r weledigaeth strategol yn nodi pedwar maes allweddol o flaenoriaeth:

- Ein gwasanaeth: bod yn goleg sydd â'r safonau uchaf, cwricwlwm cynhwysol a phrofiad cyfoethog i'r myfyrwyr.
- Ein diwylliant: bod yn goleg dwyieithog, sydd wedi ymwreiddio yn ein cymuned, lle mae lles ein dysgwyr a'n staff yn ganolog i bopeth a wnawn.
- Ein cyflenwi: cyflenwi dysgu ac addysgu sy'n ysbrydoli, a chyflawni arloesedd a rhagoriaeth yn ein holl weithgareddau.

- Ein hadnoddau: darparu'r adnoddau gorau posibl i ddysgwyr a staff tra'n sicrhau perfformiad ariannol cynaliadwy a chryf.

Mae cydweithio'n agos mewn partneriaeth â'r awdurdod lleol yn sylfaenol i'r weledigaeth hon, a nodir mewn man arall yn yr adroddiad hwn bod ymrwymiad hirsefydlog y coleg i gydweithio yn allweddol i ddatblygu cwricwlwm Sir Gaerfyrddin sy'n diwallu anghenion dysgwyr, cymunedau a'r economi lleol.

Ym mis Ebrill 2013, ymunodd Coleg Sir Gâr â strwythur grŵp Prifysgol Cymru, y Drindod Dewi Sant, i sicrhau dyfodol cynaliadwy i'r coleg a rhagor o gyfleoedd i ddysgwyr Sir Gaerfyrddin. Nid yn unig y mae'r trefniant hwn yn sylfaen i waith partneriaeth 11-19 yn y sir, ond y mae hefyd yn agor y drws i botensial sylweddol i ehangu cyrsiau addysg uwch sy'n galluogi i bobl ifanc symud ymlaen i astudio at radd mewn sectorau allweddol tra'n parhau i fyw yn y sir.

8.4 Y Ddarpariaeth Addysgol a Gwaith Partneriaeth Presennol

Yn Sir Gaerfyrddin, caiff menter Llwybrau Dysgu 14-19 Llywodraeth Cymru ei chyflenwi drwy dri chlwstwr daearyddol lleol ac un grŵp thematig Cyfrwng Cymraeg.

Dyma'r strwythur o glystyrau:

- Clwstwr Taf Myrddin (Ysgol Dyffryn Taf, Ysgol Emlyn, Ysgol Uwchradd y Frenhines Elizabeth, Ysgol Bro Myrddin, Coleg Sir Gâr);
- Clwstwr Dinefwr (Ysgol Dyffryn Aman, Ysgol Bro Dinefwr, Ysgol Maes y Gwendraeth, Coleg Sir Gâr);
- Clwstwr Llanelli (Bryngwyn, Coedcae, Sant John Lloyd, Glan-y-môr, Ysgol y Strade, Coleg Sir Gâr);
- Y Bartneriaeth (Ysgol Maes yr Yrfa, Ysgol y Strade, Ysgol Bro Myrddin a Choleg Sir Gâr).

Mae Coleg Sir Gâr yn bartner allweddol ym mhob clwstwr, ynghyd â darparwyr hyfforddiant perthnasol a Gyrfa Cymru ym mhob ardal. Drwy weithio mewn clystyrau, gall y darparwyr weithredu cynlluniau strategol a gweithredol ar gyfer cydweithio, ac mae'r clystyrau yn cynnig cyfleoedd i rannu arferion da er budd dysgwyr. Mae'r clystyrau hyn yn gweithredu oddi mewn i strwythur llywodraethu sy'n unigryw yng Nghymru. Mae'r grwpiau cydlywodraethu yn cynnwys staff a llywodraethwyr yr ysgolion uwchradd a Choleg Sir Gâr, yn ogystal â chyflogwyr lleol.

Yn hanesyddol, mae gweithio ar draws ffiniau gydag awdurdodau cyfagos (yn arbennig gyda Cheredigion ym Mhartneriaeth BECA yn nyffryn Teifi isaf) wedi sicrhau hyfywedd rhywfaint o ddarpariaeth i bobl ifanc 14-19 mewn ardaloedd gwledig. Ond er mwyn datblygu'r bartneriaeth hon ymhellach, bydd gofyn am ymrwymiad strategol gan Gyngor Sir Ceredigion er mwyn bwrw ymlaen.

Mewn adroddiad gan Estyn ym mis Mawrth 2012 ar ansawdd gwasanaethau addysg awdurdod lleol Sir Gaerfyrddin i blant a phobl ifanc, pwysleisiwyd:

"*Mae gwaith partneriaeth rhwng yr awdurdod, sefydliadau addysg bellach ac uwch, cyflogwyr ac ysgolion uwchradd i ddatblygu gwaith y pedwar rhwydwaith 14-19 yn dda. Mae trefniadau cydlywodraethu'r rhwydweithiau hyn yn arwain y sector. Maent yn llwyddo i*

hybu cydweithredu a gwaredu cystadleuaeth anfuddiol rhwng darparwyr. Maent hefyd yn galluogi llywodraethwyr ysgol, y coleg, cyflogwyr a'r awdurdod i gynllunio, monitro a darparu adnoddau ar gyfer cwricwlwm 14-19 effeithiol sy'n diwallu anghenion dysgwyr yn eu clystyrau yn dda iawn. Mae cydweithio ar draws yr awdurdod yn sicrhau bod dysgwyr mewn ardaloedd trefol a gwledig yn manteisio ar ddewis cwricwlwm eang."

Ers 2013, bu'r Rhwydwaith yn gweithio yn is-ranbarthol gyda Sir Benfro. Mae'r gwaith hwn yn golygu rhannu adnoddau staff cydlynu a datblygu dull cyffredin o ddilyn trywydd a chynorthwyo pobl ifanc sydd mewn perygl o fod yn NEET mewn partneriaeth â Gyrfa Cymru. Caiff camau cydweithio eu harwain ar y cyd gan Grŵp Gweithredol 14-19 Sir Gaerfyrddin a Sir Benfro sy'n cynnwys cynrychiolwyr o'r ysgolion, y ddau goleg, darparwyr hyfforddiant, Gyrfa Cymru a staff yr awdurdodau lleol. Mae'r dull hwn o gydweithio hefyd yn unigryw yng Nghymru ac mae wedi galluogi i arferion da gael eu datblygu a'u rhannu yn y ddwy sir, gan gyd-fynd â datblygiadau gwella ysgolion ar draws hwb gorllewin *ERW*.

8.5 Gweithredu Mesur Dysgu a Sgiliau (Cymru) 2009 i Ddysgwyr 14-19 yn Sir Gaerfyrddin

Yn Sir Gaerfyrddin, mae'r Mesur Dysgu a Sgiliau wedi sicrhau canlyniadau cadarnhaol i ddysgwyr 14-19 drwy:

- Gynyddu'r amrywiaeth o gyrsiau sydd ar gael mewn pynciau academaidd a galwedigaethol, wedi'u cyflwyno yn y Gymraeg a'r Saesneg;
- Sicrhau bod gan unigolion fynediad cyfartal i gyrsiau ledled y sir;
- Datblygu cwricwlwm sy'n diwallu anghenion dysgwyr lleol yn well;
- Galluogi mynediad at hyfforddiant dysgu ac amrywiaeth eang o gymorth personol ychwanegol er mwyn goresgyn rhwystrau i lwyddo mewn addysg a hyfforddiant;
- Gwell "parch cydradd" rhwng cyrsiau galwedigaethol ac academaidd;
- Mwy o foddhad ac ysgogiad i ddysgwyr yn sgil cyfleoedd i ddilyn cwricwlwm mwy amrywiol sy'n adlewyrchu diddordebau dysgwyr yn well;
- Lleihau'n sylweddol nifer y bobl ifanc sy'n dod yn NEET yn 16 oed yn y cyfnod 2005-2011;

Mae'r cydweithio rhwng ysgolion, Coleg Sir Gâr a darparwyr hyfforddiant wedi galluogi i bobl ifanc:

- Astudio mewn lleoliadau dysgu eraill i ffwrdd o'u sefydliad arferol am ran o'u hamserlen;
- Dysgu mewn grwpiau mwy o faint gyda phobl ifanc o ysgolion a cholegau eraill;
- Dilyn cyrsiau mewn pynciau arbenigol na fyddai ar gael neu na fyddai'n hyfyw mewn sefydliadau unigol;
- Cael gwell dealltwriaeth o gynnwys cyrsiau mewn meysydd galwedigaethol, gan alluogi gwell dewis dysgu ôl-16 (a allai gynnwys newid o'r pwnc a ddewiswyd i gychwyn);
- Dangos mwy o ddiddordeb yn eu hastudiaethau drwy ddewis eang o gyrsiau sy'n adlewyrchu eu diddordebau, a hynny'n arwain at well perfformiad gan ddisgyblion sydd i'w weld mewn gwell canlyniadau yng Nghyfnod Allweddol 4;
- Symud ymlaen i ddysgu ymhellach yn eu dewis faes galwedigaethol wrth adael Blwyddyn 11.

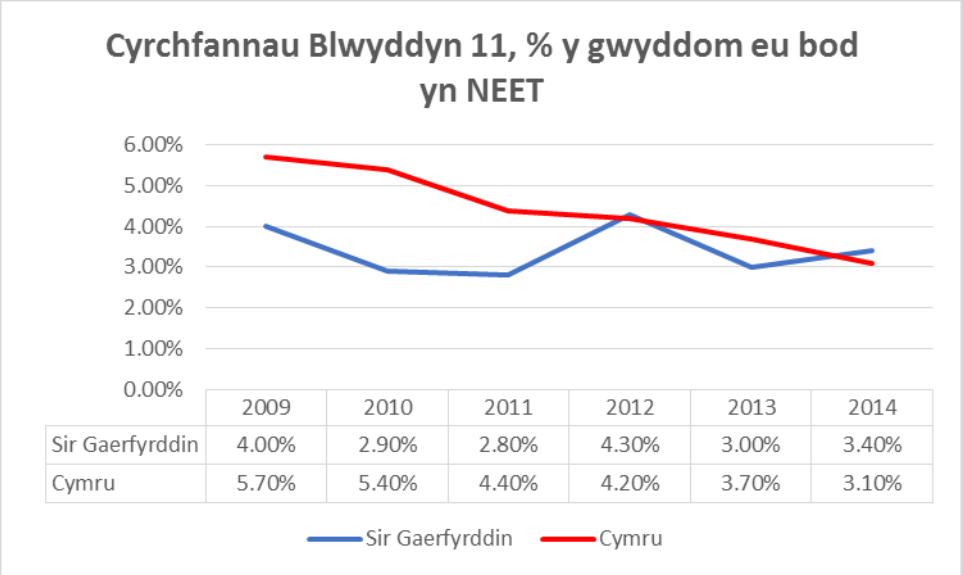
Yn ychwanegol, mae datblygu Llwybrau Dysgu 14-19 a'r Mesur Dysgu a Sgiliau wedi galluogi i ailadeiladu'r ymddiriedaeth rhwng darparwyr dysgu ôl-16 a oedd wedi crebachu wedi i golegau addysg bellach gael eu hymgorffori ym 1993. Bu'r ddarpariaeth ar y cyd, a

oruchwyliwyd gan y Rhwydweithiau 14-19, yn allweddol i greu gwir waith partneriaeth i bobl ifanc gan ysgolion, colegau addysg bellach, darparwyr hyfforddiant, Gyrfa Cymru a'r awdurdod addysg lleol. Mae'r gwaith hwn yn galw am oriau lawer o gyd-drafod a hwyluso gan staff yr awdurdod lleol sy'n ymwneud ag addysg 14-19, yr ysgolion a Choleg Sir Gâr. Yn sgil y gwaith hwn, mae'r cydgynllunio yn fwy effeithiol ac mae'r dull o gyflwyno amrywiaeth eang o fentrau Llywodraeth Cymru yn fwy integredig. Y mae hefyd wedi gwella'r gwasanaethau cymorth sydd ar gael i blant a phobl ifanc.

8.6 Data Cyrchfannau Disgyblion – Cyd-destun Sir Gaerfyrddin

Caiff data cyrchfannau ysgolion a data "ciplun" o rai nad ydynt mewn addysg, cyflogaeth na hyfforddiant (NEET) ei gasglu gan Gyrfa Cymru ar ddiwedd mis Hydref bob blwyddyn ar gyfer rhai sy'n gadael ym Mlwyddyn 11, 12 ac 13. Mae'r data hwn yn ddangosydd defnyddiol o sut gall pobl ifanc symud ymlaen drwy'r system addysg yn lleol. Mae'n cynnwys manylion disgyblion a fyddai'n elwa o gymorth ychwanegol wedi'i dargedu er mwyn symud ymlaen i addysg bellach, hyfforddiant a chyflogaeth. Caiff y data ei gyhoeddi'n flynyddol ym mis Ebrill gan Ystadegau Cymru, ac mae'n cyfeirio at y flwyddyn academaidd flaenorol.

Mae data Blwyddyn 11 Sir Gaerfyrddin yn adlewyrchu'r "economi cymysg" presennol o ran darpariaeth ôl-16, ac yn cynnwys chweched dosbarth yr ysgolion, darpariaeth addysg bellach Coleg Sir Gâr gan gynnwys system drydyddol yn ardal Llanelli, cyrsiau galwedigaethol a darpariaeth dysgu seiliedig ar waith. Mae data Blynyddoedd 12 a 13 yn seiliedig ar gofnodion chweched dosbarth ysgolion Sir Gaerfyrddin yn unig. Nid yw'n cynnwys data cyrchfannau coleg addysg bellach, gan fod Llywodraeth Cymru yn cofnodi hwn mewn ffordd wahanol gan olygu mai anodd yw cymharu canlyniadau.



	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Sir Gaerfyrddin	4.00%	2.90%	2.80%	4.30%	3.00%	3.40%
Cymru	5.70%	5.40%	4.40%	4.20%	3.70%	3.10%

Yn 2014, cynyddodd nifer disgyblion Blwyddyn 11 nad oeddynt yn mynd ymlaen i addysg, cyflogaeth na hyfforddiant (NEET) o 3.0% (65 o bobl ifanc) yn 2013 i 3.4% (69 o bobl ifanc) o gymharu â chyfartaledd Cymru o 3.1%. Roedd Sir Gaerfyrddin yn y 14^{eg} safle o'r 22 o awdurdodau lleol yng Nghymru yn y dangosydd perfformiad allweddol hwn.

Roedd y cynnydd bach hwn yn 2014 yn ganlyniad i gyfuniad o'r ffactorau canlynol:

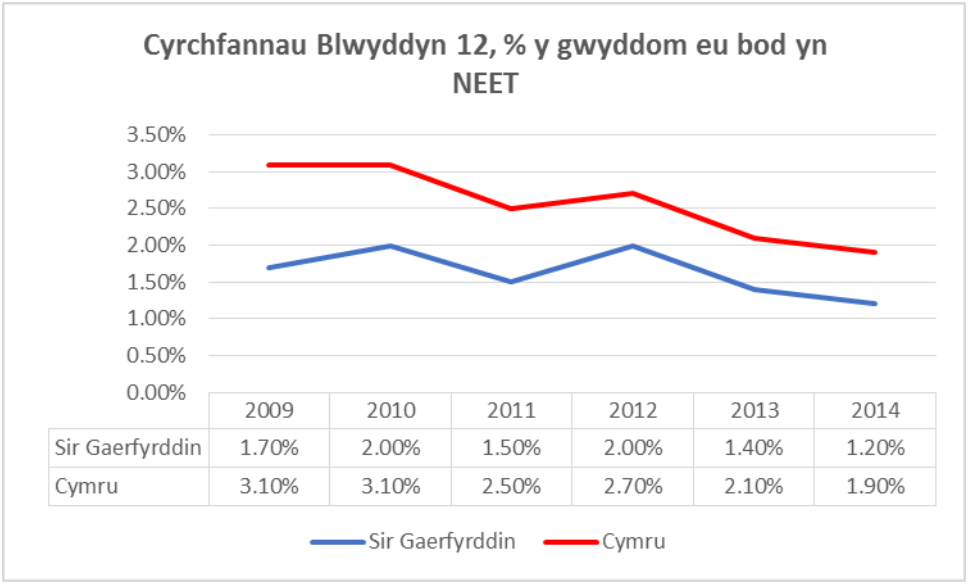
- Y lefel uchel o ddibyniaeth ar gyllid grant i gefnogi'r Gwasanaeth Ieuenctid a'r Fframwaith Ymgysylltu a Datblygu Ieuenctid yn golygu mai anodd yw cynllunio ar gyfer y tymor hir;

- Ailstrwythuro'r Gwasanaeth Ieuenctid yn gysylltiedig â'r arbedion cyllidebol adrannol a oedd yn ofynnol, a'r newidiadau i wasanaeth Teuluoedd yn Gyntaf;
- Mwy o ffocws ar bresenoldeb disgyblion yn arwain at ragor o bobl ifanc yn cael eu haddysgu yn y cartref (pan fo rhieni yn pryderu ynglŷn â dirwyon os nad yw plant yn mynychu'r ysgol ac felly'n tynnu'u plant allan o'r ysgol er mwyn osgoi hyn) a lle mae hyn yn digwydd ym Mlynyddoedd 10 ac 11 mae'r tebygrwydd bod y bobl ifanc hyn wedyn yn datblygu i fod yn NEET yn cynyddu'n sylweddol.
- Yr oedi wrth weithredu rhaglen Cronfa Gymdeithasol Ewrop 2015-2020 Llywodraeth Cymru a Swyddfa Cyllid Ewropeaidd Cymru sy'n cynnig cyfleoedd i gynnal gwaith prosiect wedi'i dargedu gyda'r garfan hon o bobl ifanc.

Mae cyfradd y bobl ifanc sy'n symud ymlaen o flwyddyn 11 i chweched dosbarth yn y sir wedi parhau'n weddol gyson dros gyfnod 2004-2015, gan amrywio rhwng 38 a 42% (40.3% ar gyfartaledd). Mae'r ganran sy'n symud ymlaen i addysg bellach wedi cynyddu o 39% yn 2004 i 47% yn 2015 (43% ar gyfartaledd). O ystyried bod y gyfradd sy'n symud ymlaen i chweched dosbarth yn parhau'n weddol gyson, mae'n ymddangos bod y gostyngiad yng nghanran y bobl ifanc sy'n datblygu i fod yn NEET wedi trosi i gynnydd yng nghanran y bobl ifanc sy'n dewis derbyn addysg bellach.

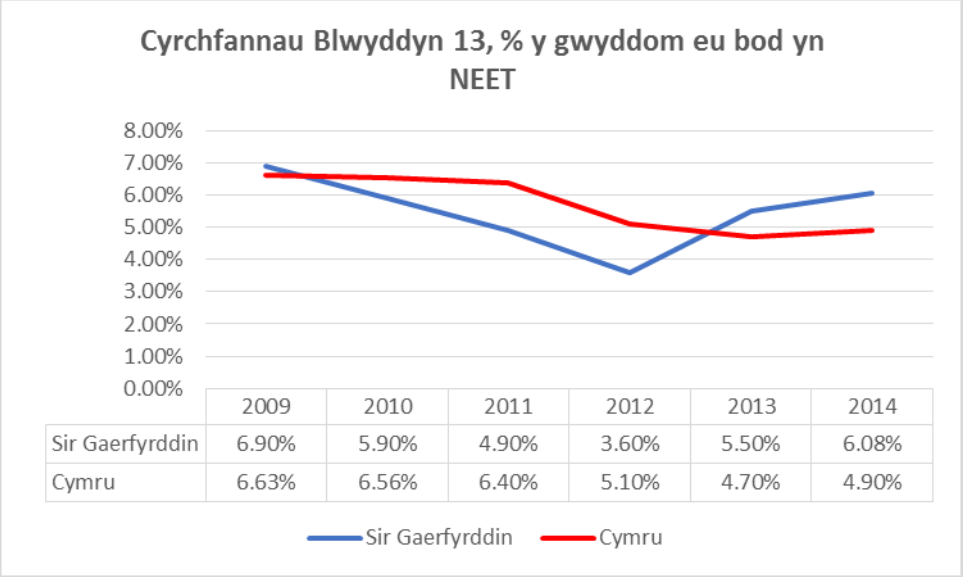
Mae'r tueddiadau hyn yn dangos cryfder gwaith partneriaeth addysgol yn lleol, sy'n cael ei gydnabod yn waith sy'n arwain yn y sector. O'r herwydd, ac yn wahanol i ardaloedd eraill yng Nghymru a Lloegr, nid oes llawer o gystadleuaeth yn lleol am ddisgyblion ôl-16. Mae hyn yn caniatáu i fwy o wybodaeth, cyngor a chanllawiau sy'n canolbwyntio ar y disgyblion gael eu darparu gan ysgolion a Choleg Sir Gâr. Mae hyn yn arwain at ddiwallu anghenion dysgwyr yn fwy effeithiol.

Mae effeithiau'r gwaith sy'n ymwneud â'r Fframwaith Ymgysylltu a Datblygu Ieuenctid i'w gweld yn y categori "ddim yn gwybod", gyda dim ond 1 person ifanc yn y statws hwn yn 2014, o gymharu â 94 o bobl ifanc yn 2004. Mae'r gostyngiad hwn yn dangos bod y wybodaeth gyfunol leol am ble mae'r bobl ifanc arni wedi gwella'n fawr. Mae hyn yn galluogi i wasanaethau (fel y rhai a ariennir gan Deuluoedd yn Gyntaf) gael eu targedu i helpu'r bobl ifanc hyn a'u teuluoedd.



	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Sir Gaerfyrddin	1.70%	2.00%	1.50%	2.00%	1.40%	1.20%
Cymru	3.10%	3.10%	2.50%	2.70%	2.10%	1.90%

Yn 2014, bu i ysgolion Sir Gaerfyrddin gadw 84% o'r disgyblion a oedd yn cwblhau Blwyddyn 12, gan ddod yn y 6ed safle o'r 22 o'r Awdurdodau Lleol yng Nghymru yn y dangosydd perfformiad allweddol hwn (cyfartaledd Cymru oedd 82%). Awgryma hyn gyfradd uchel o foddhad ymysg disgyblion o ran profiad y chweched dosbarth a gynigir mewn ysgolion. Canran y bobl ifanc a oedd yn symud ymlaen i fod yn NEET ar ddiwedd Blwyddyn 12 oedd 1.2% (cyfartaledd Cymru oedd 1.9%), gan olygu bod Sir Gaerfyrddin yn y 6ed safle o'r 22 o Awdurdodau Lleol yng Nghymru yn y dangosydd perfformiad allweddol hwn. Roedd canran y bobl ifanc a oedd yn symud ymlaen i fod yn NEET yn amrywio o ysgol i ysgol, o 0% i 4%. Ond mae'r ffocws ar y garfan hon o bobl ifanc yn parhau i fod yn flaenoriaeth gan y gall lefelau'r disgyblion sy'n gadael ysgol ym Mlwyddyn 12 fod yn ddangosydd o anfodlonrwydd gyda'r cwricwlwm a gynigir, yn enwedig i'r disgyblion hynny sy'n dychwelyd i'r chweched dosbarth heb ffocws cryf wrth symud ymlaen a/neu rai sydd â graddau TGAU gwan.



	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Sir Gaerfyrddin	6.90%	5.90%	4.90%	3.60%	5.50%	6.08%
Cymru	6.63%	6.56%	6.40%	5.10%	4.70%	4.90%

Cynyddodd canran disgyblion Blwyddyn 13 a symudodd ymlaen i fod yn NEET o 5.5% (40 o bobl ifanc) yn 2013 i 6.0% (46 o bobl ifanc) yn 2014. Mae Sir Gaerfyrddin yn yr 17eg safle o'r 22 o Awdurdodau Lleol yng Nghymru, a chyfartaledd Cymru yw 4.9%. Yn ôl y gwaith dadansoddi, mae awgrym bod y duedd hon yn gysylltiedig ag ysgolion penodol lle mae lefelau dilyniant o chweched dosbarth i brifysgol yn isel, ac mae amrywiaeth sylweddol yn y canlyniadau hyn ar lefel ysgolion unigol. Er enghraifft, y gyfradd uchaf o ddisgyblion yn symud ymlaen o un o ysgolion Sir Gaerfyrddin i addysg uwch yw 74.5%, a'r isaf yw 38%. A'r ysgol sydd â'r gyfradd isaf o ddisgyblion yn symud ymlaen i addysg uwch sydd hefyd â'r gyfradd uchaf o ddisgyblion Blwyddyn 13 yn symud ymlaen i addysg bellach (24%) a'r gyfradd uchaf o ddisgyblion Blwyddyn 13 yn symud ymlaen i fod yn NEET (16%), o gymharu â'r ysgol sydd â'r gyfradd isaf yn Sir Gaerfyrddin o 1.2% o ddisgyblion yn symud ymlaen i fod yn NEET yn y categori hwn.

Awgryma'r data hwn, yn 2014, fod rhai disgyblion nad oedd Safon Uwch yn arbennig o addas iddynt wedi aros yn yr ysgol er y byddai symud ymlaen i goleg addysg bellach neu hyfforddiant seiliedig ar waith wedi bod yn well iddynt. Ni chafodd y disgyblion hyn raddau Safon Uwch da yn yr ysgol ac felly naill ai aethant ymlaen i addysg bellach ôl-safon uwch (gan wastraffu dwy flynedd yn yr ysgol, mewn gwirionedd) a/neu ni wnaethant symud ymlaen, gan olygu eu bod yn NEET. Mewn trafodaethau gyda rheolwyr sector addysg bellach, pwysleisiwyd bod y sefyllfa hon hefyd yn berthnasol i fyfyrwyr coleg, gan fod cyfradd o fyfyrwyr yn gadael y coleg yn dilyn blwyddyn gyntaf Safon Uwch (Uwch Gyfrannol), a bod rhai o'r bobl ifanc hyn wedyn yn dewis dilyn cyrsiau galwedigaethol

amser llawn. Dyma faes sy'n destun sylw penodol i'r System Gynllunio a Chyllido Ôl-16 newydd.

Mae cyfradd trigolion Sir Gaerfyrddin sydd â chymwysterau Lefel 4 yn is na'r cyfartaledd yng Nghymru a'r Deyrnas Unedig. Mae angen mynd i'r afael â hyn drwy gwricwlwm ehangach a mwy deniadol, a llwybrau dilyniant clir i hyfforddiant ac addysg bellach ac uwch. Yn yr un modd, mae nifer yr unigolion sydd heb gymwysterau yn uwch na'r cyfartaledd cenedlaethol. Mae'r diffyg sgiliau hyn yn achos pryder i'r economi lleol, wrth i gyflogwyr nodi nad ydynt yn gallu dod o hyd i'r staff medrus sydd eu hangen arnynt i dyfu'u busnesau yn lleol. Un ffordd i gyflawni hyn yw llwybrau dilyniant lleol cryf i gyrsiau galwedigaethol, gan adeiladu ar y llwybrau presennol sydd rhwng ysgolion a'r coleg.

Er bod trefniadau presennol o ran partneriaethau a chlystyrau wedi cynyddu'r dewis i'r dysgwyr ac ansawdd y ddarpariaeth, mae'r gwaith hwn wedi'i gynorthwyo gan gyllid grant allanol gan Lywodraeth Cymru. Wrth i'r cyllid grant leihau, bydd yr ysgolion a'r coleg o dan bwysau cynyddol gan fod y System Gynllunio ac Ariannu Genedlaethol yn effeithio ar lefelau'r arian sydd ar gael ar gyfer addysg a hyfforddiant 11-19 yn Sir Gaerfyrddin.

Mae angen i bob dysgwr allu cael mynediad at brofiadau dysgu o ansawdd uchel sy'n addas iawn ar eu cyfer ac sydd â llwybrau dilyniant clir a dealladwy. Yn ôl data dilyniant, mae cyfradd fach o bobl ifanc ledled Sir Gaerfyrddin, ar adegau, yn gwneud y dewisiadau anghywir ar gamau pontio allweddol. Yn 2014, bu i 10% o ddisgyblion blwyddyn 12 (93) ac 8% o ddisgyblion Blwyddyn 13 adael ysgol a symud i golegau addysg bellach lleol. Mae hyn yn dangos yr angen am wybodaeth, cyngor ac arweiniad diduedd cyn i bobl ifanc symud ymlaen i addysg ôl-16, i wneud yn siŵr eu bod yn dewis cyrsiau sy'n adlewyrchu eu gyrfaoedd arfaethedig ac anghenion economaidd lleol.

9.0 Sail Resymegol ar gyfer Trawsnewid Cwricwlwm 11-19

Mae llawer o dystiolaeth bod addysg 11-19 yn Sir Gaerfyrddin wedi gwella canlyniadau i bobl ifanc ers gweithredu agenda Llwybrau Dysgu 14-19 Llywodraeth Cymru. Ond mae bellach angen gweledigaeth newydd a chwricwlwm lleol cysylltiedig er mwyn cyflawni'r amcanion canlynol i bobl ifanc mewn addysg 11-19. Caiff canlyniadau'r trawsnewid eu pwysleisio gan yr adolygiad hwn a'u cysylltu â'r themâu a nodwyd yn Llythyrau Blaenoriaethau Gweinidogol Llywodraeth Cymru i awdurdodau lleol a cholegau addysg bellach. Bydd y canlyniadau hyn yn canolbwyntio ar y blaenoriaethau canlynol:

Swyddi a Thwf:

- cydweithio ar geisiadau i Gronfa Gymdeithasol Ewrop;
- cysylltu hyfforddiant galwedigaethol a'r Cynllun Sgiliau Rhanbarthol;
- defnyddio gwybodaeth y farchnad lafur i gynllunio darpariaeth cyrsiau galwedigaethol.

Cydraddoldeb a Thegwch:

- cydweithio i leihau nifer y bobl ifanc sy'n datblygu i fod yn NEET;
- lleihau effeithiau tlodi ar blant, pobl ifanc a theuluoedd;
- gweithredu pob elfen ar y Fframwaith Ymgysylltu a Datblygu Ieuenctid;
- sicrhau bod pob person ifanc yn cyflawni TGAU Mathemateg a Saesneg;
- cynyddu darpariaeth cyfrwng Cymraeg;
- cynorthwyo disgyblion mwy galluog a dawnus drwy ddatblygiadau Hwb Seren;

- sicrhau bod cynllun pontio yn ei le ar gyfer dysgwyr sydd ag anawsterau neu anableddau dysgu.

Gan grynhoi, mae angen i ddarpariaeth addysg a hyfforddiant 11-19 yn Sir Gaerfyrddin newid a datblygu ymhellach i ddiwallu anghenion dysgwyr, cyflogwyr a chymunedau yn y dyfodol. Mae hefyd angen i'r ddarpariaeth ddatblygu i sicrhau bod y strwythurau cyflenwi yn gynaliadwy mewn cyfnod o leihad mewn arian cyhoeddus.

10.0 Ffactorau sy'n cyfarwyddo'r gwaith o ddatblygu Cwricwlwm Sir Gaerfyrddin

Caiff y gwaith o ddatblygu cwricwlwm i ddysgwyr Sir Gaerfyrddin ei gyfarwyddo gan bum ffactor: polisi Llywodraeth Cymru, dewisiadau sefydliadol ynglŷn â gweithgareddau allgyrsiol a dysgu anffurfiol a heb fod yn ffurfiol, anghenion y farchnad lafur leol a rhanbarthol, cymorth wedi'i dargedu, a barn pobl ifanc.

10.1 Polisi Cwricwlwm Llywodraeth Cymru

Mae Llywodraeth Cymru yn nodi'r hyn mae gofyn i bobl ifanc ddysgu mewn ysgolion uwchradd a sefydliadau addysg bellach. Yn ôl y gyfraith, mae'n rhaid i ysgolion uwchradd yng Nghymru addysgu'r Cwricwlwm Cenedlaethol i'w disgyblion. Mae'r cwricwlwm sylfaenol yn cwmpasu addysg grefyddol, addysg rhyw, ac addysg bersonol a chymdeithasol. Ac i rai 14-16 oed, addysg yn gysylltiedig â gwaith, a Bagloriaeth Cymru sydd bellach yn weithredol i ddisgyblion yng Nghyfnod Allweddol 4. Rhaid i'r ysgolion hefyd ddarparu addysg ac arweiniad ar yrfaoedd i bob un 13-16 oed sy'n diwallu anghenion fframwaith Gyrfaoedd a'r Byd Gwaith.

Yng Nghyfnod Allweddol 3, mae'r Cwricwlwm Cenedlaethol yn cynnwys 12 o bynciau, sef "pynciau craidd" Cymraeg a Saesneg, mathemateg a gwyddoniaeth, a'r "pynciau di-graidd" sef Cymraeg ail iaith, ieithoedd tramor modern, dylunio a thechnoleg, technoleg gwybodaeth, hanes, daearyddiaeth, celf, cerddoriaeth, addysg gorfforol ac addysg grefyddol. Yn ychwanegol, y mae fframwaith sgiliau anstatudol, addysg bersonol a chymdeithasol (ABCh), addysg rhyw, a fframwaith Gyrfaoedd a'r Byd Gwaith.

Yng Nghyfnod Allweddol 4, dim ond pum pwnc yn y Cwricwlwm Cenedlaethol sydd yn orfodol ar hyn o bryd (Saesneg, Cymraeg neu Gymraeg ail iaith, mathemateg, gwyddoniaeth, ac addysg gorfforol) ac mae gan ysgolion fwy o hyblygrwydd i ddarparu pynciau dewisol sy'n diwallu anghenion a diddordebau eu disgyblion. Mae mwyafrif y disgyblion yn y cyfnod allweddol hwn yn dilyn cyrsiau sy'n arwain at gymwysterau allanol, TGAU yn bennaf. O 2017 ymlaen, bydd cwricwlwm Cyfnod Allweddol 4 yn newid yn sylweddol, gan symud tuag at 9 TGAU wedi'u capio a gweithredu argymhellion Adolygiad Donaldson. Y pynciau sydd wedi'u cynnwys yn y 9 wedi'u capio o 2017 ymlaen yw TGAU Cymraeg Iaith Gyntaf neu Saesneg Iaith, TGAU Mathemateg, TGAU Rhifedd a 2 gymhwyster Gwyddoniaeth Lefel 2, ynghyd â 4 cymhwyster arall. O 2018 ymlaen, rhaid i'r pynciau gwyddoniaeth fod yn 2 gymhwyster TGAU. Yn ychwanegol at hyn, mae cyfleoedd i astudio cyrsiau galwedigaethol, fframwaith sgiliau anstatudol, addysg gorfforol, addysg grefyddol, addysg rhyw, fframwaith Gyrfaoedd a'r Byd Gwaith a Bagloriaeth Cymru.

Mewn addysg (anorfodol) ôl-16 yn chweched dosbarth ysgolion ac mewn colegau addysg bellach, mae pobl ifanc yn dilyn rhaglenni dysgu sydd fel arfer wedi'u strwythuro o amgylch Safon Uwch Gyfrannol / Safon Uwch neu gymwysterau Lefel 2 neu 3. Mae'r rhaglenni hyn

yn cynnwys TGAU Mathemateg neu Saesneg i'r bobl ifanc hynny nad ydynt eisoes wedi ennill y cymwysterau hyn. Ar hyn o bryd, mae'r ysgolion a'r colegau yn y cyfnod hwn o addysg yn cael eu hariannu ar sail nifer y bobl ifanc sy'n mynychu'r prif sefydliadau, ond mae Llywodraeth Cymru yn symud tuag at System Gynllunio ac Ariannu Genedlaethol yn seiliedig ar y rhaglenni eu hunain y mae'r myfyrwyr yn eu dilyn. Bydd y newid hwn yn debygol o effeithio'n sylweddol ar yr arian sydd ar gael i sefydliadau, yn arbennig chweched dosbarth mewn ysgolion. Mae colegau addysg bellach eisoes yn cael eu hariannu ar sail rhaglenni.

Mae gweithredu Llwybrau Dysgu 14-19 yn Sir Gaerfyrddin o 2005 ymlaen wedi arwain at fod cwricwlwm galwedigaethol llawer ehangach ar gael i ddysgwyr yng Nghyfnod Allweddol 4. Cynigwyd y cyrsiau hyn gan ysgolion mewn partneriaeth ac Choleg Sir Gâr a darparwyr hyfforddiant. Yn y rhan fwyaf o achosion, ariannwyd y cyrsiau hyn gan grantiau ychwanegol Llywodraeth Cymru (adnoddau Cynllun Datblygu Rhwydwaith Blynyddol 14-19 yn flaenorol, ac yn fwy diweddar arian a ddyrannwyd o Grant Gwella Addysg ERW). Mewn rhai achosion, dewisodd yr ysgolion barhau â'r ddarpariaeth hon gan ddefnyddio arian Unedau Disgyblion Cymru Gyfan wedi i gymorth grant ar gyfer y cyrsiau hyn gael ei leihau. Cyfarwyddwyd y cwricwlwm galwedigaethol hwn gan anghenion y farchnad lafur leol, gan ganolbwyntio'n gryf ar sectorau sy'n bwysig i'r economi lleol megis adeiladu, peirianneg, gofal plant ac amaethyddiaeth.

Mae meysydd eraill o gyd-ddarpariaeth (megis cyrsiau gwallt a harddwch) heb fod mor gydnaws â'r economi lleol, ac ni chafwyd cymaint o sylw i sectorau twf eraill (megis lletygarwch a thwristiaeth) mewn cyd-ddarpariaeth hyd yma.

Mae llawer o'r disgyblion a ddilynodd gyrsiau galwedigaethol yng Nghyfnod Allweddol 4 dros y cyfnod ers 2016 wedi dewis symud ymlaen i Goleg Sir Gâr i dderbyn eu haddysg ôl-16. Mae'r disgyblion hyn wedi symud ymlaen i addysg bellach yn eu dewis cychwynnol o bwnc galwedigaethol ac i amrywiaeth eang o gyrsiau eraill, gan gynnwys Safon Uwch. Awgryma hyn fod ymgysylltu â'r disgyblion hyn drwy gyrsiau galwedigaethol ychwanegol yng Nghyfnod Allweddol 4 wedi cael effaith gadarnhaol ar gyrhaeddiad disgyblion yng Nghyfnod Allweddol 4 (er enghraifft, cynyddu perfformiad TGAU) ac o ran eu cynorthwyo i symud ymlaen i addysg ôl-16, boed hynny mewn ysgol neu goleg. Wrth ddilyn trywydd y disgyblion hyn yng Ngholeg Sir Gâr, mae modd gweld bod nifer sylweddol wedi symud ymlaen o addysg bellach i raglenni addysg uwch yn y coleg ac wedyn ymlaen at swyddi mewn sectorau sy'n allweddol i'r economi lleol.

Er y cafwyd llai o gydweithio mewn lleoliadau ôl-16, ceir enghreifftiau da o ysgolion yn cydweithio i sicrhau bod cwricwlwm eang ar gael i bob disgybl. Bu'r Bartneriaeth, sef partneriaeth yr ysgolion uwchradd cyfrwng Cymraeg, yn rhagweithiol wrth gydweithio i rannu darpariaeth Safon Uwch a galwedigaethol cyfrwng Cymraeg rhyngddynt. Mae hyn wedi arwain at gydgyflenwi pynciau Safon Uwch llai poblogaidd (gan gynnwys Seicoleg a Sbaeneg) a darpariaeth alwedigaethol yn sector allweddol gofal plant cyfrwng Cymraeg.

Ond bydd toriadau pellach i gyllideb ôl-16 yr ysgolion yn gosod heriau sylweddol i allu chweched dosbarth i gynnig yr amrywiaeth o gyrsiau sy'n ofynnol ar hyn o bryd gan Fesur Dysgu a Sgiliau Llywodraeth Cymru. Er mwyn cynnig amrywiaeth briodol a pherthnasol o gyrsiau i bob disgybl chweched dosbarth, bydd gofyn i ysgolion a cholegau gydweithio ymhellach yng nghyfnod 2016-2020.

Mae'r cyrsiau presennol a gyflwynir ar y cyd wedi dibynnu i raddau helaeth ar gyllid allanol gan Lywodraeth Cymru er mwyn iddynt fod yn hyfyw. Defnyddiwyd rhan sylweddol o'r

cyllid hwn i gynorthwyo i gludo disgyblion o ysgol i ysgol neu i'r coleg. Byddai ffyrdd i oresgyn y costau hyn yn cynnwys defnyddio mwy o ddysgu cyfunol neu dechnolegau e-ddysgu er mwyn cyflwyno'r cyrsiau prif ffrwd. Byddai cyflwyno'r cyrsiau fel hyn yn cynnwys ffrydio darlithoedd byw ac wedi'u recordio dros y we, rhannu adnoddau dysgu drwy blatfform dysgu Hwb Llywodraeth Cymru, a symud staff addysgu i gynnig tiwtorialau wyneb yn wyneb a sesiynau cymorth dysgu. Dyma rai ffyrdd y gellid datblygu'r agenda gydweithio hon ymhellach.

Mae manylion llawn cymwysterau diwygiedig Bagloriaeth Cymru, argymhellion Adroddiad Donaldson a chamau lleol cysylltiedig wedi'u cynnwys yn nogfen baralel Cyngor Sir Ceredigion, 'Palmantu'r Ffordd – Golwg Strategol o Drefniadau 3-19 yn Sir Gaerfyrddin'. Disgwyliad Llywodraeth Cymru yw y caiff y cymwysterau a'r argymhellion hyn eu gweithredu'n llawn gan bob awdurdod lleol a choleg addysg bellach yng Nghymru. Caiff goblygiadau lleol argymhellion Adolygiad Donaldson eu nodi'n fanwl yn nogfen 'Adolygiad Strategol o Drefniadau Cwricwlwm ac Asesu 3-19 yn Sir Gaerfyrddin', a gaiff ei chyhoeddi ym mis Mawrth 2016.

10.2 Profiadau Ehangach

Yn ogystal â gofynion cwricwlwm gorfodol a osodir gan Lywodraeth Cymru, mae gan ysgolion a cholegau addysg bellach y cyfle i ddarparu amrywiaeth eang o weithgareddau allgyrsiol i bobl ifanc. Mae'r elfennau hyn i gyfoethogi'r cwricwlwm yn cynnwys profiadau celfyddydol a chreadigol gan gynnwys eisteddfodau a chynyrchiadau drama, timau chwaraeon a gweithgarwch corfforol anffurfiol, amrywiaeth eang o ymweliadau addysgiadol yng Nghymru, Prydain a thramor, a Gwobr Dug Caeredin a Gwobr John Muir. Mewn llawer o achosion, y profiadau hyn yw rhai o'r profiadau a fydd yn rhoi'r boddhad mwyaf a'r mwyaf cofiadwy i bobl ifanc yn ystod eu cyfnod mewn addysg ffurfiol. Mae'r profiadau hyn hefyd yn cyfrannu'n weithredol at ddatblygu sgiliau 'meddal' a rhyngbersonol y mae cyflogwyr yn chwilio amdanynt. Er yr heriau ariannol parhaus y mae ysgolion a cholegau yn eu hwynebu, y mae'n bwysig y caiff pob person ifanc y cyfle i gymryd rhan yn y profiadau hyn. O'r herwydd, dylent gael eu cadw yn ychwanegiad gwerthfawr i'r cwricwlwm ffurfiol, er mai cyfrifoldeb yr ysgol neu'r coleg dan sylw fydd gwneud penderfyniadau ynghylch beth sydd i'w gynnig ym mhob sefydliad.

10.3 Fframwaith Gyrfaoedd a'r Byd Gwaith

Ceisiodd Llywodraeth Cymru gryfhau'r cysylltiadau rhwng addysg a byd gwaith drwy amrywiaeth o fentrau polisi ers 1999. Mae'r enghreifftiau mwyaf diweddar yn cynnwys Cymwys am Oes, Dyfodol Llwyddiannus a pholisïau i liniaru effeithiau tlodi yng Nghymru. Mae'r System Gynllunio ac Ariannu Genedlaethol newydd a'r Blaenoriaethau Gweinidogol Blynyddol yn ceisio datblygu'r cyswllt hwn ymhellach, gan bwysleisio'r angen i awdurdodau lleol a cholegau sicrhau y caiff anghenion y farchnad lafur leol eu hadlewyrchu yn y cyrsiau a gynigir ganddynt. Mae datblygiad y Bartneriaeth Dysgu Rhanbarthol a Dinas-Ranbarth Bae Abertawe yn golygu bod gwybodaeth llawer gwell ar gael bellach ynglŷn â'r farchnad lafur yn y sectorau allweddol yn ne-orllewin Cymru. Caiff y wybodaeth hon ei defnyddio i nodi'r sectorau allweddol ar gyfer datblygiadau'n ymwneud â'r cwricwlwm yn Sir Gaerfyrddin.

Mae fframwaith Gyrfaoedd a'r Byd Gwaith yn ymwneud â'r berthynas rhwng pobl ifanc, eu haddysg a byd gwaith. Mae'n helpu'r dysgwyr i archwilio'r agweddau sydd eu hangen mewn perthynas â chyflogadwyedd a dysgu gydol oes, ac yn eu galluogi i gynllunio a rheoli eu llwybr drwy ddysgu a gwaith. Mae'r fframwaith yn cynnwys cymorth i bobl ifanc

wneud dewisiadau gyrfa effeithiol, datblygu i fod yn fwy entrepreneuraidd, bod â mwy o ysgogiad, gosod nodau hirdymor a goresgyn rhwystrau. Mae'n cynorthwyo pobl ifanc i weld sut mae eu hastudiaethau yn berthnasol i'w bywyd a'u gwaith ac yn caniatáu iddynt ddatblygu'r sgiliau y mae cyflogwyr yn chwilio amdanynt. Mewn datblygiadau yn y cwricwlwm sy'n gysylltiedig â hyn, mae Bagloriaeth Cymru ddiwygiedig 2015 (a Her Menter a Chyflogadwyedd yn benodol) yn cynnwys llawer o'r cymwyseddau sydd i'w datblygu drwy fframwaith Gyrfaoedd a'r Byd Gwaith.

Ond yn dilyn toriadau sylweddol iawn i gyllideb graidd Gyrfa Cymru, mae gallu'r sefydliad hwn i gynnig cymorth personol cyffredinol i bobl ifanc a chyflawni fframwaith Gyrfaoedd a'r Byd Gwaith wedi lleihau'n sylweddol. Yn 2015, trosglwyddodd Gyrfa Cymru y cyfrifoldeb am drefnu profiad gwaith a dysgu'n gysylltiedig â gwaith i ysgolion ac awdurdodau lleol. Nid oes gan ysgolion unigol yr adnoddau i neilltuo staff i ddarparu rhaglen gynhwysfawr o Yrfaoedd a Byd Gwaith, datblygu cysylltiadau effeithiol ag amrywiaeth eang o gyflogwyr lleol, a phwysleisio swyddi sy'n bodoli yn yr ardal leol. Mae angen i hyfforddiant galwedigaethol a phrentisiaethau gael eu hyrwyddo'n well, a hynny'n gysylltiedig a'r wybodaeth ddiweddaraf am y farchnad lafur a meysydd o brinder sgiliau yn y rhanbarth. O ystyried y lleihad yn yr hyn y mae modd i Yrfa Cymru wneud, mae rôl yr awdurdod lleol yn y gwaith hwn yn hollbwysig. Yn Sir Gaerfyrddin, y bwriad yw bod y Cyngor Sir (yr adrannau addysg ac adfywio ill dwy) yn ymgymryd â'r rôl hon i sicrhau y caiff pob person ifanc wybodaeth lawn a chytbwys am y farchnad lafur leol a pha gymwysterau sydd eu hangen er mwyn symud ymlaen i weithio yn y sectorau twf allweddol.

10.4 Cymorth wedi'i dargedu

Yn ychwanegol at y cwricwlwm prif ffrwd, mae amrywiaeth eang o wasanaethau wedi'u targedu ar gael i gynorthwyo pobl ifanc gyda'u hanghenion penodol. Mae'r gwasanaethau hyn yn cynnwys:

- Gwasanaethau cymorth Tîm o Amgylch y Teulu yn gysylltiedig â Theuluoedd yn Gyntaf, menter Llywodraeth Cymru i leihau tlodi;
- Darpariaeth a gyflenwir gan wasanaeth cynhwysiant yr awdurdod lleol, gan gynnwys cymorth i bobl ifanc sydd ag anghenion addysgol arbennig, seicoleg addysg, tîm cymorth ymddygiad, tîm pontio, cymorth ieithyddol i ddisgyblion o leiafrifoedd ethnig a Saesneg ar gyfer Siaradwyr Ieithoedd Eraill (ESOL), a chwnsela yn seiliedig yn yr ysgol;
- Ysgolion arbennig i bobl ifanc sydd ag anableddau, anghenion iechyd arbenigol, anawsterau ymddygiad, a rhai sydd wedi dadrithio ag addysg ffurfiol;
- Cymorth ychwanegol sy'n cael eu cynnig drwy raglenni Cronfa Gymdeithasol Ewrop megis prosiect rhanbarthol Cynnydd i leihau nifer y bobl ifanc sydd mewn perygl o beidio â bod mewn addysg, cyflogaeth na hyfforddiant (NEET);
- Gwaith cymdeithasol a chymorth iechyd a gynigir gan Wasanaethau Plant Cyngor Sir Caerfyrddin i grwpiau gan gynnwys pobl ifanc ag anableddau a rhai sy'n derbyn gofal gan y Cyngor Sir;
- Amrywiaeth eang o wasanaethau cymorth i ddysgwyr a ddarperir i fyfyrwyr sy'n astudio yn Ngholeg Sir Gâr.

10.5 Symud Ymlaen i Addysg Uwch a Chyflogaeth

Tra bo'r adolygiad hwn yn nodi'r datblygiadau sydd eu hangen i sicrhau y gall pobl gael mynediad at gwricwlwm 11-19 sy'n berthnasol ac yn addas, mae'n hanfodol sicrhau y gall

pobl ifanc symud ymlaen i addysg uwch a/neu waith wrth adael yr ysgol, y coleg neu ddysgu seiliedig ar waith yn 18 oed. Mae llwybrau dilyniant cryf eisoes yn eu lle i bobl ifanc yn y sectorau allweddol megis adeiladu a pheirianneg yn seiliedig ar drefniadau partneriaeth hirsefydlog sy'n cael eu cefnogi gan Goleg Sir Gâr. Gall y cysylltiadau hyn gael eu datblygu ymhellach drwy gydweithio'n agos â thîm Adfywio Cyngor Sir Caerfyrddin sydd â chysylltiadau â chwmnïau newydd a rhai sy'n ehangu yn y sir. Mae safle Coleg Sir Gâr oddi mewn i strwythur grŵp Prifysgol Cymru y Drindod Dewi Sant yn cynnig cyfle i ddatblygu llwybrau dilyniant ymhellach yn y sectorau allweddol, gan gynnwys addysg ac addysgu. Bydd cynnwys cyflogwyr mewn strwythurau partneriaeth presennol a Bwrdd Corfforaethol Coleg Sir Gâr yn parhau i fod yn hanfodol er mwyn sicrhau y gellir manteisio'n llawn ar gyfleoedd i ddatblygu ymhellach lwybrau dilyniant ymlaen o'r ysgol a'r coleg.

10.6 Cyfranogiad Pobl Ifanc

O dan Gonfensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn, mae gan bobl ifanc yr hawl i fod yn rhan o benderfyniadau sy'n effeithio arnynt a rhaid darparu addysg iddynt sy'n datblygu eu personoliaeth a'u doniau yn llawn.
Diffiniad Llywodraeth Cymru o gyfranogiad yw'r hawl i gael cyfle i chwarae rhan mewn penderfyniadau, a chynllunio ac adolygu gweithred a allai effeithio arnynt.

Felly tra bo Llywodraeth Cymru yn gosod y fframwaith cyfreithiol a pholisi sy'n effeithio ar ddarparu addysg ar bob lefel yng Nghymru, rhaid i bob datblygiad cwricwlwm lleol gael ei gyfarwyddo gan farn pobl ifanc am yr amrywiaeth o ddewisiadau sydd ar gael iddynt. Mae'r themâu sydd wedi'u cynnwys yn yr adolygiad hwn yn destun ymgynghoriad â phobl ifanc yn ystod Tymor y Gwanwyn 2016 drwy Arolwg Mawr Sir Gâr, sef holiadur ar-lein y Cyngor Sir sydd i'w lenwi gan ddisgyblion ysgol a myfyrwyr coleg.

11.0 Cwricwlwm Sir Gaerfyrddin ar gyfer 2020

Mae cwricwlwm cyffredinol arfaethedig i'w gynnig i bobl ifanc yng Nghyfnod Allweddol 3, Cyfnod Allweddol 4 ac mewn Dysgu Ôl-16 wedi'i nodi isod. Y mae wedi'i gyfarwyddo gan y ffactorau a ddisgrifiwyd uchod a dylai gael ei ddatblygu i sicrhau ei fod yn cydweddu'n agos ag anghenion yr economi lleol a rhanbarthol. Bydd hefyd yn pwysleisio'r amrywiaeth o gymorth wedi'i dargedu sydd ar gael i bobl ifanc sydd ag anghenion cymorth ychwanegol. Bydd cyfuniad o'r cwricwlwm cyffredinol, dewisiadau pwnc cysylltiedig a'r cymorth wedi'i dargedu a fydd ar gael, oll yn ffurfio hawl dysgwyr Sir Gaerfyrddin ym mhob un o'r tri chyfnod mewn addysg a hyfforddiant 11-19 mewn ysgolion, coleg addysg bellach a dysgu seiliedig ar waith.

Yng Nghyfnod Allweddol 3 (i bobl ifanc 11-14 oed), cynigir bod yr hawl hon yn cynnwys:

1. Cynnig Cyffredinol (yn Gymraeg a Saesneg):
    - Y cwricwlwm craidd (13 o bynciau gwahanol)
    - Addysg bersonol a chymdeithasol;
    - 4 canlyniad allweddol Egwyddorion Donaldson gan gynnwys datblygu llythrennedd digidol ymhellach;
    - Fframwaith Gyrfaoedd a'r Byd Gwaith gan gynnwys gwybodaeth am gyfleoedd cyflogaeth lleol a'r llwybrau astudio i symud ymlaen i'r swyddi hyn;
    - Mynediad at raglenni i roi cymorth i ddysgwyr mwy galluog a dawnus;

- Amrywiaeth o brofiadau ehangach sydd â'r nod o ddatblygu dysgwyr cyflawn.

2. Cymorth wedi'i dargedu i ddiwallu anghenion ychwanegol a nodwyd gan gynnwys:
    - Cymorth Tîm o Amgylch y Teulu;
    - Mynediad at amrywiaeth o wasanaethau cymorth Cynhwysiant;
    - Addysg arbenigol lle y bo'n briodol;
    - Cymorth personol ychwanegol wedi'i gynnig drwy brosiect Cynnydd, Cronfa Gymdeithasol Ewrop, i bobl ifanc sydd yn y perygl mwyaf o fod yn NEET;

3. Dilyniant i Gyfnod Allweddol 4 ar lwybr dysgu priodol.

(Gweler Atodiad 1)

Yng Nghyfnod Allweddol 4 (i bobl 14-16 oed), cynigir y bydd yr hawl hon yn cynnwys:

1. Cynnig Cyffredinol (yn Gymraeg a Saesneg):
    - Cymwysterau 9 TGAU wedi'u capio (Cymraeg Iaith 1af neu Saesneg Iaith 1af, Mathemateg, Rhifedd, 2 TGAU Gwyddoniaeth a 4 cymhwyster arall
    - Bagloriaeth Cymru – Canolradd (yn cynnwys heriau mewn Dinasyddiaeth Fyd-eang, Menter ac Entrepreneuriaeth, Cymuned, a phrosiect unigol)
    - Addysg bersonol a chymdeithasol;
    - Y 4 canlyniad allweddol yn seiliedig ar Egwyddorion Donaldson;
    - Fframwaith Gyrfaoedd a'r Byd Gwaith;
    - Dewisiadau cyrsiau galwedigaethol yn gysylltiedig â sectorau allweddol y farchnad lafur leol;
    - Mynediad at raglenni i gynorthwyo dysgwyr mwy galluog a dawnus;
    - Amrywiaeth o brofiadau ehangach sydd â'r nod o ddatblygu pobl ifanc cyflawn.

2. Cymorth wedi'i dargedu i ddiwallu anghenion ychwanegol a nodwyd gan gynnwys:
    - Cymorth Tîm o Amgylch y Teulu;
    - Mynediad at amrywiaeth o wasanaethau cymorth Cynhwysiant;
    - Addysg arbenigol lle y bo'n briodol;
    - Cymorth personol ychwanegol wedi'i gynnig drwy brosiect Cynnydd, Cronfa Gymdeithasol Ewrop, i bobl ifanc sydd yn y perygl mwyaf o fod yn NEET;
    - Cymorth Gwasanaethau Plant i grwpiau penodol (pobl ifanc sy'n derbyn gofal, pobl ifanc ag anableddau).

3. Dilyniant i addysg neu hyfforddiant ôl-16 ar lwybr dysgu priodol.

(Gweler Atodiad 2)

Mewn addysg ôl-16 (i bobl 16-19 oed) mewn chweched dosbarth ysgol, cynigir y bydd yr hawl hon yn cynnwys:

1. Cynnig Cyffredinol (yn Gymraeg a Saesneg):
    - Safon Uwch Gyfrannol / Safon Uwch neu gymhwyster galwedigaethol ar Lefel 2 neu 3;
    - Bagloriaeth Cymru – Uwch (yn cynnwys heriau Dinasyddiaeth Fyd-eang, Menter ac Entrepreneuriaeth, Cymuned a phrosiect unigol)

- Y 4 canlyniad allweddol yn seiliedig ar Egwyddorion Donaldson;
- Fframwaith Gyrfaoedd a'r Byd Gwaith;
- Mynediad at raglenni i gynorthwyo dysgwyr mwy galluog a dawnus gan gynnwys Hwb Seren;
- Amrywiaeth o brofiadau ehangach sydd â'r nod o ddatblygu pobl ifanc cyflawn.

2. Cymorth wedi'i dargedu i ddiwallu anghenion ychwanegol a nodwyd gan gynnwys:
- Cymorth i ailsefyll TGAU Mathemateg a Saesneg os nad ydynt eisoes wedi ennill gradd C neu uwch yn y cymwysterau hyn;
- Ymyriadau Tîm o Amgylch y Teulu i oresgyn rhwystrau i ddysgu'n effeithiol;
- Mynediad at amrywiaeth o wasanaethau cymorth Cynhwysiant (mewn chweched dosbarth ysgol);
- Addysg arbenigol lle y bo'n briodol;
- Cymorth personol ychwanegol wedi'i gynnig drwy brosiect Cynnydd, Cronfa Gymdeithasol Ewrop, i bobl ifanc sydd yn y perygl mwyaf o fod yn NEET;
- Cymorth Gwasanaethau Plant i grwpiau penodol (pobl ifanc sy'n derbyn gofal, pobl ifanc ag anableddau).

3. Dilyniant i addysg neu hyfforddiant ôl-18 neu gyflogaeth.

(Gweler Atodiad 3)

Mewn addysg bellach ôl-16 (i bobl ifanc 16-19 oed), cynigir y bydd yr hawl hon yn cynnwys:

1. Cynnig Cyffredinol (yn Gymraeg a Saesneg):
- Safon Uwch Gyfrannol / Safon Uwch neu gymhwyster galwedigaethol ar Lefel 2 neu 3;
- Bagloriaeth Cymru – Canolradd neu Uwch (yn cynnwys heriau Dinasyddiaeth Fyd-eang, Menter ac Entrepreneuriaeth, Cymuned a phrosiect unigol);
- Fframwaith Gyrfaoedd a'r Byd Gwaith;
- Mynediad at raglenni i gynorthwyo dysgwyr mwy galluog a dawnus gan gynnwys rhaglenni Hwb Seren ac ACE;
- Cymryd rhan yn rhaglen Sgiliau'r Byd i ddysgwyr galwedigaethol;
- Mynediad at gymorth academi chwaraeon a pherfformiad;
- Amrywiaeth o brofiadau ehangach sydd â'r nod o ddatblygu dysgwyr cyflawn.

2. Cymorth wedi'i dargedu i ddiwallu anghenion ychwanegol a nodwyd gan gynnwys:
- Cymorth i ailsefyll TGAU Mathemateg a Saesneg os nad ydynt eisoes wedi ennill gradd C neu uwch yn y cymwysterau hyn;
- Mynediad at amrywiaeth eang o wasanaethau cymorth i ddysgwyr;
- Cymorth personol ychwanegol wedi'i gynnig drwy brosiect Cynnydd, Cronfa Gymdeithasol Ewrop, i bobl ifanc sydd yn y perygl mwyaf o fod yn NEET;
- Gwasanaethau cymorth arbenigol i grwpiau penodol (pobl ifanc sy'n derbyn gofal, pobl ifanc ag anableddau).

3. Dilyniant i addysg neu hyfforddiant ôl-18 neu gyflogaeth, gan gynnwys rhaglen dysgu seiliedig ar waith a phrentisiaethau yn y coleg.

(Gweler Atodiad 4)

Mewn darpariaeth hyfforddiant pellach ôl-16 a phrentisiaethau (i bobl ifanc 16-19 oed), cynigir y bydd yr hawl hon yn cynnwys**:**

1. Cynnig Cyffredinol (yn Gymraeg a Saesneg):
    - Cymhwyster galwedigaethol ar Lefel 2 neu 3;
    - Cyngor ac arweiniad ar yrfaoedd;

2. Cymorth wedi'i dargedu i ddiwallu anghenion ychwanegol a nodwyd gan gynnwys:
    - Cymorth i ailsefyll TGAU Mathemateg a Saesneg os nad ydynt eisoes wedi ennill gradd C neu uwch yn y cymwysterau hyn;
    - Mynediad at amrywiaeth eang o wasanaethau cymorth i ddysgwyr;
    - Gwasanaethau cymorth arbenigol i grwpiau penodol (pobl ifanc sy'n derbyn gofal, pobl ifanc ag anableddau).

3. Dilyniant i addysg neu hyfforddiant ôl-19 neu gyflogaeth, gan gynnwys rhaglen dysgu seiliedig ar waith a phrentisiaethau yn y coleg.

(Gweler Atodiad 5)

12.0 Y Manteision i Ddysgwyr

Bydd datblygu cwricwlwm Sir Gaerfyrddin, wedi'i gyfarwyddo gan bolisi Llywodraeth Leol a'i ffurfio gan anghenion lleol, yn galluogi i'r mwyafrif helaeth o bobl ifanc yn Sir Gaerfyrddin gyflawni eu potensial yn llawn. Nod ffurfio'r cwricwlwm cyffredin hwn yw sicrhau bod pobl yn ymwybodol o'r ddarpariaeth sydd ar gael iddynt a sut gall llwybrau sy'n berthnasol i'w dewis yrfaoedd ddatblygu, yn gysylltiedig â chyfleoedd cyflogaeth rhanbarthol a chenedlaethol.

Cyfrifoldeb yr ysgolion uwchradd unigol, Coleg Sir Gâr a'r darparwyr hyfforddiant a gontractiwyd yn lleol fydd cyflawni'r cynnig. Yn achos darpariaeth ysgolion ac addysg bellach, rhagdybir y bydd Llywodraeth Cymru yn cadw gofynion y Mesur Dysgu a Sgiliau sy'n rhoi manylion nifer y cyrsiau i'w cynnig i bobl ifanc yng Nghyfnod Allweddol 4 ac ôl-16. Yn yr achos hwn, bydd yr awdurdod lleol yn parhau i fod â'r cyfrifoldeb o wirio bod yr ysgolion uwchradd yn bodloni'r Mesur. Yn achos darpariaeth addysg bellach ôl-16, Coleg Sir Gâr sy'n gyfrifol am hyn.

Fodd bynnag, bydd y tebygrwydd o ostyngiadau pellach i gyllid Llywodraeth Cymru yn golygu y bydd rhai sefydliadau unigol yn ei chael yn gynyddol anos cyflawni gofynion y Mesur, gan gynyddu'r angen am ddulliau o gydweithio ar sail clwstwr er mwyn cyflenwi'r cwricwlwm ar lefel leol. O ystyried bod angen datblygu cwricwlwm sy'n rhannol gysylltiedig â blaenoriaethau'r farchnad lafur leol, bydd datblygu ymhellach strwythurau partneriaeth Sir Gaerfyrddin, gan gynnwys y grwpiau cydlywodraethu a chysylltiadau cryf â Bwrdd Gwasanaethau Lleol, yn hanfodol er mwyn i botensial llawn datblygiadau'r cwricwlwm a amlinellir yma gael ei wireddu.

Dylid nodi y bydd rhai pobl ifanc yn methu â chyflawni popeth a allant yn ystod cyfnod addysg 11-19. Bydd hyn o ganlyniad i amgylchiadau unigol gan gynnwys problemau

iechyd corfforol a meddyliol, dadrithiad â'r system addysg ffurfiol, anawsterau ymddygiad, addysg ddewisol yn y cartref ac ymwneud â'r system cyfiawnder troseddol. O dan yr amgylchiadau hyn, byddai dull cydgysylltiedig wedi'i dargedu ac yn gysylltiedig â'r Fframwaith Ymgysylltu a Datblygu Ieuenctid i rai 16-19 oed yn cynnig y cyfle i dargedu cymorth arbenigol sy'n briodol i'w hanghenion. Mae'r ceisiadau rhanbarthol i Gronfa Gymdeithasol Ewrop (Cynnydd a Cham Nesa) yn cynnig y cyfle i roi cymorth i'r grŵp hwn o bobl ifanc yn ychwanegol at y gwasanaethau presennol sydd wedi'u targedu er mwyn diwallu eu hanghenion.

13.0 Y Manteision i'r Economi yn Sir Gaerfyrddin

Er bod cysylltiadau cryf eisoes yn bodoli rhwng addysg a chyflogwyr lleol, mae argymhellion yr arolygiad hwn yn cynnig cyfle defnyddiol i wella'r cysylltiadau rhwng yr ysgolion, Coleg Sir Gâr a'r awdurdod leol drwy'r Adran Addysg a Phlant a'r Adran Adfywio.

Mae'r cwricwlwm sydd wedi'i nodi yn cynnig y cyfle, drwy Fagloriaeth Cymru, fframwaith Gyrfaoedd a'r Byd Gwaith ac egwyddorion craidd Dyfodol Llwyddiannus i baratoi pobl ifanc yn well at gyflogaeth. Nid yn unig y bydd y cwricwlwm diwygiedig yn rhoi i bobl ifanc y sgiliau generig y mae cyflogwyr yn chwilio amdanynt, ond bydd hefyd yn dangos y llwybrau y bydd angen i bobl ifanc eu dilyn er mwyn symud ymlaen i weithio yn y sectorau cyflogaeth allweddol yn lleol. Bydd comisiynu ôl-16 yn gysylltiedig â'r sectorau allweddol yn sicrhau y caiff arian ei flaenoriaethu ar gyfer llwybrau hyfforddi sy'n cysylltu'n agos ag anghenion y farchnad lafur leol. Gyda'i gilydd, bydd y camau hyn yn golygu y bydd pobl ifanc wedi'u paratoi'n well i ymgymryd â'r gwaith sydd eisoes yn bodoli yn lleol a symud ymlaen i lefelau uwch o ddysgu, boed hyn yn y sir neu'r tu hwnt.

14.0 Casgliadau Adolygiad 11-19

Mae gwaith partneriaeth addysgol yn Sir Gaerfyrddin dros y 15 mlynedd diwethaf wedi gwella amrywiaeth ac ansawdd y cyrsiau sydd ar gael i bobl ifanc. Y mae wedi darparu'r cyfleoedd i ddisgyblion a myfyrwyr ddilyn cyrsiau ac ennill cymwysterau sy'n berthnasol i'r economi lleol a'u galluogi i symud ymlaen i brifysgolion yng Nghymru, yng ngweddill y Deyrnas Unedig a thu hwnt. Mae canlyniadau'r gwaith hwn i'w weld yn nifer y bobl ifanc sy'n symud ymlaen i addysg uwch a gwaith yng Nghymru a thu hwnt a'r gostyngiad yn nifer y bobl nad ydynt mewn addysg, cyflogaeth na hyfforddiant.

Fodd bynnag, o ystyried y newidiadau cwricwlwm sydd ar droed, newidiadau strwythurol posibl ac effaith gostyngiadau yng nghyllid Llywodraeth Cymru, mae angen i bob sefydliad sy'n ymwneud ag addysg a hyfforddiant yn Sir Gaerfyrddin gydweithio'n agosach i sicrhau y caiff anghenion addysgol a lles pobl ifanc eu diwallu.

Mae cyflawni modelau'r cwricwlwm a nodwyd yn rhoi ffocws clir i'r gwaith hwn, ac yn dangos ymrwymiad partneriaeth Sir Gaerfyrddin i gynnig profiadau addysgol sy'n diwallu anghenion pobl ifanc, cymunedau lleol a'r economi. Mae gweithredu modelau'r cwricwlwm i bob cyfnod o addysg 11-19 yn rhoi ffocws o'r newydd i weithio mewn partneriaeth ac yn cyfarwyddo'r gwaith o weithredu'r system gynllunio ac ariannu genedlaethol a datblygiadau cyfalaf posibl yn y sir. Bydd gweithredu'r argymhellion a nodir isod yn rhoi

ffocws clir i ddatblygu Partneriaeth Dysgu Sir Gaerfyrddin ymhellach a galluogi i'r ymarfer yn y sir sy'n arwain y sector ddiwallu anghenion newidiol pobl ifanc a chyflogwyr.

O ystyried yr achos strategol sydd wedi'i nodi uchod a thrafodaethau â rhanddeiliaid allweddol, y mae'n bwysig bod gweledigaeth gyffredin yn ei lle i ddatblygu cwricwlwm 11-19 dwyieithog i Sir Gaerfyrddin a fydd yn:

- Darparu addysg ar gyfer yr 21ain Ganrif sy'n greadigol, arloesol ac yn ymgeisio at ragoriaeth i bawb;
- Canolbwyntio ar anghenion pob dysgwr gydag ansawdd yn elfen allweddol mewn astudiaethau academaidd a galwedigaethol;
- Cynnig darpariaeth addysgol 11-19 sy'n adeiladu ar ddyheadau a hunan-barch i bob dysgwr ac yn sicrhau cyrhaeddiad ar draws ystod eang o allu;
- Sicrhau dewis a hyblygrwydd o ran cyfleoedd dysgu a dilyniant ystyrlon i'r cam nesaf o ddysgu neu gyflogaeth;
- Darparu sgiliau cyflogadwyedd a phrofiad gwaith i ddysgwyr fel sy'n briodol;
- Bod yn ymatebol i anghenion cyflogwyr a'r gymuned;
- Diwallu anghenion y dysgwyr hynny sydd ag anghenion addysgol arbennig;
- Sicrhau bod anghenion y dysgwyr hynny sydd ag anghenion dysgu ychwanegol yn cael eu diwallu;
- Cynyddu cyfleoedd dysgu cyfrwng Cymraeg a dwyieithog;
- Darparu cyfleoedd cyfartal i bawb;
- Cynnig gwerth am arian a manteisio'n llawn ar y defnydd a wneir o adnoddau cyfyngedig.

15.0 Argymhellion Adolygiad 11-19

I sicrhau y gall manteision llawn modelau'r cwricwlwm a nodwyd gael eu cyflawni i bobl ifanc yn Sir Gaerfyrddin, cynigir bod yr awdurdod lleol, Coleg Sir Gâr a'r bartneriaeth ddysgu ehangach yn:

1. Cytuno ar gydrannau allweddol cwricwlwm cyffredin 11-14, 14-16 ac 16-19 *(erbyn mis Medi 2016);*

2. Gweithredu model cwricwlwm cyffredin ar draws Ysgolion Uwchradd Sir Gaerfyrddin, Coleg Sir Gâr a darparwyr hyfforddiant sy'n seiliedig yn Sir Gaerfyrddin ac a gontractiwyd gan Lywodraeth Cymru *(erbyn mis Medi 2017);*

3. Cytuno ar strwythur diwygiedig ar gyfer cydlywodraethu a chomisiynu gan yr awdurdod lleol ar gyfer y cwricwlwm diwygiedig *(erbyn mis Medi 2016);*

4. Datblygu model comisiynu i fod yn sylfaen i weithredu'n llawn y System Gynllunio ac Adrodd Ôl-16 ar gyfer Darpariaeth Chweched Dosbarth *(erbyn mis Medi 2016);*

5. Nodi blaenoriaethau cyffredin ar gyfer datblygiadau cyfalaf pellach yn seiliedig ar fodelau'r cwricwlwm ac anghenion yr economi lleol yn gysylltiedig â blaenoriaethau Dinas-Ranbarth Bae Abertawe *(erbyn mis Medi 2016 ac yn barhaus wedi hynny);*

6. Defnyddio Cyllid Grant Gwella Addysg Sir Gaerfyrddin (neu unrhyw gyllid a ddaw yn ei le) i gynorthwyo i ddarparu cyrsiau galwedigaethol yn y sectorau twf sydd wedi'u nodi (gofal henoed a'r blynyddoedd cynnar; peirianneg; ynni a'r amgylchedd; adeiladu; twristiaeth a lletygarwch; bwyd ac amaethyddiaeth; y diwydiannau creadigol; diwydiannau gwyddoniaeth, technoleg, peirianneg a mathemateg (STEM); TGCh; a gwasanaethau proffesiynol) yng Ngholeg Sir Gâr a chyda darparwyr hyfforddiant i ddisgyblion ysgol yng Nghyfnodau Allweddol 4 a 5 *(o fis Medi 2016);*

7. Adeiladu ar bartneriaethau presennol â busnesau lleol er mwyn canolbwyntio ar y galw am sgiliau a chyflogadwyedd rhai sy'n cychwyn yn y farchnad lafur yn Sir Gaerfyrddin i sicrhau y caiff galw lleol ei ddiwallu *(erbyn mis Medi 2016 ac yn barhaus wedi hynny);*

8. Sicrhau cysylltiadau cryf â Strategaeth Adfywio Economaidd Dinas-Ranbarth Bae Abertawe 2013-2030 i alluogi cydweddiad â'r sectorau economaidd allweddol a dargedir a dilyniant lleol i addysg uwch yn y sectorau blaenoriaeth a nodir *(erbyn mis Medi 2016 ac yn barhaus wedi hynny);*

9. Gwneud defnydd o wybodaeth am y farchnad lafur wedi'i diweddaru'n rheolaidd er mwyn gwneud penderfyniadau cytbwys, ynghyd â data ar dueddiadau twf sectorau a'r sectorau twf ar gyfer cyflogaeth yn barhaus *(erbyn mis Medi 2016 ac yn barhaus wedi hynny);*

10. Gweithredu rhaglen o ddysgu cyfunol ac e-ddysgu i gyflenwi cwricwlwm 16-19 mewn pynciau Safon Uwch Gyfrannol a Safon Uwch llai poblogaidd yn y Gymraeg a'r Saesneg *(o fis Medi 2017);*

11. Gweithredu'r camau a nodwyd yng Nghynllun Ymgysylltu a Datblygu Ieuenctid Sir Gaerfyrddin i leihau nifer y bobl nad ydynt mewn addysg, cyflogaeth na hyfforddiant (NEET) *(mis Medi 2016 ac yn barhaus wedi hynny);*

12. Parhau i ddilyn trywydd cyrchfannau pobl ifanc er mwyn eu cynorthwyo i bontio'n effeithiol i gyfnodau ôl-16 ac ôl-19 drwy waith sy'n gysylltiedig â'r Fframwaith Ymgysylltu a Datblygu Ieuenctid *(mis Medi 2016 ac yn barhaus wedi hynny);*

13. Darparu cymorth wedi'i dargedu i bobl ifanc fregus gan gynnwys rhai sydd ag anableddau ac yn y perygl mwyaf o fod yn NEET gan ddefnyddio cyllid Cronfa Gymdeithasol Ewrop drwy brosiectau Cynnydd a Cham Nesa ar gyfer y gwaith hwn *(erbyn mis Ebrill 2016 ac yn barhaus wedi hynny);*

14. Cynorthwyo cynnydd y dysgwyr mwyaf galluog a dawnus drwy Hwb Seren Sir Benfro / Sir Gaerfyrddin *(o fis Chwefror 2016 ac yn barhaus wedi hynny);*

15. Cynorthwyo athrawon, darlithwyr ac ymarferwyr eraill i ddatblygu sut mae pobl ifanc yn dysgu am fyd gwaith drwy lunio dulliau ar lefel sir gyfan i gyflenwi Bagloriaeth Cymru ddiwygiedig *(yn barhaus);*

16. Cynnwys cyflogwyr, mewn ffordd ystyrlon, yn y gwaith o newid y cwricwlwm, gan gynnwys meithrin cysylltiadau cryf â chyflogwyr allweddol lleol ac adrannau adfywio'r Cyngor Sir *(erbyn mis Medi 2016 ac yn barhaus wedi hynny);*

17. Cyfnerthu cryfderau presennol gwaith partneriaeth gyda cholegau addysg bellach a darparwyr hyfforddiant drwy weithredu strwythurau partneriaeth diwygiedig *(erbyn mis Medi 2016 ac yn barhaus wedi hynny)*;

18. Sicrhau y caiff gofynion llawn Fframwaith Gyrfaoedd a'r Byd Gwaith eu cyflawni yn Sir Gaerfyrddin drwy:
    a. Weithredu fformat ar gyfer diwrnodau / wythnos gyrfaoedd ym Mlynyddoedd 7-9 gan gynnwys cyflogwyr lleol ac adrannau adfywio'r awdurdod lleol, ac yn gysylltiedig â gwybodaeth am y farchnad lafur leol a data'r Ganolfan Byd Gwaith;
    b. Cynnal cronfa ddata o leoliadau profiad gwaith (ar y cyd â Chyngor Sir Penfro);
    c. Fetio agweddau iechyd a diogelwch / diogelu ar gyfer pob lleoliad gwaith a gomisiynir gan awdurdodau lleol;
    d. Cynnal cynhadledd Gyrfaoedd flynyddol i ddisgyblion Blwyddyn 10/11 mewn partneriaeth â Gyrfa Cymru;
    e. Cynorthwyo i un wythnos o brofiad yn gysylltiedig â gwaith gael ei chynnwys ym Mlynyddoedd 10 a 12, yn gysylltiedig â 3 her Bagloriaeth Cymru, gwirfoddoli a Gwobr Dug Caeredin;
    f. Cryfhau cysylltiadau â rhieni a gofalwyr drwy gylchlythyr/gwefan, nosweithiau gwybodaeth, sesiynau gyda'r nos i rieni;
    g. Cymorth un-i-un i ddisgyblion ysgol / myfyrwyr gan diwtoriaid personol i bob person ifanc;
    h. Datblygu rolau broceru Tîm o Amgylch y Teulu a Gweithwyr Ieuenctid i gynorthwyo camau pontio i addysg a hyfforddiant ar gyfer pobl ifanc fregus;
    i. Camau dilynol cynnar ar gyfer pobl ifanc sy'n gadael ysgol a choleg yn nhymhorau'r hydref neu'r gaeaf ym Mlwyddyn 12.

19. Dadansoddi gwybodaeth y farchnad lafur yn flynyddol i gyfarwyddo'r gwaith o gyflenwi cyrsiau galwedigaethol ar y cyd a chynllunio ôl-16 yn y cyfnod hyd at 2020 *(erbyn mis Medi 2016 ac yn barhaus wedi hynny)*;

20. Atebolrwydd am gynnydd yn erbyn yr argymhellion hyn i gael ei oruchwylio drwy'r clystyrau cydlywodraethu, Bwrdd Corfforaethol Coleg Sir Gâr, y Bwrdd Gwasanaethau Lleol a Phwyllgorau Craffu Addysg a Phlant *(erbyn mis Medi 2016 ac yn barhaus wedi hynny)*.

16.0 Cyfeirnodau

Adran Addysg a Phlant Cyngor Sir Caerfyrddin (2015): *Cynllun Busnes 2015/16.*

Adran Addysg a Phlant Cyngor Sir Caerfyrddin (2015)*: Dogfen Ddrafft Rhaglen Moderneiddio Addysg.*

Adran Addysg a Phlant Cyngor Sir Caerfyrddin (2016) *Palmantu'r Ffordd – Adolygiad Strategol o Ddatblygiadau Cwricwlwm 3-19 yn Sir Gaerfyrddin.*

Bwrdd Gwasanaethau Lleol Sir Gaerfyrddin (2011)*: Strategaeth Gymunedol Integredig i Sir Gaerfyrddin 2011-16*

Coleg Sir Gâr (2014): *Cenhadaeth, Gweledigaeth a Strategaeth 2014-2017.*

Cyd-bwyllgor Addysg Cymru *(2015) Canllawiau Bagloriaeth Cymru Ddiwygiedig.*

Cyngor Sir Caerfyrddin (2014*): Cynllun Strategol y Gymraeg mewn Addysg 2014-2017.*

Cynulliad Cenedlaethol Cymru (2004): Llwybrau Dysgu 14-19: Canllawiau, cylchlythyr 37/2004.

Dinas-Ranbarth Bae Abertawe (2013): Strategaeth Ranbarthol Dinas-Ranbarth Economaidd Bae Abertawe 2013-2030

Donaldson, G. (Chwefror 2015): '*Dyfodol Llwyddiannus – adolygiad annibynnol o'r cwricwlwm a'r trefniadau asesu yng Nghymru*'

ERW (2015): Cynllun Busnes ERW 2015-2016.

Estyn: Arolygiaeth Ei Mawrhydi dros Addysg a Hyfforddiant yng Nghymru (2006) *Darpariaeth Ôl-16 mewn Ysgolion – ffactorau sy'n dylanwadu ar allu chweched dosbarth ysgolion i ddiwallu anghenion a gwireddu dyheadau dysgwyr.*

Gyrfa Cymru (2015): *Arolwg Cyrchfannau Disgyblion 2014.*

Llywodraeth yr Alban (2014): Developing the Young Workforce: Scotland's Employment Strategy

Llywodraeth Cynulliad Cymru (2007): *Diffinio ysgolion yn ôl y ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg, Cylchlythyr 023.2007*

Llywodraeth Cynulliad Cymru (2008) *Gyrfaoedd a'r Byd Gwaith – Fframwaith i bobl ifanc 11-19 oed.*

Llywodraeth Cynulliad Cymru (2008): *Manteisio i'r eithaf ar ddysgu: gweithredu'r cwricwlwm diwygiedig.*

Llywodraeth Cynulliad Cymru (2009) *Mesur Dysgu a Sgiliau (Cymru) 2009.*

Llywodraeth Cynulliad Cymru *(2009): Trawsnewid y Ddarpariaeth Addysg a Hyfforddiant yng Nghymru.*

Llywodraeth Cymru (2013): *Teuluoedd yn Gyntaf – Canllawiau'r Rhaglen.*

Llywodraeth Cymru (2013): *Cynllun Gweithredu ar gyfer Sgiliau – Cyflawni'r datganiad polisi ar sgiliau.*

Llywodraeth Cymru (2013): *Creu Cymunedau Cryf: Symud ymlaen â'r cynllun gweithredu ar gyfer trechu tlodi.*

Llywodraeth Cymru (2014): *Cymwys am Oes: Cynllun gwella addysg i ddysgwyr 3-19 oed yng Nghymru.*

Llywodraeth Cymru (2014)*: Cyflwyniad ar gyfer Ysgolion Llwybrau Llwyddiant.*

Llywodraeth Cymru (2014)*: Canllawiau'r System Gynllunio ac Ariannu Genedlaethol.*

Llywodraeth Cymru (2014)*: Canllawiau'r Fframwaith Ymgysylltu a Datblygu Ieuenctid.*

Llywodraeth Cymru (2015): *Cwricwlwm i Gymru – Cwricwlwm am Oes.*

Llywodraeth Cymru (2015): *Blaenoriaethau ar gyfer Awdurdodau Lleol 2016-2017.*

Llywodraeth Cymru (2015): *Blaenoriaethau ar gyfer y Sector Addysg Bellach 2016-2017.*

Llywodraeth Cymru (2015): *Rhwydwaith Seren: Cefnogi Myfyrwyr Disgleiriaf Cymru.*

Llywodraeth Cymru *(2015): Dysgu creadigol drwy'r celfyddydau – cynllun gweithredu i Gymru.*

Robinson, K. (2009): The Element: How Finding Your Passion Changes Everything.

Y Bartneriaeth Dysgu Rhanbarthol (2014): Adolygiad o'r Cwricwlwm a'r Farchnad Lafur yn Sir Gaerfyrddin.

Y Sefydliad Cenedlaethol er Ymchwil i Addysg (2015): How to provide meaningful experience of the world of work for young people aged 16-19 as part of study programmes.

17.0 Rhestr o acronymau a ddefnyddiwyd yn yr adroddiad

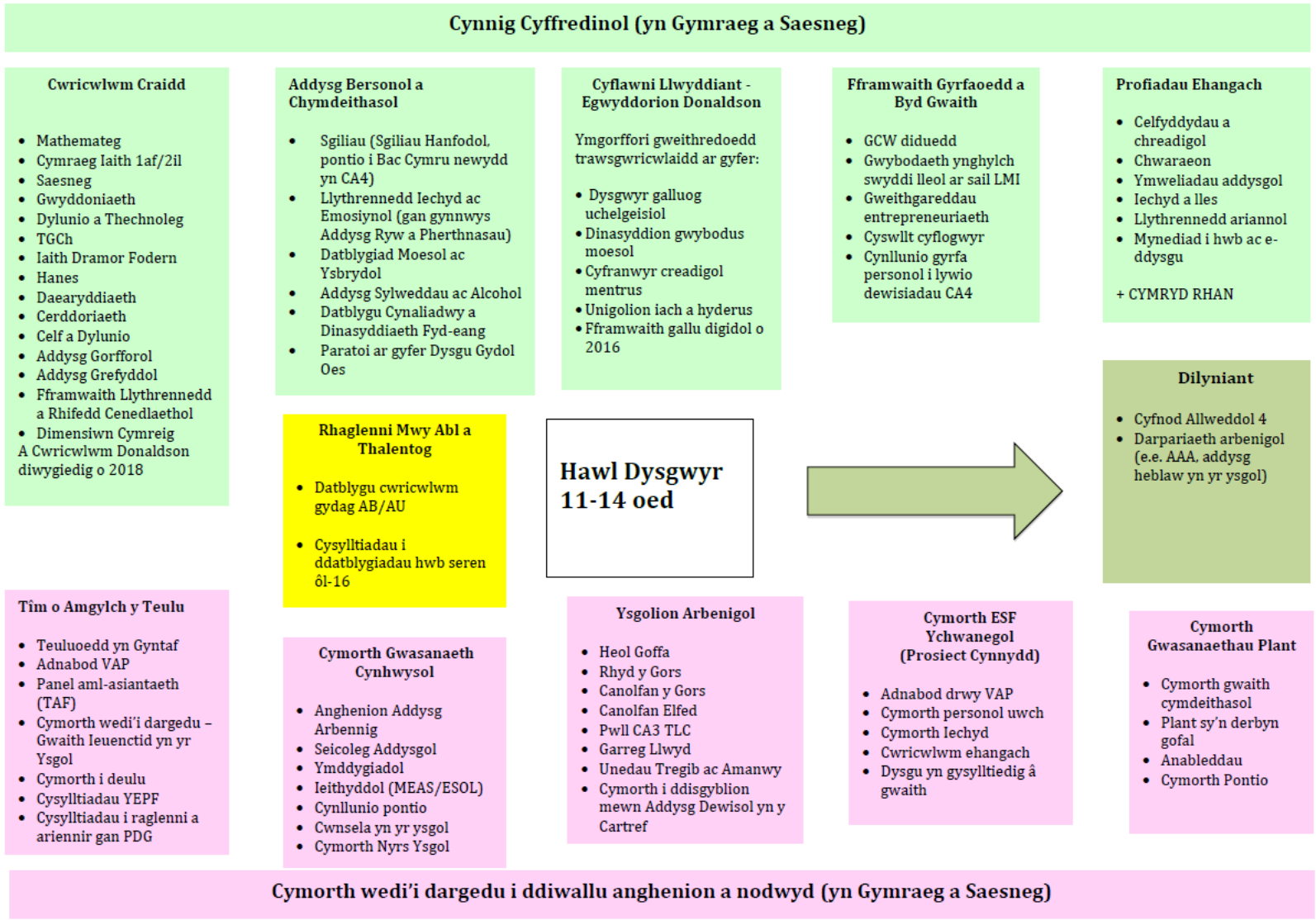
ABCh	Addysg Bersonol a Chymdeithasol
AC	Aelod o'r Cynulliad
AS	Aelod Seneddol
CVET	Continuing Vocational Education and Training
ESTYN	Arolygiaeth Ei Mawrhydi dros Addysg a Hyfforddiant yng Nghymru
ERW	Consortiwm gwella ysgolion rhanbarthol ar gyfer De Orllewin a Chanbolbarth Cymru
ESOL	English for Speakers of Other Languages
IVET	Intermediate Vocational Education and Training
NEET	Not in Employment, Education or Training
STEM	Science, Technology, Engineering and Maths
TG	Technoleg Gwybodaeth
TGCh	Technoleg Gwybodaeth a Chyfathrebu

Rhestr o acronymau Saesneg a ddefnyddiwyd yn yr adroddiad Saesneg

AM	*Assembly Member*
CCC	*Carmarthenshire County Council*
CSG	*Coleg Sir Gâr*
CW	*Careers Wales*
CWoW	*Careers and the World of Work*
DT	*Design Technology*
EET	*Employment Education and Training*
ESF	*European Social Fund*
DfES	*Department for Education and Skills (Welsh Government)*
EOTAS	*Educated Other Than At School*
eFSM	*eligible for Free School Meals*
ESOL	*English for Speakers of Other Languages*
ERW	*Regional school improvement consortium for south west and mid Wales*
FE	*Further Education*
FEI	*Further Education Institution*
GCSE	*General Certificate of Secondary Education*
HE	*Higher Education*
HEI	*Higher Education Institution*
ICT	*Information and Communication Technology*
IVET	*Intermediate Vocational Education and Training*
JWP	*Joint Working Party*
KS	*Key Stage*
LA	*Local Authority*
LLDD	*Learner with Learning Difficulties or Disabilities*

LMI	*Labour Market Information*
LTM	*Learning Transformation Manager*
LSB	*Local Service Board*
MEAS	*Minority Ethnic Achievement Service*
MEP	*Modernising Education Programme*
MFL	*Modern Foreign language*
NEET	*Not in Employment, Education or Training*
OECD	*Organisation for Economic Co-ordination and Development*
P16PR	*Post 16 Planning and Reporting*
PDG	*Pupil Deprivation Grant*
PRU	*Pupil Referral Unit*
PSE	*Personal and Social Education*
RLP	*Regional Learning Partnership*
RLSO	*Regional Learning and Skills Observatory*
SBCR	*Swansea Bay City Region*
SBYW	*School Based Youth Worker*
SEN	*Special Educational Needs*
SOC	*Strategic Outcome Case*
SSA	*Subject Sector Area*
STEM	*Science, Technology, Engineering and Maths*
SWW	*South West Wales*
TAF	*Team Around the Family*
TLC	*Teaching and Learning Centre*
WB	*Welsh Baccalaureate*
WG	*Welsh Government*
WEFO	*Wales European Funding Office*
WMES	*Welsh Medium Education Strategy*
WESP	*Welsh in Education Strategic Plan*
YEPF	*Youth Engagement and Progression Framework*

Atodiad 1 – Cynnig Cwricwlwm Sir Gaerfyrddin – Cyfnod Allweddol 3 (Blynyddoedd 7 i 9)



Sut gallai cynnig cwricwlwm ysgolion edrych yn 2017? – Cyfnod Allweddol 4 (Blynyddoedd 10 ac 11)

Cynnig Cyffredinol (yn Gymraeg a Saesneg)

TGAU (capio 9)

- Mathemateg
- Llythrennedd
- Cymraeg Iaith 1af/2il
- Saesneg Iaith
- Saesneg/Cymraeg Llên
- Gwyddoniaeth x 2
- +2/3 arall

Neu gymwysterau Lefel 1/2

Bac Cymru – Tyst Her Sgiliau

Sylfaenol/Canolradd
3 x Her

- Dinasyddiaeth Fyd-eang
- Menter ac Entrepreneuriaeth
- Cymuned

+ Prosiect Unigol

Cyflawni Llwyddiant - Egwyddorion Donaldson

Ymgorffori gweithredoedd trawsgwricwlaidd ar gyfer:

- Dysgwyr galluog uchelgeisiol
- Dinasyddion gwybodus moesol
- Cyfranwyr creadigol mentrus
- Unigolion iach a hyderus
- Fframwaith gallu digidol o 2016

Fframwaith Gyrfaoedd a Byd Gwaith

- GCW diduedd
- Gwybodaeth ynghylch swyddi lleol ar sail LMI
- Profiad gwaith
- Cysylltiadau cyflogwr
- Gwirfoddoli
- Cais CAP
- Cynnig Gwarant Ieuenctid
- Cymorth Hyfforddwr Dysgu

Profiadau Ehangach

- Celfyddydau a chreadigol
- Chwaraeon
- Ymweliadau addysgol
- Dug Caeredin (Efydd)
- Iechyd a lles
- Llythrennedd ariannol
- Mynediad i hwb ac e-ddysgu
- Addysg Bersonol a Chymdeithasol
- Cyfranogi – Cyngor Ysgol / Ieuenctid

Opsiynau Galwedigaethol ar Lefel 2

Canolbwyntio ar sectorau allweddol yn seiliedig ar LMI – e.e.

- Adeiladu
- Peirianneg
- Gofal (cynnar/hŷn)
- Amaeth/Bwyd
- Lletygarwch/Twristiaeth
- Diwydiannau Creadigol
- Arall?

Rhaglenni Mwy Abl a Thalentog

- Datblygu cwricwlwm gydag AB/AU
- Cysylltiadau i ddatblygiadau hwb Seren ôl-16

Hawl Dysgwyr 14-16 oed

Dilyniant ôl-16

- Chweched Dosbarth
- Coleg AB
- Dysgu seiliedig ar waith
- Swydd
- Darpariaeth arbenigol (e.e. AAA)

Tîm o Amgylch y Teulu

- Adnabod VAP
- Panel aml-asiantaeth (TAF)
- Cymorth wedi'i dargedu – SBYW
- Cymorth i deuluoedd
- Cysylltiadau YEPF
- Tîm Iechyd Ieuenctid

Cymorth Gwasanaeth Cynhwysol

- Anghenion Addysg Arbennig
- Seicoleg Addysgol
- Ymddygiadol
- Ieithyddol (MEAS/ESOL)
- Cynllunio pontio
- Cwnsela yn yr ysgol
- Cymorth Nyrs Ysgol

Ysgolion Arbenigol

- Heol Goffa
- Rhyd y Gors
- Canolfan y Gors
- Canolfan Elfed
- Pwll CA3 TLC
- Garreg Llwyd
- Unedau Tregib ac Amanwy
- Cymorth i ddisgyblion mewn Addysg Dewisol yn y Cartref

Cymorth ESF Ychwanegol (Prosiect Cynnydd)

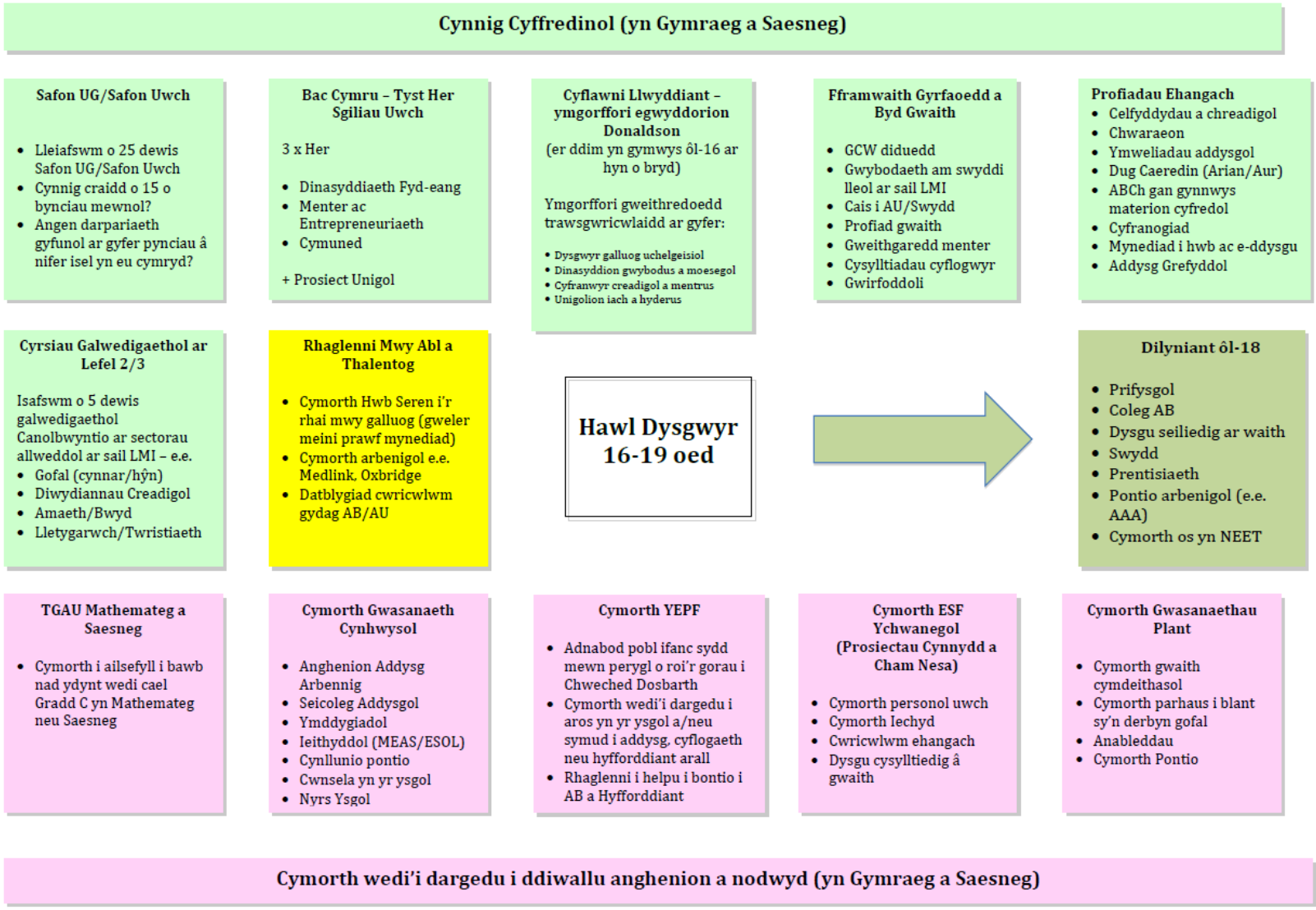
- Cymorth personol uwch
- Cymorth Iechyd
- Cwricwlwm ehangach
- Dysgu cysylltiedig â gwaith

Cymorth Gwasanaethau Plant

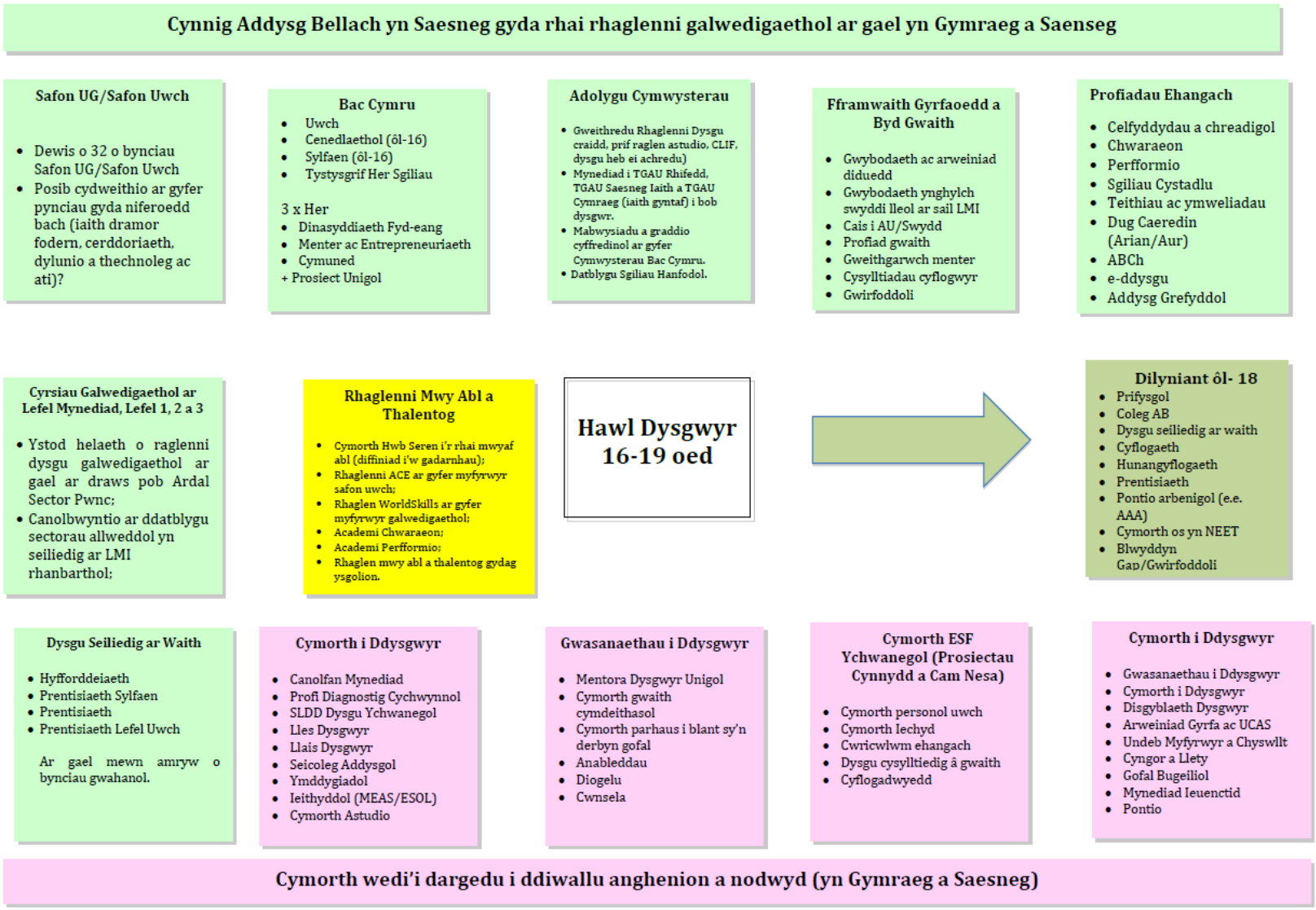
- Cymorth gwaith cymdeithasol
- Plant sy'n derbyn gofal
- Anableddau
- Cymorth Pontio

Cymorth wedi'i dargedu i ddiwallu anghenion a nodwyd (yn Gymraeg a Saesneg)

Atodiad 3 – Cynnig Cwricwlwm Sir Gaerfyrddin – ôl-16 oed Chweched Dosbarth (Blynyddoedd 12 a 13)



Atodiad 4 – Cynnig Cwricwlwm Sir Gaerfyrddin – Coleg Addysg Bellach ôl-16



Atodiad 5 – Cynnig Cwricwlwm Sir Gaerfyrddin – Coleg Dysgu Seiliedig ar Waith ôl-16 a Darparwyr Hyfforddiant

